

Honorowi

Obywatele

m.st. Warszawy

MIASTO STOŁECZNE WARSZAWA

MIASTO STOŁECZNE WARSZAWA

*Honorowi
Obywatele
m.st. Warszawy*

Honorowi Obywatele Miasta Stołecznego Warszawy

prof. Marian Marek Drozdowski

Tradycja przyznawania tytułu Honorowego Obywatela m.st. Warszawy osobom szczególnie zasłużonym została zapoczątkowana z końcem I wojny światowej, u zarania odradzającej się państwowości polskiej. Rada Miejska Warszawy, powołana do życia 24 lipca 1916 r. jako pierwsze na ziemiach byłego zaboru rosyjskiego ciało społeczne pochodzące z wolnych wyborów powszechnych, czuła się – do czasu wyłonienia parlamentarnej reprezentacji kraju – w obowiązku zabierać głos i podejmować decyzje w sprawach istotnych dla całego narodu. Przejawem tego są uchwały, podjęte w dniach 12 listopada 1918 i 9 stycznia 1919 r., o nadaniu honorowego obywatelstwa stolicy dwóm wybitnym mężom stanu, architektom polskiej niepodległości: Józefowi Piłsudskiemu, niebawem Tymczasowemu Naczelnikowi Państwa i Naczelnemu Wodzowi, oraz Ignacemu Janowi Paderewskiemu, ideowemu przywódcy Polonii amerykańskiej w latach 1915-1918, kandydatowi na premiera II Rzeczypospolitej i przewodniczącemu Polskiej Delegacji Pokojowej w Wersalu.

Podobny charakter miały też następne nadania tego tytułu, dokonane przez Radę Miejską w pierwszych latach niepodległości. Otrzymali go zasłużeni dla ukształtowania granic Polski i utrwalenia odzyskanej przez nią suwerenności państwowej: generałowie Józef Haller i Lucjan Żeligowski, amerykański polityk i działacz humanitarny Herbert Hoover oraz wybitni dowódcy francuscy – generał Maxime Weygand i marszałek Ferdynand Foch.

W dwudziestoleciu międzywojennym uhonorowano w ten sposób tylko dziewięć osób. Ostatnimi wyróżnionymi były: dwukrotna noblistka Maria Skłodowska-Curie, której Warszawa zawdzięczała Instytut Radowy, oraz Eugenia Kierbedziowa, fundatorka gmachów dla Biblioteki Publicznej i Szkoły Sztuk Pięknych. W latach 1934-1939 tytułu Honorowego Obywatela Warszawy nie

przyznawano, bowiem Tymczasowa Komisaryczna Rada Miejska – ustanowiona w miejsce rozwiązanego samorządu – nie miała stosownego ku temu mandatu.

Tradycję tę wznowiono w 1992 r., wyróżniając przez ostatnich dwadzieścia lat 56 osób. Tytuł Honorowego Obywatela Warszawy – będący „wyrazem najwyższego wyróżnienia i uznania dla zasług lub wybitnych osiągnięć obywateli polskich i cudzoziemców” – otrzymali m.in. papież Jan Paweł II, wszyscy prezydenci i dwóch premierów III Rzeczypospolitej. Licznie uhonorowano bohaterów Polski Podziemnej, uczestników Powstania Warszawskiego i Powstania w Getcie, a także wybitnych hierarchów kościelnych, ludzi nauki i twórców kultury. Nie zapomniano o zasłużonych prezydentach Warszawy, a wśród nich o Stefanie Starzyńskim, oddając pośmiertnie hołd człowiekowi, który zeuropeizował stolicę i miał śmiałą wizję Warszawy przyszłości, oraz pamiętając o jego postawie jako Komisarza Cywilnej Obrony Warszawy we wrześniu 1939 r.

Przyznawanie honorowych obywatelstw Warszawy to nie tylko promocja miasta, ale przede wszystkim wyraz szacunku i pamięci dla jego tradycji oraz funkcji stołecznych i metropolitalnych.

Spotkanie Rady Honorowych Obywateli, 29 października 2010 r.

Prezes Rady Miejskiej Ignacy Baliński wita Marię Skłodowską-Curie w Warszawie, 3 czerwca 1925 r.

XIV Dalajlama Tybetu wpisuje się do Księgi Honorowych Obywateli m.st. Warszawy, 29 lipca 2009 r.

Uroczysta sesja Rady m.st. Warszawy na Zamku Królewskim, podczas której wręczany jest akt nadania godności Honorowego Obywatela m.st. Warszawy, 31 lipca 2012 r.

UCHWAŁA NR XII/222/2015
RADY MIASTA STOŁECZNEGO WARSZAWY
z dnia 28 maja 2015 r.

w sprawie zasad i trybu nadawania
Honorowego Obywatelstwa Miasta Stołecznego Warszawy

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 14 oraz art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, z późn. zm.¹) w związku z § 5 Statutu miasta stołecznego Warszawy stanowiącego załącznik do uchwały nr XXII/743/2008 Rady Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 10 stycznia 2008 r. w sprawie uchwalenia Statutu miasta stołecznego Warszawy (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 23, poz. 875, z późn. zm.²) – uchwała się, co następuje:

§ 1. 1. Z inicjatywą nadania Honorowego Obywatelstwa mogą wystąpić:

- 1) Przewodniczący Rady Miasta Stołecznego Warszawy;
- 2) Prezydent Miasta Stołecznego Warszawy;
- 3) klub radnych Miasta Stołecznego Warszawy;
- 4) rada dzielnicy Miasta Stołecznego Warszawy.

2. Honorowe Obywatelstwo może być nadane tej samej osobie tylko raz.

§ 2. 1. Wniosek o nadanie Honorowego Obywatelstwa powinien zostać złożony na Karcie zgłoszenia do godności Honorowego Obywatelstwa Miasta Stołecznego Warszawy, stanowiącej załącznik nr 1 do uchwały i zawierać w szczególności:

- 1) dane o kandydacie;
- 2) określenie zasług uzasadniających wyróżnienie kandydata.

2. Wnioski o nadanie Honorowego Obywatelstwa należy składać na ręce Przewodniczącego

¹ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2013 r. poz. 645 i 1318 oraz z 2014 r. poz. 379 i 1072.

² Zmiany wymienionej uchwały zostały ogłoszone w Dz. Urz. Woj. Maz. z 2008 r. Nr 141, poz. 4977, z 2014 r. poz. 6526 i 10422 oraz z 2015 r. poz. 1900.

Rady Miasta Stołecznego Warszawy najpóźniej do dnia 15 maja każdego roku, z zastrzeżeniem postanowień ust. 3.

3. W roku wejścia w życie uchwały wnioski o nadanie Honorowego Obywatelstwa należy składać na ręce Przewodniczącego Rady Miasta Stołecznego Warszawy w terminie 3 dni od dnia wejścia w życie uchwały.

§ 3. 1. Osoba wyróżniona Honorowym Obywatelstwem otrzymuje:

- 1) dyplom nadania godności według wzoru graficznego określonego w załączniku nr 2 do uchwały;
- 2) medal Honorowego Obywatela, wykonany z metalu koloru brązu, okrągły, o średnicy 70 mm, z obustronnie zaznaczoną szeroką krawędzią, przedstawiający na stronie licowej wypukły wizerunek Herbu Wielkiego Warszawy otoczony majuskułowym wypukłym napisem: "HONOROWY OBYWATEL MIASTA STOŁECZNEGO WARSZAWY" z przerwą u dołu. Na stronie odwrotnej płaszczyznę medalu dzieli zarys stylizowanej panoramy Warszawy dawnej, z Kolumną Zygmunta, i współczesnej, z dwoma wieżowcami i Pałacem Kultury i Nauki, z miejscem poniżej na naniesienie pismem minuskułowym imienia i nazwiska osoby wyróżnionej. Wzór graficzny medalu określa załącznik nr 3 do uchwały;
- 3) oznakę nadanej godności, metalową, okrągłą, o średnicy 15 mm, wykonaną jak strona licowa medalu opisanego w pkt 2, według wzoru graficznego określonego w załączniku nr 3 do uchwały, przypinaną sztyftem z zapięciem zaciskowym na lewej klapie ubioru z kołnierzem wykładanym lub na tej wysokości, a w służbach mundurowych zgodnie z przepisami tych służb;
- 4) legitymację Honorowego Obywatela, według wzoru graficznego określonego w załączniku nr 4 do uchwały.

2. W uzasadnionych wypadkach dopuszcza się wydanie duplikatu legitymacji, o której mowa w ust. 1 pkt 4.

§ 4. Uroczystego wręczenia oznak Honorowego Obywatelstwa, o których mowa w § 3 ust. 1, dokonuje Przewodniczący Rady Miasta Stołecznego Warszawy oraz Prezydent Miasta

Stołecznego Warszawy na uroczystej sesji Rady Miasta Stołecznego Warszawy z okazji Dnia Pamięci Warszawy albo podczas innej uroczystości.

§ 5. 1. Imię i nazwisko osoby wyróżnionej Honorowym Obywatelstwem wpisuje się do Księgi Honorowych Obywateli Miasta Stołecznego Warszawy.

2. Przewodniczący Rady Miasta Stołecznego Warszawy prowadzi Księgę Honorowych Obywateli Miasta Stołecznego Warszawy oraz Galerię Honorowych Obywateli Miasta Stołecznego Warszawy.

3. Informacja o osobach wyróżnionych Honorowym Obywatelstwem zamieszczana jest na stronach internetowych Miasta Stołecznego Warszawy.

§ 6. 1. Osoby wyróżnione Honorowym Obywatelstwem tworzą Radę Honorowych Obywateli Miasta Stołecznego Warszawy, zwaną dalej Radą.

2. Rada działa pod wspólnym patronatem i przewodnictwem Przewodniczącego Rady Miasta Stołecznego Warszawy i Prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy.

3. Rada spotyka się nie rzadziej niż dwa razy w roku celem wyrażania opinii w sprawach istotnych dla Miasta Stołecznego Warszawy.

§ 7. Osoby wyróżnione Honorowym Obywatelstwem mogą uczestniczyć na prawach honorowych gości w:

- 1) sesjach Rady Miasta Stołecznego Warszawy;
- 2) uroczystościach Miasta Stołecznego Warszawy;
- 3) imprezach kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych i innych organizowanych przez Miasto Stołeczne Warszawa.

§ 8. Osoby wyróżnione Honorowym Obywatelstwem posiadają uprawnienia nadane odrębnymi uchwałami Rady Miasta Stołecznego Warszawy.

§ 9. Wydatki związane z nadaniem Honorowego Obywatelstwa oraz z funkcjonowaniem Rady pokrywa się z budżetu Miasta Stołecznego Warszawy.

§ 10. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Stołecznego Warszawy i Przewodniczącemu Rady Miasta Stołecznego Warszawy.

§ 11. 1. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego.

2. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego.

Wiceprzewodnicząca

Rady m.st. Warszawy

Ewa Masny-Askanas

Rada Miasta Stołecznego Warszawy

uchwałą nr XIII/247/2015 z dnia 25 czerwca 2015 roku

nadała

Panu

godność

Honorowego Obywatela

Miasta Stołecznego Warszawy

Warszawa
dnia

Honorowy Obywatel
Miasta Stołecznego Warszawy

Legitymacja nr

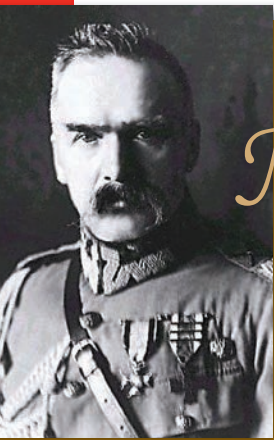
Rada Miasta Stołecznego Warszawy

Uchwałą nr z dnia

nadała Pani / Panu

Honorowe Obywatelstwo
Miasta Stołecznego Warszawy

Warszawa, dnia

Józef Piłsudski

(ur. 5 grudnia 1867 r. w Żuławie, zm. 12 maja 1935 r. w Warszawie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od lipca 1918 r.

Naczelnik Państwa (1918-1922), naczelny wódz Armii Polskiej (od 11 XI 1918), marszałek Polski (od 19 III 1920), premier (1926-1928, 1930).

Urodził się na Wileńszczyźnie w rodzinie o tradycjach niepodległościowych. W 1886 r. rozpoczął w Charkowie studia medyczne, podczas których prowadził działalność rewolucyjną i niepodległościową wśród studentów. W następnym roku został aresztowany i skazany na pięcioletnie zesłanie na Syberię. Po powrocie

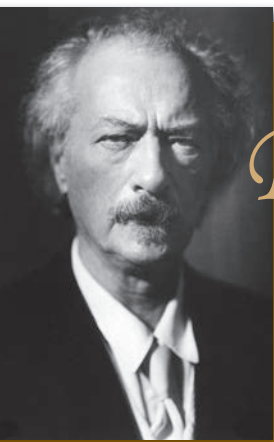
wstąpił do Polskiej Partii Socjalistycznej, a w roku 1893 wszedł do Centralnego Komitetu Robotniczego. W latach 1905-1908 kierował Organizacją Bojową PPS, która przeprowadziła wiele udanych akcji przeciwko zaborcom rosyjskim. W 1914 r. objął dowództwo 1. Pułku Legionów, przemianowanego później na 1. Brygadę Legionów. W październiku tegoż roku zainicjował powstanie i został komendantem Polskiej Organizacji Wojskowej. W listopadzie 1916 r. mianowano go szefem departamentu wojskowego Tymczasowej Rady Stanu. 16 stycznia 1917 r. podporządkował POW Wojskowej Tymczasowej Radzie Stanu. Wobec nieuchronności klęski państw centralnych sprowokował tzw. kryzys przysięgowy, za co w lipcu Niemcy aresztowali go i osadzili w więzieniu magdeburskim.

Z Magdeburga do Warszawy powrócił 10 listopada 1918 r., a następnie objął powierzoną mu przez Radę Regencyjną kontrolę nad wojskiem. 22 listopada został powołany na urząd Tymczasowego Naczelnika Państwa, a w styczniu 1919 r. wybrany przez Sejm Ustawodawczy na Naczelnika Państwa. Dążył do odbudowy państwa polskiego. W latach 1919-1920 prowadził z bolszewicką Rosją wojnę zakończoną korzystnym dla Polski pokojem ryskim. Dał się wówczas poznać jako doskonały strateg, który przygotował plan i współdowodził zwycięską, a przy tym decydującą dla wyniku zmagania Bitwą Warszawską. Mianowany marszałkiem w marcu 1920 r., do grudnia 1922 r. piastował godność Naczelnika Państwa i Naczelnika Wojska Polskiego. W 1926 r. dokonał zamachu wojskowego (przewrót majowy). Następnie dwukrotnie sprawował urząd premiera.

Doktorat *honoris causa* przyznały mu Uniwersytety Jagielloński, Warszawski, im. A. Mickiewicza w Poznaniu oraz Stefana Batorego w Wilnie.

Otrzymał m.in. Order Orła Białego, Order Virtuti Militari (czterokrotnie), Krzyż Niepodległości z Mieczami, Order Odrodzenia Polski (dwukrotnie), Krzyż Walecznych (czterokrotnie) oraz wiele odznaczeń zagranicznych, w tym Krzyż Wielkiej Legii Honorowej.

Należy do największych postaci w dziejach Polski.

Ignacy Jan Paderewski

(ur. 18 listopada 1860 r. w Kurylówce, zm. 29 czerwca 1941 r. w Nowym Jorku)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od stycznia 1919 r.

Pianista, wirtuoz, kompozytor, działacz niepodległościowy i polityk, premier Polski i minister spraw zagranicznych (1919).

W latach 1872-1878 zdobył wykształcenie w warszawskim Instytucie Muzycznym. Po ukończeniu szkoły z odznaczeniem otrzymał posadę nauczyciela fortepianu w tymże Instytucie. Utrzymywał się, grając na przyjęciach, komponując i wykonując własne utwory, a także udzielając lekcji gry.

Po śmierci żony wyjechał doskonalić warsztat do Berlina. Dzięki spotkaniu z Heleną Modrzejewską, która wsparła go finansowo, mógł kontynuować naukę w Wiedniu. Pierwszy większy sukces odniósł jako pianista w roku 1887, a w 1888 wystąpił z pierwszym dużym koncertem w Paryżu. Następnie przebywał w Londynie, gdzie koncertował przed królową Wiktorią. Wielkim sukcesem okazało się jego tournée po Stanach Zjednoczonych (1891-1892), gdzie zamieszkał na stałe. Po powtórny ożenku osiadł w Szwajcarii.

Łączył światową karierę muzyka z wielkim zaangażowaniem w sprawy ojczyzny. Jego zasługi w odzyskaniu przez Polskę niepodległości są nie do przecenienia. Propagował ideę utworzenia

niepodległego państwa polskiego, wykorzystując swoje znajomości z czołowymi politykami, m.in. z prezydentem Stanów Zjednoczonych Thomasem Woodrowem Wilsonem. Podczas licznych koncertów w Ameryce zjednywał publiczność dla idei odrodzenia Polski. W 1915 r. założył w Vevey wraz z Henrykiem Sienkiewiczem Szwajcarski Komitet Generalny Pomocy Ofiarom Wojny w Polsce. Natychmiast po odzyskaniu niepodległości, 25 grudnia 1918 r., powrócił do ojczyzny, a 1 stycznia 1919 r. przybył do Warszawy, entuzjastycznie witany przez tłumy mieszkańców. Wkrótce, 16 stycznia, objął stanowisko premiera Rządu Rzeczypospolitej i ministra spraw zagranicznych. Jako przedstawiciel Polski podpisywał wersalski traktat pokojowy. Reprezentował kraj w Lidze Narodów.

Także podczas II wojny światowej aktywnie uczestniczył w działalności na rzecz ojczyzny; został przewodniczącym Rady Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej w Londynie.

Jest Honorowym Obywatelstwem Lwowa. Uczczono go doktoratami *honoris causa* Uniwersytetów we Lwowie, Krakowie, Poznaniu i Warszawie oraz kilku uczelni amerykańskich. W warszawskim Parku Ujazdowskim znajduje się pomnik pianisty.

Otrzymał m.in. Order Orła Białego i Krzyż Wielkiej Legii Honorowej, Wielką Wstęgę Orderu Odrodzenia Polski, Order Virtuti Militari V klasy (pośmiertnie) oraz tytuł Rycerza Wielkiego Krzyża Orderu Imperium Brytyjskiego.

Józef Haller

(ur. 13 sierpnia 1873 r. w Jurczycach, zm. 4 czerwca 1960 r. Londynie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od kwietnia 1919 r.

Generał broni, legionista, przewodniczący ZHP.

Po ukończeniu studiów został mianowany podporucznikiem i rozpoczął służbę w wojsku austriackim. W latach 1895-1910 służył w 11 Pułku Artylerii we Lwowie i Stanisławowie. Pełnił funkcję instruktora, a następnie komendanta w jednorocznej ochotniczej Szkole Oficerskiej Artylerii. Przeprowadził reformę nauczania, usuwając zdemoralizowanych zawodowych oficerów ze stanowisk instruktorskich i zastępując ich ochotnikami. Pomimo przykrości, jakich mu to przysporzyło ze strony przełożonych, wprowadził do szkół oficerskich język polski. Powoływał się na uchwały parlamentu wiedeńskiego, które dopuszczały częściowe używanie języka polskiego w wojsku. Za osiągnięcie znakomych wyników otrzymał najwyższe austriackie odznaczenie wojskowe – Wojskowy Medal Zasługi.

W kwietniu 1919 r. do kraju przybyły utworzone we Francji i kierowane przez niego ochotnicze oddziały Armii Polskiej we Francji, zwane też od koloru mundurów Błękitną Armią. Witano je z nadzieją i radością, umacniały bowiem siłę rodzimego wojska, a wraz z nią rosły szanse na sprawiedliwe ustalenie granic odradzającego się państwa polskiego. W 1920 r. otrzymał funkcję Generalnego Inspektora Armii Ochotniczej, jako że położył przy jej organizowaniu duże zasługi. W czasie Bitwy Warszawskiej dowodził wojskami broniącymi przedpola stolicy. Był

też członkiem Rady Obrony Państwa, a następnie dowodził frontem północno-wschodnim.

Po wybuchu II wojny światowej przedostał się do Francji i na początku listopada wszedł w skład polskiego rządu jako minister bez teki. W latach 1940-1943 pełnił w Wielkiej Brytanii funkcję Ministra Oświaty w Polskim Rządzie na Uchodźstwie. Po zakończeniu wojny zdecydował się pozostać na emigracji. Zmarł w Londynie. Dzięki inicjatywie polskich harcerzy jego prochy 23 kwietnia 1993 r. przewieziono do Polski, gdzie spoczęły w krypcie kościoła garnizonowego św. Agnieszki w Krakowie.

Został odznaczony m.in. Orderem Orła Białego, Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari, Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Walecznych (czterokrotnie), Legią Honorową II klasy i francuskim Krzyżem Wojennym.

Maxime Weygand

(ur. 21 stycznia 1867 r. w Brukseli, zm. 28 stycznia 1965 r. w Paryżu)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od sierpnia 1920 r.

Generał armii Francuskich Sił Zbrojnych.

Podczas I wojny światowej, od listopada 1917 r., był członkiem Wyższej Rady Wojskowej, a od marca 1918 r. szefem Sztabu Generalnego. W latach 1920-1922 kierował Misją Wojskową w Polsce, zajmując się szkoleniem i zaopatrzeniem wojska polskiego. Brał udział w Bitwie Warszawskiej i odparciu wojsk Armii Czerwonej, pełniąc funkcję doradcy w sztabie marszałka Józefa Piłsudskiego.

Od 1923 r. dowodził wojskami francuskimi na Bliskim Wschodzie. W 1931 r. został członkiem Francuskiej Akademii Nauk. W 1939 r., ponownie powołany do armii po czterech latach spoczynku, otrzymał dowództwo Armii „Lewant”.

19 maja 1940 r. mianowano go Naczelnym Wodzem Sił Zbrojnych Francji. W okresie od czerwca do września 1940 r. był ministrem obrony w rządzie Vichy, a od jesieni roku 1940 delegatem Pétaina i Naczelnym Dowódcą wojsk francuskich w Afryce Północnej. W 1941 r. podpisał układ ze Stanami Zjednoczonymi.

Aresztowany przez Niemców i deportowany do Niemiec w listopadzie 1942 r., przebywał w obozie jenieckim do 1945 r. Po wojnie został oskarżony o zdradę i sądzony przez francuski rząd. W 1948 r. został zrehabilitowany.

W 2010 r. na budynku przy Krakowskim Przedmieściu 5 (siedziba Akademii Sztuk Pięknych) wmurowano tablicę upamiętniającą miejsce, gdzie w 1920 r. mieszkał generał.

Otrzymał odznaczenia: Krzyż Komandorski Orderu Virtuti Militari oraz Krzyż Wielki Legii Honorowej.

Lucjan Żeligowski

(ur. 17 października 1865 r. w Oszmianie, zm. 9 lipca 1947 r. w Londynie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od października 1920 r.

Generał broni Wojska Polskiego.

W 1885 r. wstąpił do armii rosyjskiej. Był uczestnikiem wojny rosyjsko-japońskiej (1904-1905). Podczas I wojny światowej, awansowany do stopnia pułkownika, dowodził 261. Pułkiem Piechoty. Po rewolucji lutowej w 1917 r. jako jeden z organizatorów wojska polskiego w Rosji najpierw dowodził brygadą w 1. Korpusie Polskim, a następnie w 1918 r. tworzył oddziały polskie na terytorium Kubania. W kwietniu 1919 r. powrócił do Polski na czele 4. Dywizji Strzelców Polskich. Przyjaciół Józefa Piłsudskiego, podczas wojny polsko-rosyjskiej najpierw został dowódcą frontu litewsko-białoruskiego, potem grupy operacyjnej, wreszcie 10. Dywizji Piechoty. W październiku 1920 r. mianowany dowódcą 1. Dywizji Litewsko-Białoruskiej, na jej czele zajął Wilno i utworzył Litwę Środkową. Podczas tzw. buntu Żeligowskiego na czas tej operacji „wypowiedział posłuszeństwo” Naczelnemu Wodzowi (w rzeczywistości akcja, której pomysłodawcą był marszałek, miała na celu przyłączenie Wilna do Polski).

W latach 1921-1925 pełnił w Warszawie funkcję inspektora Armii, a następnie w latach 1925-1926 ministra spraw wojskowych. W 1923 r. otrzymał awans na stopień generała broni. Poparł przewrót majowy. W roku 1927 przeszedł w stan spoczynku. W 1930 r. opublikował książkę *Wojna* w roku 1920. Wspomnienia i rozważania.

Jako cywil brał udział w wojnie obronnej 1939 r. przy dowództwie frontu południowego, po czym przedostał się do Francji, a w 1940 r. do Wielkiej Brytanii. Był członkiem Rady Narodowej Rządu Polskiego, przewodniczącym Komisji Wojskowej oraz Kanclerzem Kapituły Orderu Virtuti Militari. Po zakończeniu wojny zadeklarował powrót do kraju, ale w trakcie przygotowań do podróży zmarł. Zgodnie z jego wolą ciało przewieziono do Warszawy i pochowano na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach.

Odnaczony m.in. Krzyżem Komandorskim i Srebrnym Orderem Wojennego Virtuti Militari, Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Niepodległości z Mieczami i Krzyżem Walecznych (czterokrotnie).

Herbert Hoover

(ur. 10 sierpnia 1874 r. West Branch, zm. 20 października 1964 r. w Nowym Jorku)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od listopada 1921 r.

Prezydent Stanów Zjednoczonych (1929-1933).

Znany działacz humanitarny, przez wiele lat pomagał m.in. Polsce po odzyskaniu przez kraj niepodległości. Zastąpił jako organizator pomocy dla ludności cywilnej podczas I wojny światowej. Kierowana przez niego Amerykańska Administracja Pomocy (American Relief Administration) do lipca 1919 r. udzieliła pomocy żywnościowej 10 000 000 ludzi, a po wojnie – tylko do 1920 r. – ok. 200 000 000 poszkodowanych przez działania wojenne. Już w 1919 r. jednej z ulic Warszawy nadano nazwę Alei Hoovera. W wigilię tegoż roku Józef Piłsudski wysłał do niego depeszę, dziękując za dary dla polskich dzieci. Za poprawę zdrowotności społeczeństwa polskiego Uniwersytet Jagielloński przyznał mu

tytuł doktora medycyny, a w 1921 r. doktoraty *honoris causa* nadały Uniwersytety Warszawski i Lwowski. W 1922 r. w Warszawie, by upamiętnić dokonania Amerykańskiej Administracji Pomocy, odsłonięto obok pomnika Mickiewicza na Krakowskim Przedmieściu (obecnie nieistniejący) Pomnik Wdzięczności dla Stanów Zjednoczonych Ameryki dłuta Ksawerego Dunikowskiego. Dziś to miejsce nosi nazwę Skweru Hoovera.

Podczas II wojny światowej ponownie brał udział w niesieniu pomocy poszkodowanym, m.in. tworząc Commission for Polish Relief (Comporel) dostarczającą w latach 1939-1941 żywność i odzież dla okupowanej Polski.

Hoover został Honorowym Członkiem PCK oraz Polskiego Towarzystwa Pediatrycznego, Honorowym Obywatel Lwowa, a w 1922 r. Honorowym Obywatel Reczypospolitej. Jest też patronem dwóch europejskich szkół: Zespołu Szkół Ogólnokształcących i Ponadgimnazjalnych w Rudzie Śląskiej oraz szkoły w Berlinie.

Ferdynand Foch

(ur. 2 października 1851 r. w Tarbes, zm. 20 marca 1929 r. w Paryżu)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od kwietnia 1923 r.

Marszałek Francji, Wielkiej Brytanii i Polski (1923 r.), wybitny dowódca i teoretyk wojskowości, bohater I wojny światowej.

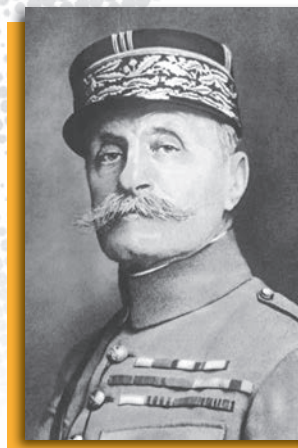
Ukończył Oficerską Szkołę Inżynierską Artylerii, stopień oficerski otrzymał we wrześniu 1874 r., a trzy lata później ukończył Akademię Sztabu Generalnego, gdzie od roku 1890 wykładał strategię ogólną.

Jako dowódca 9. Armii (od 28 sierpnia 1914 r.) przyczynił się do zwycięstwa w bitwie nad Marną. W listopadzie 1914 r. brał udział w bitwie pod Ypres. W styczniu 1915 r. wyznaczono go na dowódcę Północnej Grupy Armii. W okresie lipiec-listopad 1916 r. uczestniczył w bitwie nad Sommą. W 1917 r. został szefem Sztabu Generalnego. We wrześniu roku 1918 przeprowadził udaną kontrofensywę nad Sommą, która zadecydowała o klęsce Niemiec. Jako naczelny wódz wszystkich sił sprzymierzonych na froncie zachodnim 11 listopada 1918 r. przyjął bezwarunkową kapitulację Niemiec w Compiègne, a wcześniej osobiście poddyktował stronie niemieckiej warunki zawieszenia broni. Odznaczony Krzyżem Wielkim Legii Honorowej, nosił także tytuły Wielkiego Oficera, Komandora, Oficera i Kawalera Legii Honorowej.

Zasłużył się również dla sprawy odradzającej się Polski. Wspierał utworzoną w 1917 r. Armię Polską we Francji dowodzoną przez gen. Józefa Hallera. Swą zdecydowaną postawą i groźbą interwencji zbrojnej wymusił na rządzie niemieckim przerwanie kontrofensywy przeciwko powstańcom wielkopolskim. Wspierał Polskę również podczas wojny polsko-bolszewickiej (1919-1920).

Otrzymał tytuły doktora *honoris causa* Uniwersytetów Jagiellońskiego i Warszawskiego, Politechniki Lwowskiej oraz Uniwersytetu w Poznaniu. Jest Honorowym Obywatelom wielu polskich miast, m.in. Torunia i Grudziądza. Jego imieniem nazwano ulice, zarówno we Francji, jak i w Polsce (przed wojną ul. Focha miała także Warszawa). Po 60 latach marszałek stał się ponownie patronem jednej z warszawskich ulic, jako że w styczniu 2010 r. stołeczni radni podjęli decyzję o nadaniu takiej nazwy przedłużeniu ul. Trębackiej do Ossolińskich.

5 lutego 1921 r. w szkole wojskowej w Saint-Cyr Józef Piłsudski odpiął z munduru własny krzyż *Virtuti Militari* i udekorował nim generała. Za zasługi dla państwa polskiego został odznaczony Orderem Orła Białego oraz Krzyżem Wielkim Orderu Wojennego *Virtuti Militari*, a 13 kwietnia 1923 r. nadano mu stopień marszałka Polski.

Maria Skłodowska-Curie

(ur. 7 września 1867 r. w Warszawie, zm. 4 lipca 1934 r. w Paryżu)

Honorowa Obywatelka m.st. Warszawy od kwietnia 1924 r.

Wielka uczona, współtwórczyni nauki o promieniotwórczości, prekursorka nowej gałęzi chemii – radiochemii. Wśród jej dokonań należy wymienić opracowanie teorii promieniotwórczości i technik rozdzielania izotopów promieniotwórczych oraz odkrycie dwóch nowych pierwiastków: radu i polonu (nazwanego na cześć Polski). Pod jej osobistym kierunkiem prowadzono pierwsze badania nad leczeniem raka za pomocą promieniotwórczości.

Dwukrotnie wyróżniona Nagrodą Nobla (w 1903 r. z fizyki, wspólnie z Pierrem Curie i Henri Becquerelem za badania zjawiska promieniotwórczości odkrytego przez Becquerela, w 1911 r. w dziedzinie chemii za wydzielenie czystego radu). Do dziś pozostaje jedyną kobietą, która tę nagrodę otrzymała dwa razy, a także jedynym uczonym uhonorowanym w dwóch różnych dziedzinach nauk przyrodniczych. W uznaniu jej dorobku naukowego rząd Francji wyraził zgodę i przeznaczył środki finansowe na budowę Instytutu Radowego, który powstał w 1914 r.; prowadzono w nim badania z zakresu chemii, fizyki i medycyny.

Po I wojnie światowej nadal szefowała Instytutowi Radowemu w Paryżu i jednocześnie jeździła po świecie, gdzie pomagała zakładac medyczne instytuty leczenia chorób nowotworowych. W 1932 r. z pomocą Prezydenta RP Ignacego Mościckiego jeden z pierwszych takich instytutów został założony w Warszawie. Obecnie jest to Centrum Onkologii im. M. Skłodowskiej-Curie. Uczona ofiarowała nowej placówce zakupiony za pieniądze

zebrane w Stanach Zjednoczonych gram radu (nb. kluczyk od szkatułki z radem wręczył jej prezydent Herbert Hoover).

Po śmierci spoczęła obok męża na cmentarzu w Sceaux, a 20 kwietnia 1995 r. szczątki małżonków zostały przeniesione do Panteonu w Paryżu.

Przyszła na świat przy ul. Freta 16, gdzie obecnie w odrestaurowanej XVIII-wiecznej kamienicy mieści się jej Muzeum oraz siedziba Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Chemicznego. Gdy miała niespełna rok, rodzice przenieśli się na ulicę Nowolipki.

Posiadała doktoraty *honoris causa* Uniwersytetów m.in. w Edynburgu, Genewie i Manchesterze, była członkiem Akademii Nauk w Petersburgu, Bolonii, Pradze oraz Akademii Umiejętności w Krakowie.

Eugenia Kierbedziowa

(ur. w 1855 r. w Petersburgu, zm. 10 lipca 1946 r. w Rzymie)

Honorowa Obywatelka m.st. Warszawy od kwietnia 1929 r.

Filantropka.

Córkę Stanisława Kierbedzia, sławnego konstruktora stalowych mostów kratowych i budowniczego pierwszego mostu stalowego w Warszawie, i małżonkę swego stryjecznego brata, również Stanisława, Rada Warszawy uhonorowała za jej usługi dla stolicy. W 1914 r. przekazała miastu specjalnie wybudowany i urządzony z przeznaczeniem na Bibliotekę Publiczną gmach przy ul. Koszykowej (realizację projektu Jana

Heuricha nadzorował Alfons Emil Gravier). Ufundowała ponadto gmach Szkoły Sztuk Pięknych na Wybrzeżu Kościuszkowskim 37

(mieści się tam Wydział Rzeźby), zaprojektowany przez Graviera, a także budynek dla Towarzystwa Popierania Przemysłu Ludowego. Sfinansowała również budowę jednego z pawilonów szpitala dla umysłowo chorych w Drewnicy pod Warszawą.

Od 1909 r. aż do śmierci mieszkała w Rzymie. Często odwiedzała Warszawę, doglądając swoich fundacji. W Wiecznym Mieście prowadziła ożywione życie kulturalne i towarzyskie, a położony w centrum dom zmieniała w rodzaj ośrodka kultury polskiej. W testamentie przekazała znaczną część zbiorów dzieł sztuki Muzeum Narodowemu w Warszawie oraz pokaźną kwotę na rzecz nauki polskiej. Pochowano ją na Cmentarzu Powązkowskim.

Została odznaczona Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Eugenia Kierbedziowa zamyka poczet przedwojennych Honorowych Obywateli m.st. Warszawy.

Stanisław Broniewski „Orsza”

(ur. 29 grudnia 1915 r. w Warszawie, zm. 30 grudnia 2000 r. w Warszawie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od kwietnia 1992 r.

Naczelnik Szarych Szeregów, harcmistrz.

Do Związku Harcerstwa Polskiego, a dokładnie 3. Warszawskiej Drużyny Harcerzy im. ks. J. Poniatowskiego, wstąpił w 1928 r. Później był m.in. instruktorem harcerskim w Chorągwi Wielkopolskiej ZHP.

We wrześniu 1939 r. współorganizował w Warszawie Pogotowie Harcerzy. Od lutego do maja 1943 r. pełnił funkcję komendanta Grup Szturmowych, a od maja 1943 do października

1944 – naczelnika Szarych Szeregów. Działał pod pseudonimami: „Stefan Orsza”, „Witold”, „K. Krzemień”. Dowodził akcją pod Arsenalem (marzec 1943), w której uwolniono harcmistrza Jana Bytnara „Rudego” oraz 25 innych więźniów politycznych, przewożonych z siedziby gestapo przy Alei Szucha na Pawiak. Brał udział w Powstaniu Warszawskim. Po jego upadku przebywał w niewoli niemieckiej w Bergen-Belsen.

Od 1945 r. był komendantem harcerstwa wśród Polaków w Niemczech. Po powrocie do kraju w 1946 r. rozpoczął pracę w Centralnym Urzędzie Planowania, następnie był zatrudniony m.in. w Radzie Ekonomicznej przy Radzie Ministrów oraz Instytucie Kształtowania Środowiska. W roku 1989 został przewodniczącym Krajowego Komitetu Odrodzenia ZHP oraz Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa. Współzakładał Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej. W latach 90. działał na rzecz zjednoczenia polskiego harcerstwa. Pełnił funkcję honorowego przewodniczącego Stowarzyszenia Szarych Szeregów.

Był doktorem habilitowanym nauk ekonomicznych, autorem książek, m.in.: *Akcja pod Arsenalem*, *Całym życiem*, *Szare Szeregi w relacji naczelnika*, oraz wielu publikacji z zakresu historii i ekonomii.

Został odznaczony m.in. Orderem Orła Białego, Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari, Krzyżem „Za Zasługi dla ZHP” z Rozetą i Mieczami.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XXX/167/92 z dnia 13 kwietnia 1992 r.

Aleksander Gieysztor

(ur. 17 lipca 1916 r. w Moskwie, zm. 9 lutego 1999 r. w Warszawie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od kwietnia 1992 r.

Wybitny uczony, historyk mediewista, niemal całe życie związany z Warszawą.

W stolicy mieszkał od 1921 r. W roku 1937 ukończył studia w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego.

We wrześniu 1939 r. walczył jako podchorąży rezerwy. W czasie okupacji działał w Biurze Informacji i Propagandy Komendy Głównej AK, zostając jednym z szefów w Wydziale Informacji. Przez całą wojnę nie przestał pracować naukowo: wykładał na Tajnym Uniwersytecie, a w 1942 r. obronił doktorat. Brał udział w Powstaniu Warszawskim, po którego upadku trafił do niewoli.

W lipcu 1945 r. został adiunktem w Państwowym Instytucie Historii Sztuki i Inwentaryzacji Zabytków, a we wrześniu adiunktem w Instytucie Historycznym UW, w 1949 r. – profesorem nadzwyczajnym historii Polski średniowiecznej i nauk pomocniczych historii. Był dyrektorem Instytutu Historycznego w latach 1955-1975. Jako historyk uczestniczył w odbudowie Warszawy. W marcu 1964 r. podpisał słynny List 34 intelektualistów przedłożony prezesowi Rady Ministrów, w którym domagano się zmiany polityki kulturalnej zgodnie z prawami zagwarantowanymi w konstytucji. W latach 1980-1991 piastował funkcję dyrektora Zamku Królewskiego jako pierwszy długoletni dyrektor od początku związany z jego odbudową, a jeszcze wcześniej z pracami badawczymi. Prezesował Polskiej Akademii Nauk (1980-1984, 1990-1992). Od roku 1990 wiceprzewodniczył Radzie Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa. W latach 1986-1992 był prezesem Towarzystwa Naukowego Warszawskiego. W sierpniu 1984 r.

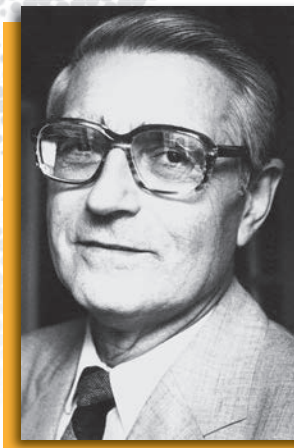
wszedł w skład Obywatelskiego Komitetu Obchodów 40. Rocznicy Powstania Warszawskiego. W 1989 r. uczestniczył w obradach Okrągłego Stołu.

Jest autorem ponad 500 publikacji z zakresu historii. Założył Wyższą Szkołę Humanistyczną w Pułtusku, z którą był mocno związany; w 2002 r. nadano Szkole jego imię.

Jest Honorowym Obywatelom Pułtuska, a od 2009 r. patronem ulicy w Warszawie, członkiem wielu akademii nauk i stowarzyszeń naukowych na całym świecie, doktorem *honoris causa* paryskiej Sorbony, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu i Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

Odnaczony Orderem Orła Białego, Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski oraz Złotym Krzyżem Zasługi.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XXX/168/92 z dnia 13 kwietnia 1992 r.

Jerzy Waldorff

(ur. 4 maja 1910 r. w Warszawie, zm. 29 grudnia 1999 r. w Warszawie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od kwietnia 1992 r.

Pisarz, publicysta, krytyk muzyczny i działacz społeczny, twórca Społecznego Komitetu Opieki na rzecz Ochrony Starych Powązek.

Po zdaniu matury w Gimnazjum im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu ukończył prawo na Uniwersytecie Poznańskim oraz tamtejsze Konserwatorium Muzyczne. W latach 1936-1939 był recenzentem muzycznym „Kuriera Porannego” i „Prosto do Mostu”. W czasie okupacji działał w konspiracji w Warszawie.

Po 1945 r. związał się z tygodnikiem „Przekrój”, był felietonistą tygodników „Świat” i „Polityka”, redaktorem, komentatorem muzycznym Polskiego Radia, autorem ponad 20 książek. Wyróżniał się ogromnym zaangażowaniem w działalność na rzecz ochrony zabytków i świadectw przeszłości. Zainicjował powstanie Muzeum Karola Szymanowskiego w Zakopanem i Muzeum Teatralnego w Warszawie. Współorganizował, odbywający się w odrestaurowanym jego staraniem pałacu księżąt Radziwiłłów w Antoninie koło Ostrowa Wielkopolskiego, Międzynarodowy Festiwal „Chopin w Barwach Jesieni”.

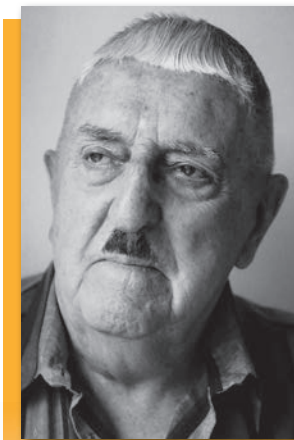
W połowie lat 70. założył Społeczny Komitet Opieki na rzecz Ochrony Starych Powązek. Dzięki jego wielkiej aktywności oraz włączeniu do akcji wielu znanych osobistości świata kultury

i mediów Komitetowi udało się uratować przed zniszczeniem około tysiąca najcenniejszych, zabytkowych rzeźb. Do dziś corocznie 1 listopada na Powązkach odbywa się kwesta na rzecz ochrony zabytków tej najstarszej warszawskiej nekropolii.

Należał do Stowarzyszenia Pisarzy Polskich. W latach 1988-1990, a także po 1990 r. był członkiem Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa. Na budynku przy ul. Koszykowej widnieje poświęcona mu tablica.

Za zasługi dla kultury polskiej został odznaczony Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski. Otrzymał także Nagrodę Kisiela.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XXX/170/92 z dnia 13 kwietnia 1992 r.

Zbigniew Porczyński

(ur. 7 kwietnia 1919 r. w Warszawie, zm. 16 lipca 2000 r. w Warszawie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od kwietnia 1992 r.

Fundator Kolekcji Jana Pawła II.

W roku 1936 ukończył technikum kolejowe w Warszawie, a następnie Szkołę Podchorążych Rezerwy Piechoty Nr 1 w Ostrowi-Komorowie. Podczas kampanii wrześniowej dostał się do niemieckiej niewoli, z której uciekł. Został żołnierzem Armii Krajowej. Był więźniem Oświęcimia i Buchenwaldu. Po wyzwoleniu wstąpił do Armii Polskiej we Włoszech i z II Korpusem znalazł się w Anglii. Tam ukończył studia chemiczne (1946-1950).

W roku 1953 uzyskał doktorat. Był specjalistą w dziedzinie badań nad odpornością materiałów i autorem wielu publikacji. W 1957 r. założył własną firmę zajmującą się

ochroną przed działaniem ognia, prowadził badania naukowe; jest autorem książki *Materiały przyszłości*. Opatentował swoje wynalazki, co przyniosło mu stały dochód, pozwalający na kolekcjonowanie dzieł sztuki.

Razem z żoną Janiną Porczyńską dorobek życia przeznaczył na stworzenie kolekcji malarstwa oraz sztuki europejskiej, którą małżonkowie przekazali Narodowi Polskiemu. Obecnie zbiory są wystawione w Muzeum Kolekcji Jana Pawła II w Warszawie. Porczyńscy byli ponadto fundatorami Pomnika Henryka Sienkiewicza w Parku Łazienkowskim oraz popiersia Ignacego Jana Paderewskiego w Parku Skaryszewskim.

W 1990 r. otrzymał doktorat *honoris causa* Politechniki Warszawskiej.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XXX/169/92 z dnia 13 kwietnia 1992 r.

Janina Porczyńska

(ur. 27 czerwca 1927 r. w Białce Królewskiej, zm. 5 maja 2009 r. w Londynie)

Honorowa Obywatelka m.st. Warszawy od kwietnia 1992 r.

Fundatorka Kolekcji Jana Pawła II.

W 1940 r. wraz z rodziną wywieziona na Syberię. Liceum ukończyła w Rodezji. W Anglii studiowała socjologię i sztuki piękne.

Wspólnie z mężem Zbigniewem Porczyńskim stworzyła bogatą kolekcję malarstwa europejskiego oraz sztuki zachodnioeuropejskiej (od XV do XX w.) liczącą ponad 450 obrazów i rzeźb. Swoje zbiory Porczyńscy zaczęli gromadzić w 1981 r., a pięć lat później ofiarowali je Narodowi Pol-
skiemu. Obrazy zostały pokazane po raz pierwszy w Muzeum Archidiecezji Warszawskiej 5 listopada 1987 r. W roku 1990 na

podstawie porozumienia fundatorów, Prymasa Polski oraz Ministra Kultury i Sztuki utworzono Muzeum Kolekcji Jana Pawła II.

Na ekspozycję władze Miasta przeznaczyły zabytkowy gmach dawnego Banku Polskiego, zbudowany w latach 1825-1828 według projektu wybitnego architekta Antonio Corazziego przy placu Bankowym 1.

Galeria podzielona jest na sześć tematycznych cykli: „Biblia i Święci”, „Mitologia i Alegoria”, „Portret i Autoportret”, „Martwa Natura i Pejzaż”, „Matka i Dziecko” oraz „Impresjonizm”.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XXX/169/92 z dnia 13 kwietnia 1992 r.

Margaret Susan (Sue) Ryder

(ur. 3 lipca 1923 r. w Leeds, zm. 2 listopada 2000 r. w Bury St Edmunds)

Honorowa Obywatelka m.st. Warszawy od marca 1993 r.

Działaczka charytatywna.

Po wybuchu II wojny światowej wstąpiła do First Aid Nursing Yeomary (FANY), brytyjskiej pomocniczej służby wojskowej kobiet, skąd wkrótce została przeniesiona do polskiej sekcji Special Operations Executive (Kierownictwo Operacji Specjalnych) – jej zadaniem było zapewnienie opieki dla cichociemnych.

Dziedziczka fortuny, cały swój majątek przeznaczyła na pomoc ofiarom wojny, w tym więźniom obozów nazistowskich oraz osobom skazanym na śmierć. Podjęła się także organizowania pomocy humanitarnej dla Polski. W 1953 r. założyła Sue Ryder Foundation, która miała się stać żywym pomnikiem ofiar wojny i bezimiennych bohaterów, także przyjaciół założycielki – cichociemnych. Fundacja zajęła się wznoszeniem tzw. Domów Sue Ryder, szpitali, hospicjów i domów opieki, które powstały na całym świecie, z czego 30 w Polsce. Po upadku komunizmu i apelu opublikowanym w dzienniku „The Daily Telegraph” zebrała 40 000 funtów na pomoc dla naszego kraju, a w roku 1991 założyła niezależną Fundację Sue Ryder w Polsce.

Jest autorką dwóch autobiograficznych książek, Honorową Obywatelką Konstancina-Jeziorny i Gdyni. Jej imię noszą skwery w Gdyni i Warszawie oraz ulica w Konstancinie. Trwają starania o wszczęcie procesu beatyfikacyjnego zarówno Sue Ryder, jak i jej męża, brytyjskiego bohatera wojennego i działacza charytatywnego, Lorda Cheshire.

Przyznano jej tytuł doktora *honoris causa* Uniwersytetów w Liverpoolu, Exeter, Essex, Reading, Leeds, Kent, Londynie i Cambridge.

Otrzymała m.in. Order Imperium Brytyjskiego i tytuł para Anglii, przyjmując za swoją siedzibę Warszawę (Baroness Ryder of Warsaw), oraz Medal „Polonia Mater Nostra Est”.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XLII/244/93 z dnia 1 marca 1993 r.

Jan Podoski

(ur. 2 stycznia 1904 r. w Kijowie, zm. 24 listopada 1998 r. w Warszawie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od marca 1993 r.

Orędownik budowy metra w Warszawie, światowej sławy specjalista w dziedzinie trakcji elektrycznych i komunikacji miejskiej, twórca polskiej szkoły planowania układów komunikacyjnych w miastach.

W latach 1922-1928 studiował na Wydziale Elektrycznym Politechniki Warszawskiej. Brał m.in. udział w pracach nad elektryfikacją pierwszego odcinka kolei w warszawskim węźle kolejowym (1934-1938).

Uczestniczył w kampanii wrześniowej oraz w kampanii we Francji. Po ewakuacji do Anglii został adiutantem szefa Sztabu Naczelnego Wodza w Londynie. W 1941 r. ukończył Wyższą Szkołę Wojenną i jako szef Wydziału Przerzutu Lotniczego kierował wszystkimi przerzutami do Polski, najpierw z Anglii, potem z Włoch. Po przejściu do sztabu 1 Dywizji Pancerniej gen. Stanisława Maczka brał udział w walkach o wyzwolenie Belgii i Holandii oraz w walkach na terenie północnych Niemiec.

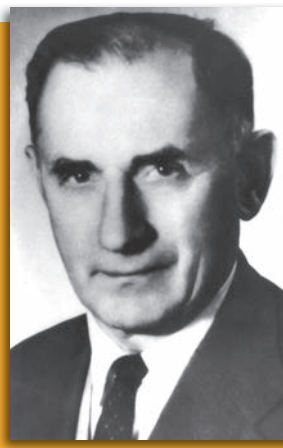
Po powrocie do kraju w 1947 r. na prośbę rektora Politechniki Warszawskiej został wykładowcą, następnie obronił doktorat, po czym powierzono mu funkcję kierownika Zakładu Trakcji Elektrycznej stworzonego w Instytucie Elektrotechniki z myślą o budowie warszawskiego metra. W tymże roku fałszywie oskarżono go o współpracę z obcym wywiadem, aresztowano i skazano na 8 lat więzienia. Zwolniony po 5 latach (choć w pełni zrehabilitowany dopiero w latach 90.), powrócił do pracy na Politechnice, gdzie na przykładzie Warszawy opracował pierwszą w Polsce

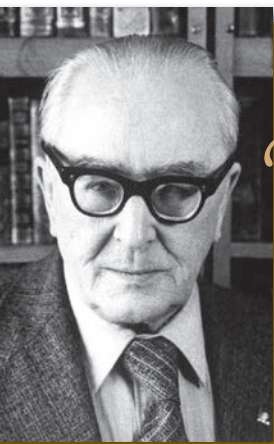
koncepcję układu komunikacyjnego dla szybko rozwijających się aglomeracji miejskich. Był dziekanem Wydziału Elektrycznego (1958-1962, 1964-1969). W roku 1962 uzyskał tytuł profesora zwyczajnego. Z jego wiedzy i doświadczenia korzystała Organizacja Narodów Zjednoczonych, czyniąc ekspertem w sprawach transportu w krajach rozwijających się. Napisał wiele rozpraw naukowych i podręczników akademickich oraz dwie książki wspomnieniowe.

Czynnie uczestniczył w charakterze konsultanta w pracach Generalnej Dyrekcji Budowy Metra. Był przewodniczącym Rady Naukowej przy Dyrektorze Budowy Metra. Na stacji metra „Politechnika” wmurowano tablicę poświęconą jego pamięci, a jednej z warszawskich ulic nadano imię Romana i Jana Podoskich. Przyznano mu tytuł doktora *honoris causa* Politechniki Warszawskiej.

Otrzymał Krzyż Walecznych oraz inne bojowe odznaczenia polskie i zagraniczne, w tym Order Imperium Brytyjskiego i – jako jedyny Polak – Order Holenderski z Mieczami.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XLIV/251/93 z dnia 29 marca 1993 r.

Juliusz Wiktor Gomulicki

(ur. 17 października 1909 r. w Warszawie, zm. 8 lipca 2006 r. w Warszawie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od marca 1994 r.

Warszawianista, historyk literatury, edytor, eseista, znawca twórczości Cypriana Kamila Norwida.

Maturę uzyskał w 1928 r. w warszawskim Gimnazjum im. J. Zamoyskiego. Następnie studiował na Wydziale Prawa Uniwersytetu Warszawskiego oraz na Wydziale Dyplomatyczno-Konsularnym Akademii Nauk Politycznych. W latach międzywojennych był członkiem redakcji encyklopedii „Ultima Thule”, należał do zespołu redakcyjnego „Ateneum”.

W czasie II wojny światowej działał w konspiracji, publikował konspiracyjne wydania twórczości Norwida, Żeromskiego oraz swego ojca, Wiktora Gomulickiego. Walczył w Powstaniu Warszawskim.

W latach 1945-1946 został naczelnikiem Wydziału Upowszechniania Literatury w Ministerstwie Kultury i Sztuki, kierował działem wydawniczym Centralnego Instytutu Kultury oraz pełnił funkcję najpierw zastępcy, a potem redaktora naczelnego „Nowych Książek” (1949-1953). W 1957 r. współzakładał Towarzystwo Przyjaciół Książki i podjął stałą współpracę z „Rocznikiem Literackim”. Wszedł do komitetu redakcyjnego „Encyklopedii Współczesnej PWN”, redagując dział literatury i sztuki

(1957-1959). W latach 1957-1960 opublikował wiele pierwodruków tekstów Józefa Ignacego Kraszewskiego, Teofila Lenartowicza, Adama Naruszewicza, Stanisława Trembeckiego i Cypriana Kamila Norwida. W okresie 1957-1960 oraz 1983-1985 wykładał literaturę i tekstologię na Uniwersytecie Warszawskim. Był także radnym Stołecznej Rady Narodowej (1961-1965).

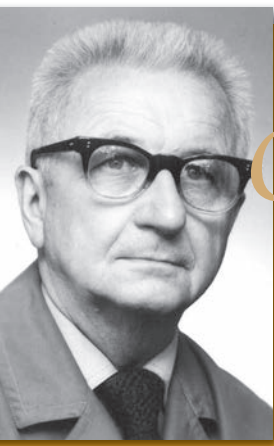
Walczył o zachowanie śladów przeszłości Warszawy. Udało mu się uratować m.in. XVIII-wieczną figurę św. Jana Nepomucena przy ul. Senatorskiej. Miłość do miasta przelewał na papier, opisując jego historię i najwybitniejszych obywateli. Swoje literackie peregrynacje po dawnej Warszawie zawarł w książce *Aleje Czarów*. Miłośnik i znawca książek, posiadał przebogaty zbiór książek o stolicy.

Otrzymał doktorat *honoris causa* Uniwersytetu Wrocławskiego.

Laureat wielu nagród i wyróżnień, m.in. Nagrody Literackiej m.st. Warszawy, Nagrody Tygodnika „Stolica”, tytułu Homo Varsoviensis (jako pierwszy), Nagrody m.st. Warszawy.

Został odznaczony Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą i Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Orderem Sztandaru Pracy II klasy i Krzyżem Oficerskim.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr LXII/366/94 z dnia 28 marca 1994 r. (wyróżnienia nie przyjął, protestując przeciwko odmowie przyznania na tej samej sesji godności Honorowego Obywatela Warszawy Zygmuntowi Skibniewskiemu)

Stanisław Jankowski „Agaton”

(ur. 29 września 1911 r. w Warszawie, zm. 5 marca 2002 r. w Warszawie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od kwietnia 1995 r.

Oficer, architekt, adiutant gen. Tadeusza Komorowskiego „Bora”.

Był absolwentem Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej, gdzie po ukończeniu studiów w 1938 r. podjął pracę jako asystent.

Po zmobilizowaniu we wrześniu 1939 r. skierowany do Ośrodka Zapasowego Artylerii Lekkiej w Wilnie i zaraz po przekroczeniu granicy internowany na Litwie, skąd uciekł i dołączył do Polskich Sił Zbrojnych we Francji, a następnie został ewakuowany do Wielkiej Brytanii. W Szkocji przeszedł szkolenie na oficera wywiadu (tzw. cichociemny). W nocy z 3 na 4 marca 1942 r. zrzucony nad okupowaną Polską, wkrótce objął kierownictwo Wydziału Legalizacji i Techniki w Oddziale II Komedy Głównej AK, gdzie perfekcyjnie podrabiano dokumenty. Postępował się także pseudonimami „Burek” i „Kucharski”. Po wybuchu Powstania Warszawskiego objął dowództwo plutonu „Agaton” w batalionie „Pięść”. W nocy z 13 na 14 sierpnia wraz z patrolem przedarł się ze Starówki na Żoliborz z rozkazami dla płk. Mieczysława Niedzielskiego „Żywiciela”, po czym następnej nocy do oddziałów Grupy „Kampinos” w Puszczy Kampinoskiej. Od 8 września walczył w oddziale ostonowym Komendy Głównej AK. Po upadku

Powstania dostał się do niewoli i jako jeniec oflagu został adiutantem gen. Tadeusza Komorowskiego „Bora”.

Powstania dostał się do niewoli i jako jeniec oflagu został adiutantem gen. Tadeusza Komorowskiego „Bora”.

Po wyzwoleniu przez rok uczęszczał na studium urbanistyczne na Uniwersytecie w Liverpoolu. Po powrocie do Polski w 1946 r. zgłosił się do pracy w Biurze Odbudowy Stolicy, gdzie pozostał do roku 1977. Jest współautorem projektu Trasy W-Z i dzielnic MDM oraz kolejnych opracowań Planu Rozwoju Warszawy. W latach 60. m.in. kierował polskim zespołem przygotowującym plan odbudowy zniszczonego przez trzęsienie ziemi Skopje, za co otrzymał srebrny medal przyznany przez władze tego miasta, został także ekspertem Międzynarodowego Czerwonego Krzyża w Genewie. Był nie tylko uznanym architektem i laureatem wielu krajowych i międzynarodowych konkursów, ale także wspaniałym publicystą (m.in. książka *Z fałszywym ausweisem w prawdziwej Warszawie*), autorem słuchowisk i filmów o II wojnie światowej.

Jest patronem jednego ze skwerów w stolicy (Powiśle).

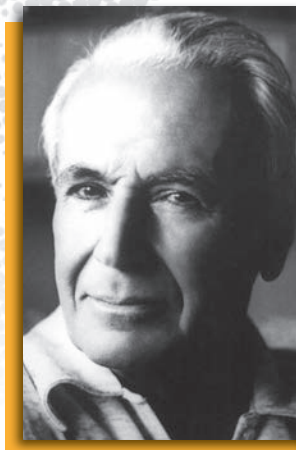
Za męstwo i odwagę odznaczony m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Virtuti Militari i Krzyżem Walecznych (dwukrotnie), Krzyżem Armii Krajowej oraz Złotą Odznaką Odbudowy Warszawy.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XVIII/101/95 z dnia 10 kwietnia 1995 r.

Kazimierz Leski

(ur. 21 czerwca 1912 r. w Warszawie, zm. 27 maja 2000 r. w Warszawie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od kwietnia 1995 r.

Zołnierz Armii Krajowej (pseudonim „Bradł”), inżynier budowy maszyn i okrętów, wynalazca.

Ukończył VIII Liceum Ogólnokształcące im. Króla Władysława IV w Warszawie. W 1936 r. wyjechał do Holandii, gdzie pracował w tamtejszym biurze konstrukcyjnym okrętów i został absolwentem Wydziału Budowy Okrętów Politechniki w Delft. Uczestniczył m.in. w projektowaniu okrętów podwodnych ORP „Sęp” i ORP „Orzeł”, które budowano w holenderskiej stoczni na zamówienie polskiej marynarki wojennej. Dał się wówczas poznać jako twórca konstruktor i autor nowatorskich rozwiązań.

Na początku wojny, pilotując samolot Lublin R-XVIII F, został zestrzelony przez Armię Czerwoną, ranny i wzięty do niewoli, z której uciekł. Po przedostaniu się do Warszawy wstąpił do organizacji wywiadowczej „Muszkieterzy”, po jej rozwiązaniu do Związku Walki Zbrojnej i ostatecznie do II Oddziału Komendy Głównej Armii Krajowej. Zajmował się wywiadem komunikacyjnym i kontrwywiadem (m.in. zdobył plany fortyfikacyjne jednego z odcinków Wału Atlantyckiego), a także tworzeniem szlaków kurierskich na froncie zachodnim. W Powstaniu Warszawskim walczył jako dowódca kompanii batalionu AK „Mifosz”. Po kapitulacji uciekł z kolumny jenieckiej. Pełnił funkcję szefa Sztabu Obszaru Zachodniego AK oraz Delegatury Sił Zbrojnych.

W 1945 r. podjął pracę w Stoczni Gdańskiej, cały czas utrzymując kontakt z podziemiem. Został aresztowany, ale udało mu się uciec. Po ponownym zatrzymaniu w procesie I Komendy Zrzeszenia Wolność i Niezawisłość otrzymał wyrok 12 lat więzienia.

Po odbyciu kary 6 lat skazano go na kolejne 10 lat za współpracę z okupantem, ale wyszedł na wolność w 1955 r. Po rehabilitacji w 1957 r. pracował w przemyśle okrętowym, a później jako pracownik naukowy i dyrektor Ośrodka Informacji Naukowej PAN. Był autorem wielu patentów i około 150 prac naukowych, organizatorem ruchu wynalazczego i honorowym prezesem Stowarzyszenia Polskich Wynalazców i Racjonalizatorów. W 1989 r. został przewodniczącym Związku Powstańców Warszawskich.

Autor wielokrotnie wznawianych wspomnień: *Życie niewłaściwie urozmaicone: wspomnienia oficera wywiadu i kontrwywiadu AK*. W 1995 r. został uhonorowany przez Instytut Yad Vashem tytułem Sprawiedliwy wśród Narodów Świata. Na ścianie domu przy ul. Nowy Świat 2 wmurowano poświęconą jego pamięci tablicę.

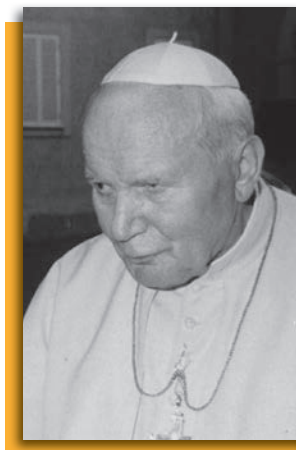
Otrzymał Krzyż Srebrny Orderu Virtuti Militari, Krzyż Walecznych (trzykrotnie) oraz Złoty Krzyż Zasługi z Mieczami.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XVIII/101/95 z dnia 10 kwietnia 1995 r.

Jan Paweł II

(ur. 18 maja 1920 r. w Wadowicach, zm. 2 kwietnia 2005 r. w Watykanie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od marca 1996 r.

Pierwszy papież z Polski i pierwszy po 455 latach biskup Rzymu niebędący Włochem.

Przy zgłoszeniu kandydatury Ojca Świętego na Honorowego Obywatela Miasta napisano m.in.: „Będzie dla Warszawy wielkim zaszczytem mieć wśród swoich obywateli jednego z największych synów narodu polskiego. Polaka, któremu Ojczyzna zawdzięcza więcej niż komukolwiek innemu. [...] Osobiste zaangażowanie Ojca Świętego przyczyniło się do odzyskania pełnej wolności i suwerenności przez Polskę, do demokratycznych przemian, poszanowania praw człowieka i autonomii jednostki w naszej ojczyźnie. [...] W czasie swych papieskich pielgrzymek Papież czterokrotnie odwiedził Warszawę. Jego obecność ożywiła serca i umysły nas wszystkich, przypominając najbardziej podstawowe wartości duchowe i moralne. [...] Wiele zawdzięcza Ojcu Świętemu polska i warszawska młodzież oraz środowiska warszawskiej inteligencji katolickiej”.

Karol Józef Wojtyła w 1938 r. otrzymał w wadowickim gimnazjum świadectwo maturalne z oceną celującą. Wojna zmusiła go do przerwania studiów polonistycznych na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego, zaczął więc pracować jako pracownik fizyczny. W 1942 r. podjął studia teologiczne na UJ i wstąpił do tajnego Metropolitalnego Seminarium Duchownego, gdzie 1 listopada 1946 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Kontynuował studia w Rzymie, które ukończył w 1948 r. z dyplomem summa cum laude. W tymże roku uzyskał stopień doktora. Mimo jednogłośnie przyjętej w 1953 r. habilitacji stopnia nie otrzymał

z powodu odmowy Ministerstwa Oświaty.

Od lipca 1948 r. pracował jako wikariusz w Niegowici, rok później przeniesiono go do parafii św. Floriana w Krakowie. W następnych latach wykładał teologię moralną, etykę małżeńską i historię filozofii. Kolejno został mianowany biskupem pomocniczym Krakowa (1958), arcybiskupem metropolitą krakowskim (1964) i kardynałem (1967). Aktywnie uczestniczył w pracach Soboru Watykańskiego II. Wybrany papieżem na zwołanym w roku 1978 drugim konklawe, przyjął imię Jana Pawła II. Zmarł po blisko tysiącu dni pontyfikatu. 1 maja 2011 r. został beatyfikowany.

Jest Honorowym Obywatel Rzymu i bardzo wielu polskich miast. Przyznano mu tytuł doktora *honoris causa* Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Uniwersytetów Jagiellońskiego, Opolskiego, Mikołaja Kopernika oraz Kardynała Stefana Wyszyńskiego.

Otrzymał m.in. Order Orła Białego i Order Uśmiechu.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XXX/234/96 z dnia 25 marca 1996 r.

Władysław Bartoszewski

(ur. 19 lutego 1922 r. w Warszawie, zm. 24 kwietnia 2015 r. w Warszawie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od kwietnia 1999 r.

Dziennikarz, historyk, działacz publiczny, dyplomata i polityk.

Ukończył warszawskie szkoły: Gimnazjum im. św. St. Kostki oraz Liceum Humanistyczne Towarzystwa Wychowawczo-Oświatowego „Przyszłość”; egzamin maturalny złożył w 1939 r.

We wrześniu 1940 roku w jednym z pierwszych transportów z Warszawy został wywieziony do obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu. Zwolniony po kilku miesiącach, latem 1941 r. zdał władzom Polskiego Państwa Podziemnego relację o sytuacji w obozie. W połowie 1942 r.

był jednym ze współzałożycieli „Żegoty”, jedynej w okupowanej Europie organizacji podziemnej niosącej pomoc Żydom skazanym na zagładę. Działal w Biurze Informacji i Propagandy Komendy Głównej Armii Krajowej, a także pełnił funkcję sekretarza redakcji „Biuletynu Informacyjnego”. W latach 1942-1944 został zastępcą kierownika tzw. komórki więziennej przy Departamencie Spraw Wewnętrznych Delegatury Rządu, zbierającej i opracowującej informacje z hitlerowskich katowni, m.in. z Pawiaka. Uczestniczył w Powstaniu Warszawskim.

20 września odznaczono go Srebrnym Krzyżem Zasługi z Mieczami, a 4 października otrzymał Krzyż Walecznych.

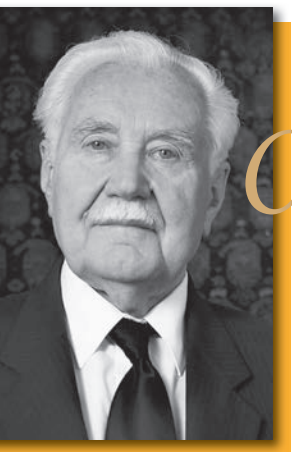
Za działalność w czasie okupacji był więziony w latach 1946-1948 i 1949-1954. W grudniu 1948 r. został przyjęty na trzeci rok polonistyki na Uniwersytecie Warszawskim, ale naukę przerwało aresztowanie i pięcioletni pobyt w więzieniu. Od lat 70. działał w strukturach opozycji. W latach 1973-1982 i 1984-1985 prowadził wykłady z historii najnowszej na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, w latach 80. gościł z wykładami w Niemczech. Jest autorem ok. 40 książek i prawie 1500 artykułów. Wiele publikacji poświęcił Warszawie, m.in.: *Warszawski pierścień śmierci*, *Straceni na ulicach miasta*, *Dni walczącej stolicy*; jest współautorem monografii źródłowej *Ludność cywilna w Powstaniu Warszawskim*.

W roku 1995 i ponownie w latach 2000-2001 sprawował urząd ministra spraw zagranicznych. Niestrudzenie poświęcał się działalności społecznej, naukowej oraz politycznej.

Honorowy Obywatel Gdyni, Wrocławia, Gdańska, Szczecina, Sopotu, Dolnego Śląska i gminy Oświęcim. Otrzymał doktoraty *honoris causa*, m.in. Uniwersytetu Warszawskiego, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.

Odnaczony m.in. Orderem Orła Białego, Krzyżem Komandorskim Orderu Legii Honorowej, Krzyżem Kawalerskim i Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski, także Krzyżem Wielkim Orderu Zasługi Republiki Federalnej Niemiec.

Tytuł nadany uchwałą Rady m. st. Warszawy Nr X/62/99 z dnia 12 kwietnia 1999 r.

Ryszard Kaczorowski

(ur. 26 listopada 1919 r. w Białymstoku, zm. 10 kwietnia 2010 r. w Smoleńsku)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od kwietnia 1999 r.

Członek Rady Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej, ostatni Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na Uchodźstwie (1989-1990).

Od najmłodszych lat należał do harcerstwa. W 1940 r. jako komendant chorągwi Szarych Szeregów w Białymstoku był łącznikiem między organizacją a komendantem Związku Walki Zbrojnej. W lipcu aresztowany przez NKWD, następnie więziony w Białymstoku i Mińsku, 1 lutego 1941 r. po dwudniowym procesie

został skazany na karę śmierci przez Najwyższy Sąd Białoruskiej Republiki Radzieckiej. Po stu dniach pobytu w celi śmierci sąd ZSRR zamienił wyrok na 10 lat łagrów. Wywieziony na Kołymę, odzyskał wolność w sierpniu 1942 r., po podpisaniu układu Sikorski-Majski. Wstąpił do Armii Polskiej formowanej przez gen. Władysława Andersa i uczestniczył w kampanii włoskiej, walcząc m.in. pod Monte Cassino.

Po wojnie przebywał na emigracji. Kontynuował naukę i czynnie uczestniczył w polskim życiu społecznym. Był naczelnikiem

harcerzy (1955-1967), następnie przewodniczącym Związku Harcerstwa Polskiego na Uchodźstwie (1967-1988). Utrzymywał ożywione kontakty z działaczami opozycji w kraju jako sekretarz honorowy Funduszu Pomocy Krajowi. 19 lipca 1989 r. objął urząd Prezydenta RP na Uchodźstwie, a 22 grudnia 1990 r. złożył insygnia prezydenckie II Rzeczypospolitej na ręce Lecha Wałęsy. Zginął w katastrofie lotniczej pod Smoleńskiem, w drodze na obchody 70. rocznicy zbrodni katyńskiej.

Honorowy Obywatel 36 polskich miast.

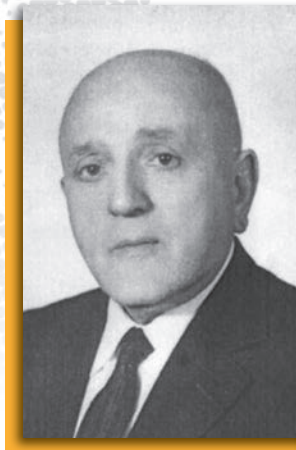
W 2004 r. królowa Elżbieta II mianowała go Honorowym Kawalerem I klasy (Rycerzem Krzyża Wielkiego) brytyjskiego Orderu św. Michała i św. Jerzego za wybitne zasługi dla Polonii brytyjskiej, a papież Jan Paweł II odznaczył Krzyżem Wielkim Orderu Piusa IX; otrzymał także: Krzyż Monte Cassino, Krzyż Armii Krajowej, Medal „Polonia Mater Nostra Est”, Medal Konfederacji Jasnogórskiej, Odznakę Honorową „Bene Merito”.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr X/63/99 z dnia 12 kwietnia 1999 r.

Franciszek Kamiński

(ur. 20 września 1902 r. w Mikołowicach, zm. 24 lutego 2000 r. w Warszawie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od kwietnia 1999 r.

Generał dywizji Wojska Polskiego, komendant główny Batalionów Chłopskich, współtwórca Podziemnego Państwa Polskiego. Ukończył gimnazjum w Sandomierzu. W latach 1926-1929 studiował matematykę na Uniwersytecie Warszawskim. Już w czasie studiów został członkiem Polskiego Stronnictwa Ludowego „Wyzwolenie”. W latach 1931-1932 stał na czele Polskiej Akademickiej Młodzieży Ludowej. Współorganizował Związek Młodzieży Wiejskiej RP „Wici”. Po zjednoczeniu ruchu ludowego został działaczem Stronnictwa Ludowego (1931 r.).

Od początku okupacji niemieckiej współtworzył centralny ośrodek ruchu ludowego na terenie Warszawy. W konspiracji używał pseudonimów „Wiesław”, „Zenon” i „Zenon Trawiński”. Powierzono mu opracowanie doktryny wojskowej ruchu ludowego na czas wojny. Po powołaniu w 1940 r. Batalionów Chłopskich mianowano go komendantem głównym tej pierwszej w dziejach Polski samodzielnej chłopskiej organizacji zbrojnej; funkcję tę pełnił do końca wojny. W czasie Powstania Warszawskiego wraz z Batalionami tworzył wokół Warszawy tzw. Zielony Pierścień Pomocy dla powstańców i ludności wysiedlonej ze stolicy.

Po zakończeniu wojny był aktywnym działaczem Polskiego Stronnictwa Ludowego, uzyskał mandat poselski do Krajowej Rady Narodowej, a następnie w 1947 r. do Sejmu Ustawodawczego. Z PSL został wykluczony w maju 1949 r. W lipcu 1950 r. wyrokiem sądu wojskowego skazany na 12 lat więzienia. W październiku

1956 r. uchylono wyrok i umorzono postępowanie. Po wyjściu z więzienia nie włączył się do czynnego życia politycznego. Wbrew władzom inicjował wiele uroczystości o charakterze patriotyczno-religijnym, upamiętniających wielkie wydarzenia i postaci ruchu ludowego. W roku 1970 zapoczątkował obchody 50. rocznicy Cudu nad Wisłą. W 1980 r. przyjął awans na generała brygady, w 1993 r. – na generała dywizji. Od 1988 r. był członkiem Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa. W listopadzie 1989 r. zainicjował zwołanie II Kongresu PSL, który wybrał go prezesem odrodzonego Stronnictwa, a w 1990 r. został prezesem honorowym. W roku 1992 objął prezesurę Ogólnopolskiego Związku Żołnierzy BCH.

Honorowy Obywatel Zamościa.

Otrzymał Order Orła Białego, Krzyż Srebrny Orderu Wojennego Virtuti Militari, Warszawski Krzyż Powstańczy oraz Krzyż Batalionów Chłopskich.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr X/64/99 z dnia 12 kwietnia 1999 r.

Stefan Starzyński

(ur. 19 sierpnia 1893 r. w Warszawie, dokładna data śmierci i miejsce nieznane)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od września 1999 r.

Oficer, polityk, ekonomista i publicysta, Prezydent Warszawy (1934-1939), obrońca stolicy we wrześniu 1939 r.

W 1907 r. za udział w Związku Młodzieży Postępowo-Niepodległościowej skazany na miesiąc pobytu w Cytadeli Warszawskiej. Studiował ekonomię na Wyższych Kursach Handlowych, uzyskując w 1914 r. dyplom ich ukończenia. Podczas I wojny światowej walczył w Legionach Polskich i Polskiej Organizacji Wojskowej. Przeszedł cały szlak bojowy I Brygady. Wyróżnił się w walkach podczas wojny polsko-bolszewickiej.

Na rozkaz marszałka Józefa Piłsudskiego działał (1922-1924) w polskiej komisji powołanej do realizacji traktatu ryskiego. W latach 30. był Wiceministrem Skarbu, posłem na Sejm, wykładowcą w Warszawskiej Szkole Handlowej, wiceprezesem Banku Gospodarstwa Krajowego, prezesem Związku Miast Polskich.

1 sierpnia 1934 r. został mianowany komisarzycznym Prezydentem m.st. Warszawy, a w 1938 r. na stanowisko prezydenta miasta zatwierdził go minister spraw wewnętrznych. W ciągu 5 lat jego rządów rozbudowano miejską sieć komunikacyjną, oddano ponad 100 000 mieszkań, 30 szkół, Muzeum Narodowe, Dom Turysty, szpital, przygotowano projekt budowy Mostu Piłsudskiego i sieci metra. Zainicjował powstanie Muzeum Dawnej Warszawy. Był pomysłodawcą czteroletniego (1938-1942) planu rozbudowy stolicy, którego realizację przerwał wybuch wojny (m.in. myślał o zorganizowaniu w Warszawie igrzysk olimpijskich w latach 50.).

We wrześniu 1939 r. pozostał w mieście, gdzie najpierw jako Cywilny Komisarz przy Dowództwie Obrony Warszawy, a następnie przy Armii „Warszawa” przez osobisty przykład, energię i słynne przemówienia radiowe (to w jednym z nich padły słowa: „Chciałem, by Warszawa była wielka [...] i dziś widzę ją wielką”) stał się prawdziwym przywódcą walczącego miasta. Aresztowany 27 października 1939 r. w ratuszu, był więziony na Pawiaku do końca grudnia. Dalsze losy prezydenta i okoliczności jego śmierci do dziś pozostają nieznane.

Został wybrany Warszawiakiem Stulecia. Obecnie w stolicy znajdują się ulica i rondo jego imienia oraz dwa pomniki. Jest patronem dwóch warszawskich szkół.

Odnznaczony m.in. Orderem Orła Białego, Krzyżem Walecznych, Krzyżem Srebrnym Orderu Virtuti Militari.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XV/116/99 z dnia 20 września 1999 r. (wyróżnienie przyznano pośmiertnie)

Józef Glemp

(ur. 18 grudnia 1929 r. w Inowrocławiu, zm. 23 stycznia 2013 r. w Warszawie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od kwietnia 2000 r.

Prymas Polski (1981-2009), arcybiskup metropolita warszawski (1981-2006), kardynał (od 1983), arcybiskup senior archidiecezji warszawskiej (od 2006), prymas senior Polski (od 2009).

W latach 1939-1945 był robotnikiem przymusowym w niemieckim gospodarstwie rolnym. Od marca 1945 do 1950 r. uczył się w gimnazjum i liceum w Inowrocławiu. Po maturze wstąpił do Prymasowskiego Wyższego Seminarium Duchownego

w Gnieźnie, gdzie ukończył studia filozoficzne, a teologię w Arcybiskupim Seminarium Duchownym w Poznaniu. Świecenia kapłańskie otrzymał 25 maja 1956 r. W latach 1967-1979 był osobistym sekretarzem Stefana Wyszyńskiego, prymasa Polski.

7 lipca 1981 r., na kilka miesięcy przed wprowadzeniem stanu wojennego, został mianowany przez papieża Jana Pawła II arcybiskupem metropolitą warszawskim i gnieźnieńskim, dwa miesiące później – prymasem Polski. W słynnym kazaniu z 13 grudnia powiedział: „Będę prosił i błagał nawet na kolanach: nie podejmujcie walki Polak przeciw Polakowi”. Walczył o amnestię dla skazanych i internowanych. Przez 11 lat u jego boku działał Prymasowski Komitet Pomocy Osobom Pozbawionym Wolności.

W tych trudnych czasach doprowadził do dwóch pielgrzymek papieża do ojczyzny. W latach 1981-2004 przewodniczył Konferencji Episkopatu Polski.

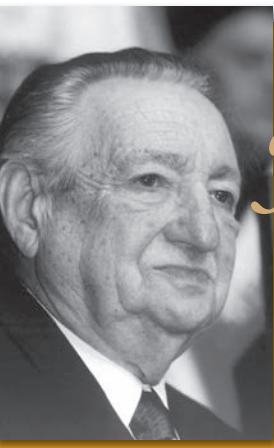
Od 7 stycznia 2007 r. z nadania Benedykta XVI pełnił funkcję administratora apostolskiego archidiecezji warszawskiej.

Zaangażowany w duszpasterstwo Polonii, często składał wizyty Polakom na Wschodzie. Był propagatorem ekumenicznych spotkań z hierarchami innych wyznań. Zainicjował powrót idei budowy Świątyni Opatrzności Bożej.

Przyznano mu doktoraty *honoris causa*: warszawskich Akademii Teologii Katolickiej, Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, Papieskiego Wydziału Teologicznego oraz Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, a ponadto Villanova University w Filadelfii, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, University of Santo Tomas w Manili na Filipinach, Università degli Studi di Bari we Włoszech, Seton Hall University w South Orange NY w USA, Loyola University w Chicago.

Został odznaczony Orderem Orła Białego, otrzymał także m.in. Pokojową Nagrodę im. G. La Piry w uznaniu dla postawy w czasie stanu wojennego, Statuetkę Złotego Hipolita i Godność „Wybitnej Osobistości Pracy Organicznej” oraz Order „Ecce Homo”.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XXI/221/2000 z dnia 6 kwietnia 2000 r.

Marek Edelman

(ur. 1 stycznia 1922 r. w Homlu, zm. 2 października 2009 r. w Warszawie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od kwietnia 2001 r.

Jeden z przywódców Powstania w Getcie Warszawskim, działacz polityczny i społeczny, lekarz kardiolog.

W roku 1939 został członkiem Socjalistycznego Związku Młodzieży „Przyszłość”. W czasie wojny należał do Bundu (Powszechny Żydowski Związek Robotniczy na Litwie, w Polsce i Rosji), był również jednym z założycieli Żydowskiej Organizacji Bojowej. W 1943 r. walczył w Powstaniu w Getcie Warszawskim, a po śmierci Mordechaja Anielewicza został

ostatnim przywódcą ŻOB. W 1944 r. brał udział w Powstaniu Warszawskim.

Po wojnie na stałe zamieszkał w Łodzi. W 1951 r. ukończył studia na tamtejszej Akademii Medycznej, następnie specjalizował się w kardiologii. Do 1967 r. pracował w Klinice Chorób Wewnętrznych macierzystej uczelni, a potem na oddziale kardiologii w klinice Wojskowej Akademii Medycznej. W 1972 r. został ordynatorem oddziału intensywnej terapii w Szpitalu Wojewódzkim.

Działalność opozycyjną rozpoczął w połowie lat 70., podejmując współpracę z Komitetem Obrony Robotników. W styczniu 1976 r.

był jednym z sygnatariuszy Listu 101 intelektualistów przeciwko zmianom w konstytucji. Od początku lat 80. działał w „Solidarności”, m.in. jako członek Zarządu Regionu Ziemia Łódzka. W stanie wojennym na krótko internowany w Łęczycy. Nawiązał kontakty z redakcją podziemnego „Tygodnika Mazowsze”. W 1983 r. odmówił władzom PRL udziału w Honorowym Komitecie Obchodów 40-lecia Powstania w Getcie, natomiast SB uniemożliwiła mu udział w obchodach niezależnych. W 1988 r. przewodniczył Komisji ds. Mniejszości Narodowych przy Komitecie Obywatelskim przy Lechu Wałęsie. Uczestniczył w obradach podzespołu do spraw zdrowia podczas rozmów Okrągłego Stołu. Po 1990 r. prowadził działalność polityczną w ramach Ruchu Obywatelskiego Akcja Demokratyczna (był członkiem-założycielem), Unii Demokratycznej, Unii Wolności oraz Partii Demokratycznej.

3 października 2011 r. w Muzeum Miasta Łodzi otwarto Gabinet Marka Edelmana – dwie sale wypełnione pamiątkami rodzinnymi i fotografiami. Doktor *honoris causa* Uniwersytetu Yale, Uniwersytetu Medycznego w Łodzi i Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Otrzymał Order Orła Białego oraz francuską Legię Honorową.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XXXII/435/2001 z dnia 9 kwietnia 2001 r.

Jan Nowak Jeziorański

(ur. 2 października 1914 r. w Berlinie, zm. 20 stycznia 2005 r. w Warszawie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od lipca 2003 r.

Polityk i politolog, dziennikarz, żołnierz Armii Krajowej, kurier i emisariusz Komendy AK i Rządu Rzeczypospolitej Polskiej w Londynie.

Po maturze zdanej w stołecznym Gimnazjum im. A. Mickiewicza studiował ekonomię na Uniwersytecie Poznańskim. W 1937 r. ukończył Szkołę Podchorążych Rezerwy Artylerii.

Uczestniczył w kampanii wrześniowej, podczas której dostał się do niewoli. Następnie, po ucieczce, działał w Związku Walki Zbrojnej. Został włączony do Akcji „N”. Z polecenia ZWZ pracował (1940-1941) w administracji niemieckiej, aby uzyskać dokumenty pomocne polskim organizacjom konspiracyjnym. Na początku 1943 r. zgłosił się na ochotnika jako kurier AK do władz polskich poza krajem. Po pierwszej pomyślnej misji do Sztokholmu otrzymał zadanie dotarcia do Rządu RP w Londynie. Złożył najwyższym władzom polskim meldunek o sytuacji w okupowanym kraju, spotkał się też z Winstonem Churchillem (marzec 1944). Po powrocie, zrzucony w okolicy Tarnowa, dotarł do Warszawy jako ostatni emisariusz przed wybuchem Powstania, w którym wziął udział. W grudniu 1944 r. udało mu się przedostać do Londynu.

Po wojnie pracował w Sekcji Polskiej rozgłośni BBC (1948-1951). Od powstania Radia Wolna Europa (1949) włączył się w jego prace, kierując Rozgłosnią Polską RWE (1952-1976). Walczył przeciw monopolowi informacyjnemu PRL. Dzięki niemu cały świat dowiadywał się o represjach wobec przeciwników systemu

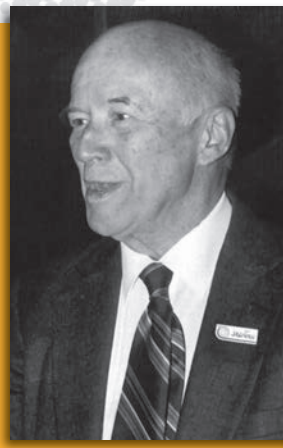
komunistycznego. Po przejściu na emeryturę działał w Kongresie Polonii Amerykańskiej. Był konsultantem Narodowej Rady Bezpieczeństwa i doradcą do spraw Europy Wschodniej w Departamencie Stanu USA.

W 1994 r. rozpoczął nadawanie w Programie I Polskiego Radia cyklu felietonów „Polska z oddali”. Był autorem wielu książek i niezliczonych audycji radiowych. W lipcu 2002 r. powrócił do ojczyzny na stałe i zamieszkał w Warszawie.

Honorowy Obywatel Litwy, Gdańska i Krakowa, patron warszawskiego Liceum nr LXVII i jednej z ulic na Goławiu. Na Powiśle odsłonięto jego pomnik. Został uhonorowany doktoratami *honoris causa* Uniwersytetów Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wrocławskiego, Warszawskiego i Jagiellońskiego.

Otrzymał m.in. Order Orła Białego, Krzyż Kawalerski Orderu Wojskowego Virtuti Militari, Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski, Krzyż Walecznych oraz wiele odznaczeń zagranicznych (m.in. najwyższe cywilne wyróżnienie amerykańskie – Prezydencki Medal Wolności).

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XIV/174/2003 z dnia 3 lipca 2003 r.

Zdzisław Peszkowski

(ur. 23 lipca 1918 r. w Sanoku, zm. 8 października 2007 r. w Warszawie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od lipca 2003 r.

Doktor filozofii, kapelan Jana Pawła II, kapelan Rodzin Katyńskich i Pomordowanych na Wschodzie, harcmistrz i Naczelny Kapelan ZHP.

Jego rodzina pieczętowała się herbem Jastrzębiec. W Sanoku ukończył liceum (1938 r.), równolegle ucząc się w Zakładzie Naukowo-Wychowawczym Ojców Jezuitów w Chyrowie. Zaangażował się w działalność harcerską. Po zdaniu matury ukończył Szkołę Podchorążych Kawalerii w Grudziądzu.

W kampanii wrześniowej dowodził plutonem 20. Pułku Ułanów. 23 września jego oddział dostał się do sowieckiej niewoli. Więziony był m.in. w obozie w Kozielsku. Znalazł się w ostatnim transporcie jeńców do Katynia, ale na skutek zmiany rozkazów władz w Moskwie zagładę więźniów wstrzymano. W 1941 r. udało mu się dotrzeć do armii gen. Władysława Andersa, z którą przeszedł cały szlak bojowy.

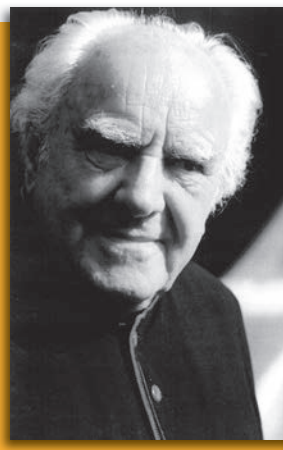
Po zakończeniu wojny studiował w Oksfordzie na Polskim Uniwersytecie na Obczyźnie oraz w Polskim Seminarium Duchownym w Orchard Lake w Stanach Zjednoczonych, gdzie w 1954 r. przyjął święcenia kapłańskie i uzyskał tytuł doktora filozofii. W 1983 r. wybrany został Naczelnym Kapelanem ZHP. 30 października 1988 r. pod Krzyżem Katyńskim złożył przyrzeczenie, iż „nie spocznie, dopóki w tym miejscu nie stanie cmentarz wojсковy”. Odtąd uczestniczył w ekshumacjach, biorąc w dłonie każdą czaszkę i błogosławiąc ją różańcem otrzymanym i poświęconym przez Jana Pawła II. Z jego inicjatywy rok 1995 został ogłoszony Rokiem Katyńskim. Jako kapelan Rodzin Katyńskich

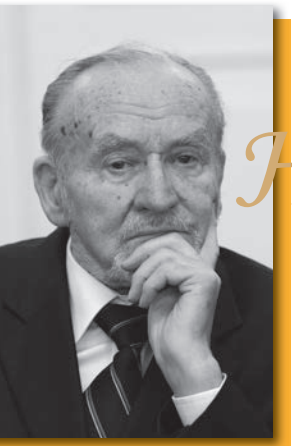
i Pomordowanych na Wschodzie podejmował liczne inicjatywy na rzecz upamiętnienia męczeństwa rodaków w Związku Sowieckim. Krążąc niestrudzenie między ojczyzną, do której powrócił na stałe w roku 1989, a rozproszoną po całym świecie Polonią, integrował starsze i młodsze pokolenia Polaków. Założyciel i prezes Fundacji „Golgota Wschodu”, zainicjował powstanie cmentarzy wojskowych w Katyniu, Charkowie i Miednoje, licznych pomników i miejsc pamięci. Przez lata prowadził w Polsce i na forum międzynarodowym akcję na rzecz uświadomienia opinii międzynarodowej faktu zbrodni katyńskiej. Jest autorem książek, kilkuset broszur, rozpraw i artykułów.

Honorowy Obywatel wielu miast (w tym rodzinnego Sanoka). Doktor *honoris causa* Papieskiego Wydziału Teologicznego Bobolanum w Warszawie oraz Polskiego Uniwersytetu na Obczyźnie w Londynie. Patron dwóch szkół.

Odnaczony m.in. Medalem „Polonia Mater Nostra Est” i Medalem Komisji Edukacji Narodowej.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XIV/174/2003 z dnia 3 lipca 2003 r.

Marek Kwiatkowski

(ur. 25 kwietnia 1930 r. w Caen, zm. 10 sierpnia 2016 r. w Warszawie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od lipca 2003 r.

Historyk sztuki, muzealnik i warszawianista, popularyzator zabytków Warszawy.

Szkoły i studia wyższe ukończył w Warszawie. W roku 1960 został kuratorem, a w 1970 kustoszem Pałacu w Łazienkach Królewskich (do 2008 r. dyrektor zespołu pałacowo-ogrodowego).

Autor licznych książek i publikacji, w tym 15 poświęconych sztuce Warszawy, zorganizował wiele wystaw i ekspozycji muzealnych, opie-

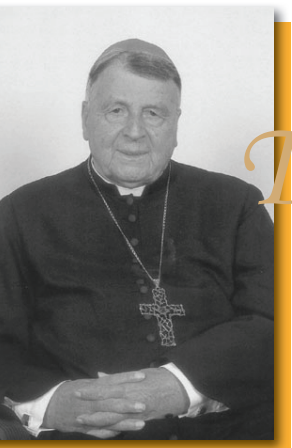
kował się rezydencjami pałacowymi. Jego zasługą jest scalenie i urządzenie zespołu pałacowo-ogrodowego Łazienki Królewskie oraz zorganizowanie w budynku Starej Pomarańczarni pierwszej w kraju Galerii Rzeźby Polskiej. Zaangażował się także w odbudowę Królikarni oraz urządzenie w niej Muzeum im. X. Dunikowskiego. Był pierwszym kuratorem odbudowanego Zamku

Królewskiego w Warszawie i autorem urządzenia wnętrz Pałacu w Otwocku Wielkim. Walnie przyczynił się do powstania Muzeum Kolekcji im. Jana Pawła II. Sprawował nadzór konserwatorski przy odbudowie Hotelu „Bristol” i Pałacu Prezydenckiego. W 1983 r. został członkiem Warszawskiego Towarzystwa Naukowego.

Obok wielu różnorodnych pasji chętnie oddaje się malarstwu (najczęściej tworzy realistyczne pejzaże). Odrestaurował XVIII-wieczny zabytkowy dwór w Sucheju, gdzie stworzył prywatne Muzeum Architektury Drewnianej Regionu Siedleckiego, co uważa za dopełnienie swego zaangażowania w ratowanie dóbr kultury narodowej.

Wielki Mistrz Orderu Świętego Stanisława, Kawaler Orderu Uśmiechu, odznaczony także Złotym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XIV/174/2003 z dnia 3 lipca 2003 r.

Kazimierz Majdański

(ur. 1 marca 1916 r. w Małgowie, zm. 29 kwietnia 2007 r. w Łomiankach)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od lipca 2004 r.

Teolog, biskup szczecińsko-kamieński (1979-1992), arcybiskup ad personam, arcybiskup senior archidiecezji szczecińsko-kamieńskiej.

W latach 1934-1939 studiował filozofię i teologię w Wyższym Seminarium Duchownym we Włocławku. 7 listopada 1939 r., jako alumn VI roku, został aresztowany przez gestapo, po czym więziony w obozach koncentracyjnych w Sachsenhausen i Dachau oraz poddany doświadczeniom pseudomedycznym.

Święcenia kapłańskie przyjął 29 lipca 1945 r. w Paryżu. Odbył studia doktoranckie z teologii moralnej na Uniwersytecie we Fryburgu. Od roku 1949 był wikariuszem parafii katedralnej we Włocławku oraz wykładowcą miejscowego seminarium, a także jego późniejszym wicerekatorem (1952-1957). W latach 1956-1974 kierował redakcją pisma „Ateneum Kapłańskie”. W 1962 r. mianowany biskupem pomocniczym diecezji włocławskiej, pełnił funkcje wikariusza generalnego diecezji oraz dziekana kapituły katedralnej. Brał udział w II i IV sesji Soboru Watykańskiego II.

Przewodził wykłady na Akademii Teologii Katolickiej. Habilitował się w roku 1972. W 1975 r. założył Instytut Studiów nad Rodziną przy ATK i został jego pierwszym dyrektorem. W marcu 1979 r. przeniesiony na stolicę biskupią diecezji szczecińsko-kamieńskiej, w okresie sprawowania funkcji powołał do istnienia Wyższe Seminarium Duchowne w Szczecinie (1981) oraz Instytut Świeckiego Życia Konsekrowanego – Świętej Rodziny (1986). W roku 1987 był inicjatorem i organizatorem wizyty Jana Pawła II w Szczecinie. Po osiągnięciu wieku emerytalnego zaangażował się w prace instytucji watykańskich: był m.in. wiceprzewodniczącym Papieskiej Rady ds. Rodziny. Specjalizował się w teologii małżeństwa i rodziny, w Łomiankach założył Instytut Studiów nad Rodziną. W 1982 r. uzyskał tytuł profesora nadzwyczajnego.

Otrzymał tytuł Honorowego Obywatela Szczecina, Łomianek, Stargardu Szczecińskiego i Polic.

Odznaczony Orderem Orła Białego, Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski oraz Medalem „Polonia Mater Nostra Est”.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XXXII/723/2004 z dnia 1 lipca 2004 r.

Jerzy Majewski

(ur. 18 grudnia 1925 r. w Potworowie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od lipca 2004 r.

Prezydent Warszawy (13 XIII 1973 – 18 II 1982), inżynier i działacz gospodarczy.

W latach 1943-1945 należał do Organizacji Konspiracyjnej „Szare Szeregi AK” Harcerskie Grupy Szturmowe w Radomiu.

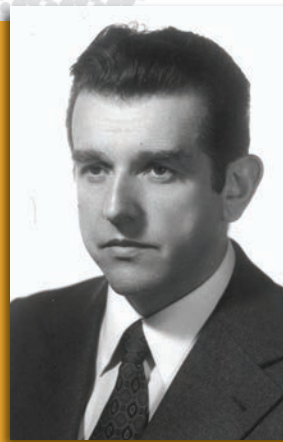
W 1951 r. został absolwentem Politechniki Warszawskiej z dyplomem inżyniera budownictwa lądowego. W 1960 r. przystąpił do Polskiego Związku Inżynierów i Techników Budownictwa, a w 1984 wybrano go honorowym członkiem tej organizacji. Od 28 grudnia 1967 r. do 12 grudnia 1973 r. był przewodniczącym Prezydium Rady Narodowej m.st. Warszawy, a od 13 grudnia Prezydentem Warszawy. Od 1969 do 1976 r. sprawował mandat posła na Sejm PRL V i VI kadencji. Był wiceprzewodniczącym (1971-1980) i przewodniczącym (1981-1984) Społecznego Komitetu Odbudowy Zamku Królewskiego

w Warszawie do momentu oddania zabytku w ręce Ministra Kultury. Od 1982 do 1989 r. pełnił funkcję podsekretarza stanu w Ministerstwie Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, a jednocześnie wyznaczono go na pełnomocnika rządu do spraw budowy warszawskiego metra. Był m.in. członkiem

Rady Naukowo-Konsultacyjnej przy Zarządzie Warszawskiego Metra (od 1995 r. do dziś) oraz członkiem Społecznego Komitetu Budowy Metra. W latach 1981-1988 przewodniczył Zarządowi Głównego Stowarzyszenia Wychowanków Politechniki Warszawskiej.

Otrzymał m.in. Krzyż Oficerski i Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski, Srebrny i Złoty Krzyż Zasługi, złotą odznakę honorową „Za Zasługi dla Warszawy”, medal „Cztery wieki stołeczności Warszawy”, odznakę „Zasłużony dla Warszawy”. W 1977 r. został odznaczony przyznawanym przez Królestwo Belgii Wielkim Krzyżem Oficerskim Orderu Leopolda II.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XXXII/723/2004 z dnia 1 lipca 2004 r.

Kazimierz Romaniuk

(ur. 21 sierpnia 1927 r. w Hołowienkach)

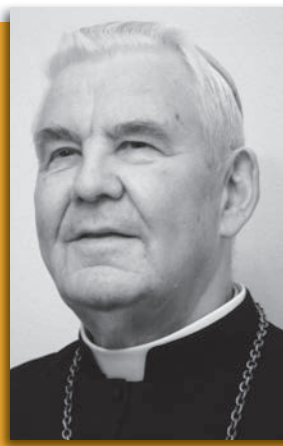
Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od lipca 2004 r.

Profeesor nauk biblijnych, biskup pomocniczy warszawski (1982-1992), biskup diecezjalny warszawsko-praski (1992-2004), biskup senior diecezji warszawsko-praskiej (od 2004).

Święcenia kapłańskie przyjął 16 grudnia 1951 r. Był wikariuszem w Raszynie i Warszawie. Studia kontynuował w Rzymie i Jerozolimie. W 1971 r. został rektorem Seminarium Duchownego w Warszawie. Wykładał na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim i w Akademii Teologii Katolickiej. 20 lutego 1982 r. mianowany biskupem pomocniczym warszawskim, sakrę biskupią otrzymał 4 marca. 10 lat później, 25 marca 1992 r., ogłoszony pierwszym biskupem diecezjalnym nowo utworzonej diecezji warszawsko-praskiej. Jesienią 1997 r. – po kilkudziesięciu latach pracy – ukończył tłumaczenie Pisma Świętego z języków oryginalnych

na język polski (tzw. Biblia Warszawsko-Praska); to pierwszy od 400 lat przekład Biblii na język polski dokonany przez jednego tłumacza. Jest autorem 65 książek i około 450 artykułów naukowych w czasopiśmie krajowych i zagranicznych.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XXXII/723/2004 z dnia 1 lipca 2004 r.

Szymon Szurmiej

(ur. 18 czerwca 1923 r. w Łucku, zm. 16 lipca 2014 r. w Warszawie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od lipca 2004 r.

Aktor, reżyser, działacz społeczności żydowskiej, dyrektor Teatru Żydowskiego w Warszawie, przez wiele lat był przewodniczącym, a następnie honorowym prezesem Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Żydów w Polsce.

Podczas II wojny światowej, w 1941 r., został wysłany do obozu pracy na Kołymie, a następnie, po trzech latach, na dalszą zsyłkę do miasta Dżambuł w Kazachstanie. Na zesłaniu zdobył pierwsze doświadczenia sceniczne, grając m.in. w teatrze w Ałma-Acie, przy którym ukończył studium aktorskie. Do Polski powrócił w 1946 r. i w ramach repatriacji osiedlił się na Dolnym Śląsku.

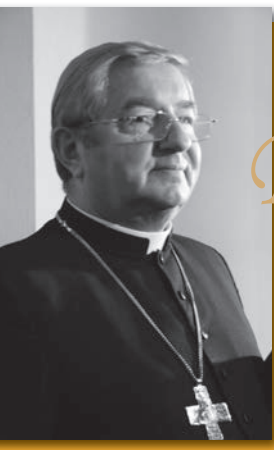
Karierę aktorską i jako asystent reżysera, a potem reżyser rozpoczął w 1951 r. w Teatrze Polskim we Wrocławiu. W roku 1955 został kierownikiem artystycznym Teatru Ziemi Opolskiej w Opolu, z kolei objął Teatr Powszechny we Wrocławiu. W 1966 r. zdał egzamin eksternistyczny i stał się dyplomowanym reżyserem. Jako aktor współpracował z Państwowym Teatrem Żydowskim im. E.R. Kamińskiej. W 1969 r. przeniósł się do Warszawy, gdzie 1 września 1970 r. powołano go na stanowisko dyrektora Teatru

Żydowskiego. Utworzył wówczas przy teatrze Studium Aktorskie, mające za zadanie uzupełnić rozbity po wydarzeniach Marca 68 zespół, dzięki czemu uratował teatr przed upadkiem i zamknięciem. Był posłem na Sejm PRL IX kadencji (1985-1989) i wiceprzewodniczącym Sejmowej Komisji Kultury, a w latach 1986-1987 członkiem Narodowej Rady Kultury. Został członkiem Światowego Kongresu Żydów, wiceprezydentem Światowej Federacji Żydów Polskich, członkiem egzekutywy Europejskiego Kongresu Żydów oraz Prezydium Światowego Komitetu Kultury Żydowskiej.

Niezależnie od osiągnięć reżyserskich mógł poszczycić się wieloma wybitnymi rolami aktorskimi na scenie Teatru Żydowskiego, gdzie stworzył niezapomniane, charakterystyczne kreacje, w których dramatyczna ekspresja i liryczne nuty przeplatają się z wrodzonym mu poczuciem humoru. Występował także w wielu filmach polskich i zagranicznych (m.in. *Austeria*, *Fancy*, *Bohemia*, *Wichry wojny*).

Odznaczony m.in. Krzyżem Wielkim i Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski oraz Wielkim Krzyżem Zasługi Orderu Zasługi Republiki Federalnej Niemiec.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XXXII/723/2004 z dnia 1 lipca 2004 r.

Sławoj Leszek Głódź

(ur. 13 sierpnia 1945 r. w Bobrowce)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od czerwca 2005 r.

Biskup połowy Wojska Polskiego (1991-2004), biskup diecezjalny warszawsko-praski (2004-2008), arcybiskup metropolita gdański (od 2008).

W 1964 r. rozpoczął studia w Białostockim Seminarium Duchownym, skąd podczas III roku nauki powołano go na pełne dwa lata do wojska; służbę odbył w jednej z utworzonych wówczas kompanii kleryckich. Święcenia kapłańskie otrzymał 14 czerwca 1970 r. Potem pracował jako duszpasterz w Szudziałowie na Białostoku

czyżnie i w Paryżu wśród Polonii. Studia kanoniczne odbył na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Doktoryzował się w Rzymie w zakresie prawa kanonicznego Kościołów Wschodnich.

W okresie od marca do grudnia 1980 r. był pracownikiem nadzwyczajnym Synodu Biskupów w Rzymie. Następnie udzielał się w Kurii Arcybiskupiej i Sądzie Arcybiskupim w Białymstoku, jednocześnie kierując studium katechetycznym. We wrześniu 1981 r. rozpoczął pracę w Watykanie, w Kongregacji ds. Kościołów Wschodnich. W tym też czasie został kapelanem „Solidarności” Regionu Białostok. 21 stycznia 1991 r. mianowany biskupem

połowym Wojska Polskiego, a w 1993 generałem dywizji. Także w roku 1991 otrzymał sakrę biskupią. W trakcie swej posługi ustanowił dwa wyróżnienia Ordynariatu Połowego WP (dyplom „Benemerenti” i Medal „Milito Pro Christo”). 17 lipca 2004 r. został podniesiony do godności arcybiskupa.

Jest krajowym duszpasterzem kombatanów oraz członkiem Rady Stałej Konferencji Episkopatu Polski. Stoi również na czele Rady ds. Środków Społecznego Przekazu. W 2000 r. został członkiem Zakonu Rycerskiego Bożego Grobu w Jerozolimie w randze Komandora z Gwiazdą. Od 14 marca 2007 r. jest współprzewodniczącym Komisji Wspólnej Rządu i Episkopatu. W październiku 2012 r. Konferencja Episkopatu Polski wyznaczyła go na delegata ds. Telewizji Trwam.

Honorowy Obywatel Białegostoku i powiatu monieckiego. Otrzymał tytuł doktora *honoris causa* Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego.

Odznaczony Krzyżem Oficerskim oraz Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski, Komandorią „Missio Reconciliationis”, Medalem „Milito Pro Christo” i dyplomem „Benemerenti”, Medalem „Polonia Mater Nostra Est” i Medalem „Dnia Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej”.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr LV/1476/2005 z dnia 16 czerwca 2005 r.

Norman Davies

(ur. 8 czerwca 1939 r. w Bolton)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od czerwca 2005 r.

Brytyjski historyk walijskiego pochodzenia, członek Akademii Brytyjskiej i członek korespondent Polskiej Akademii Umiejętności, autor prac dotyczących historii Europy, Polski i Wysp Brytyjskich.

Studiował historię w Magdalen College w Oksfordzie, w Grenoble, w Perugii i na University of Sussex. Doktoryzował się w 1973 r. na Uniwersytecie Jagiellońskim. Od 1971 r. wykłada, a od 1985 jest profesorem zwyczajnym w Szkole Studiów Słowiańskich i Wschodnioeuropejskich University College London.

Po przejściu na wcześniejszą emeryturę poświęcił się pisaniu książek. Jest autorem m.in. prac opisujących historię Polski: *Boże igrzyisko*, *Serce Europy*, dzieła *Europa*, w którym historia Polski, Węgier, Czech i wielu innych krajów uznawanych przez lata za zacofane czy wręcz barbarzyńskie została opisana na równych prawach z historią Francji, Niemiec, Anglii czy Rosji; opracowania *Mikrokosmos* dotyczącego historii Wrocławia. W 2003 r. wydał w Wielkiej Brytanii długo oczekiwaną pracę poświęconą Powstaniu Warszawskiemu *Powstanie '44*. Już w momencie ukazania się książki wywołała kontrowersje i wzmogła oczekiwanie czytelników na polską wersję dzieła. 1 sierpnia 2004 r. o godz. 17.00 rozpoczęła się sprzedaż w Polsce – pierwsze 30 000 nakładu rozszło się w ciągu 24 godzin.

Swoimi tekstami i walką o historyczną prawdę zdobył uznanie Polaków. 31 lipca 2005 r. otrzymał tytuł honorowego członka Związku Powstańców Warszawskich. Jest honorowym obywatelem Krakowa, Lublina i Wrocławia oraz Członkiem Międzynarodowej Kapituły Orderu Uśmiechu.

Doktor *honoris causa* Uniwersytetu Gdańskiego, Jagiellońskiego, Warszawskiego oraz Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.

Kawaler Orderu Orła Białego. Prezydent Edward Raczyński przyznał mu Order Odrodzenia Polski. Otrzymał ponadto Krzyż Wielki Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej, Medal „Polonia Mater Nostra Est”, Złoty Medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”, Odznakę Honorową „Bene Merito” oraz Wielką Nagrodę Fundacji Kultury.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr LV/1476/2005 z dnia 16 czerwca 2005 r.

Wacław Karłowicz

(ur. 15 września 1907 r. w Łasi, zm. 8 grudnia 2007 r. w Warszawie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od czerwca 2006 r.

Kapelan Powstania Warszawskiego (pseudonim „Andrzej Bobola”), przewodniczący Duszpasterzy Polski Walczącej, prafat, szambelan papieski, Kustosz Pamięci Narodowej.

Ukończył Gimnazjum im. P. Skargi w Pułtusku, a potem Seminarium Duchowne w Warszawie. Święcenia kapłańskie otrzymał 31 stycznia 1932 r. Następnie był katechetą w szkołach. Jako wikariusz przebywał m.in. w podwarszawskich parafiach w Babicach (1932-1933), Kobyłce (1933-1934) i Mirowie.

Po wybuchu II wojny światowej uczestniczył w obronie Warszawy. Był katechetą tajnego nauczania w szkołach państwowych i na kursach zawodowych w zakładach pracy. Współpracował z Kurią Polową AK. W jego mieszkaniu istniał punkt kontaktowy dla kurierów podróżujących na trasie Warszawa-Londyn. W czasie Powstania Warszawskiego pełnił posługę jako kapelan batalionu „Gustaw-Antoni”, współorganizował największy szpital powstańczy w czasie walk na Starym Mieście, w budynkach przykościelnych przy ul. Długiej 7. Do zakończenia wojny przebywał w Babicach.

W 1947 r. razem z innymi kapelanami z czasów wojny założył nieformalny związek „Księża – Byli Duszpasterze Polski Walczącej”, któremu przewodniczył. W czasach PRL organizował parafię św. Wacława na Gocławku, był też jej emerytowanym

proboszczem. W 1979 r. wraz ze Stefanem Melakiem powołał Konspiracyjny Komitet Katyński. Zainicjował budowę pierwszego w Polsce Pomnika Ofiar Zbrodni Katyńskiej na warszawskich Powązkach (1981 r.). Do 1989 r. organizował nabożeństwa patriotyczne, odprawiane w rocznice powstań i w święta narodowe. W 1995 r. z jego inicjatywy powstało Stowarzyszenie „Olszynka Grochowska”, zabiegające o godne zagospodarowanie terenu, na którym rozegrała się bitwa.

Odnaczony Krzyżem Oficerskim i Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski, Medalem „Polonia Mater Nostra Est”, tytułem „Zasłużony dla Warszawy” i „Kustosz Pamięci Narodowej” oraz Złotym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr LXXVI/2331/2006 z dnia 13 czerwca 2006 r.

Zofia Korbońska

(ur. 10 maja 1915 r. w Warszawie, zm. 16 sierpnia 2010 r. w Waszyngtonie)

Honorowa Obywatelka m.st. Warszawy od czerwca 2006 r.

Zona i najbliższa współpracowniczka jednego z założycieli Polskiego Państwa Podziemnego.

Ukończyła w Warszawie Gimnazjum im. M. Konopnickiej oraz Szkołę Nauk Politycznych. W 1941 r. była jedną z organizatorek tajnej radiostacji Kierownictwa Walki Cywilnej, która od początku 1941 r. do końca wojny utrzymywała nieprzerwaną łączność z Rządem Polskim na Uchodźstwie w Londynie. Walczyła w Powstaniu Warszawskim. Aresztowana wspól-

nie z mężem przez NKWD w czerwcu 1945 r., została zwolniona po utworzeniu Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej.

W 1947 r., kiedy Stefanowi Korbońskiemu groziło kolejne aresztowanie ze strony władz komunistycznych, uciekła z nim do Szwecji. W listopadzie zamieszkali w Stanach Zjednoczonych, gdzie pracowała w „Głosie Ameryki” oraz działała w Kongresie Polonii Amerykańskiej. Po śmierci męża została współzałożycielką Fundacji im. S. Korbońskiego.

Zabierała głos w życiu publicznym, m.in. w obronie Instytutu Pamięci Narodowej. Była członkiem Komitetu Honorowego Obchodów 70. Rocznicy Wybuchu II Wojny Światowej oraz 20. Rocznicy Upadku Komunizmu w Europie Środkowej.

Odnaczona Krzyżem Wielkim Orderu Polonia Restituta.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr LXXVI/2331/2006 z dnia 13 czerwca 2006 r.

Barbara Wachowicz

(ur. 18 maja 1937 r. w Warszawie)

Honorowa Obywatelka m.st. Warszawy od czerwca 2006 r.

Pisarka, historyk literatury, fotografik i scenarzystka, twórczyni biografii wielkich Polaków.

Ukończyła Wydział Dziennikarstwa na Uniwersytecie Warszawskim oraz Studium Historii i Teorii Filmu w Państwowej Wyższej Szkole Filmowej w Łodzi. Jest autorką, reżyserem i narratorką filmów, audycji telewizyjnych i radiowych, wystaw oraz widowisk scenicznych poświęconych najślawniejszym postaciom literatury i historii polskiej.

Opublikowała pasjonujące monografie o życiu, twórczości, miłościach i tajemnicach Tadeusza Kościuszki, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Fryderyka Chopina, Cypriana Kamila Norwida, Henryka Sienkiewicza, Stefana Żeromskiego, a także o najwybitniejszych harcerzach polskich z bohaterami Kamieni na szaniec i Powstania Warszawskiego na czele.

Przewodniczy Radzie Programowej Konkursu „Arsenał Warszawa”, w którym młodzież odkrywa tropy sławnych warszawiaków, dokumentuje wszystkie barwy historii, kultury i zabytków stolicy. Jest członkiem Stowarzyszenia Pisarzy Polskich.

Odnaczona Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem za Zasługi dla Harcerstwa Polskiego, Medalem Komisji Edukacji Narodowej za wybitne osiągnięcia w dziedzinie edukacji młodzieży. Jest laureatką Złotego Mikrofonu, tytułu Mistrza Mowy Polskiej Vox Populi. Otrzymała Medal „Polonia Mater Nostra Est” – „za wyjątkowy dar przekazywania młodzieży skarbów narodowego dziedzictwa”, Order Uśmiechu, Medal „Fides et Ratio” – „za promowanie dobra i piękna i wychowywanie młodego pokolenia w duchu patriotyzmu” oraz nagrody TOTUS Episkopatu Polski – „za niestrudzone, pełne żarliwości i entuzjazmu propagowanie kultury chrześcijańskiej, patriotyzmu, pięknej polszczyzny, postaw honoru i prawości wśród młodego pokolenia”. W 2003 r. uhonorowano ją Nagrodą m.st. Warszawy.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr LXXVI/2331/2006 z dnia 13 czerwca 2006 r.

Wiesław Chrzanowski

(ur. 20 grudnia 1923 r. w Warszawie, zm. 29 kwietnia 2012 r. w Warszawie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od maja 2007 r.

Zołnierz Armii Krajowej, powstaniec warszawski, założyciel i działacz Zjednoczenia Chrześcijańsko-Narodowego.

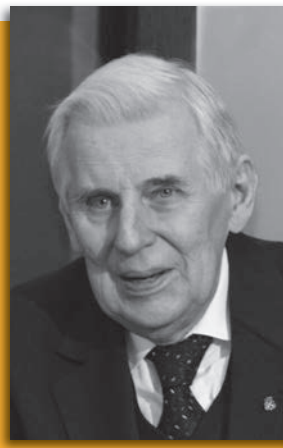
W czasie II wojny światowej walczył w szeregach Armii Krajowej, działał w konspiracyjnych organizacjach o orientacji niepodległościowej, m.in. w Stronnictwie Narodowym i Młodzieży Wszechpolskiej. W Powstaniu Warszawskim był żołnierzem batalionu „Harnaś”.

W 1945 r. ukończył Wydział Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego. W latach 1948-1955 więziony przez władze komunistyczne. W czasach PRL współpracował z prymasem kardynałem Stefanem Wyszyńskim. Uzyskał kolejno stopnie naukowe doktora i doktora habilitowanego oraz tytuł profesora nauk prawnych. Wykładał na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Od 1980 r. był doradcą NSZZ „Solidarność”, współautorem statutu Związku. W roku 1981, po 21 latach odmowy wpisania na listę, dopuszczono go do wykonywania zawodu adwokata. W 1989 r. współzakoładał Zjednoczenie Chrześcijańsko-Narodowe, do 1994 pełnił funkcję

prezesa Zarządu Głównego tej partii. Od 12 stycznia do 23 grudnia 1991 r. był ministrem sprawiedliwości i prokuratorem generalnym w rządzie Jana Krzysztofa Bieleckiego. W Sejmie I kadencji sprawował urząd marszałka. W latach 1997-2001 zasiadał w Senacie IV kadencji.

Został odznaczony Orderem Orła Białego, Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski oraz przyznany przez papieża Benedykta XVI Orderem Świętego Grzegorza Wielkiego.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr X/267/2007 z dnia 24 maja 2007 r.

Lech Wałęsa

(ur. 24 maja 1943 r. w Popowie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od maja 2007 r.

Przywódca Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”, laureat Pokojowej Nagrody Nobla, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej (1990-1995).

Od 1967 r. elektryk okrętowy w Stoczni Gdańskiej, w grudniu 1970 r. został jednym z przywódców strajku i wszedł do Komitetu Strajkowego. W kwietniu 1976 r. zwolniony dyscyplinarnie za próbę zorganizowania obchodów rocznicowych, upamiętniających śmierć robotników Stoczni zabitych w 1970 r. Od 1978 r. był członkiem komitetu założycielskiego Wolnych Związków Zawodowych Wybrzeża oraz członkiem redakcji „Robotnika Wybrzeża”, współpracował z Komitetem Samoobrony Społecznej Komitetu Obrony Robotników.

W sierpniu 1980 r. współorganizował strajk w Stoczni Gdańskiej i przewodniczył Międzyzakładowemu Komitetowi Strajkowemu. 31 sierpnia z ramienia MKS podpisał z delegacją rządową gdańskie porozumienia sierpniowe. W roku 1981 został wybrany na pierwszego przewodniczącego NSZZ „Solidarność”. W stanie wojennym przez ponad rok był internowany. 5 października 1983 r. jako jedyny Polak otrzymał Pokojową Nagrodę Nobla, którą odebrała w Sztokholmie jego żona Danuta. Po zwolnieniu kontynuował działalność polityczną i związkową. W latach 1987-1990 przewodniczył Krajowej Komisji Wykonawczej NSZZ „Solidarność”.

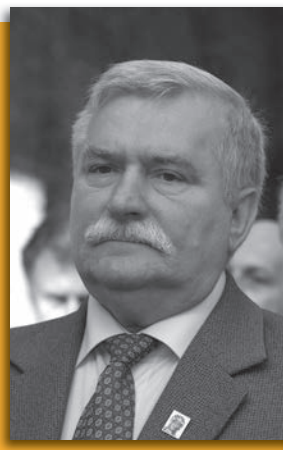
W 1989 r. współtworzył porozumienia Okrągłego Stołu, w wyniku których możliwa była zmiana konstytucji PRL i rozpisanie

wyborów parlamentarnych. W sierpniu zawiązał w Sejmie koalicję, która następnie utworzyła pierwszy powojenny niekomunistyczny rząd. W latach 1990-1995 był Prezydentem RP i Zwierchnikiem Polskich Sił Zbrojnych.

Szczyci się honorowym obywatelstwem Białegostoku, Krakowa, Radomia, Szczecina, Mławy, Poznania, Zielonej Góry, Opola i Elbląga. W Gdańsku w 2004 r. otwarto port lotniczy jego imienia. Jest patronem wielu szkół, ulic i placów zarówno w kraju, jak i za granicą. Doktor *honoris causa* 36 uniwersytetów i wyższych uczelni, w tym Uniwersytetu Paryskiego i Uniwersytetu Harvarda.

Jest kawalerem Orderu Orła Białego i Orderu Odrodzenia Polski. Otrzymał wiele odznaczeń międzynarodowych, a wśród nich francuski Krzyż Wielki Orderu Legii Honorowej, brytyjski Wielki Krzyż Orderu Łaźni oraz Krzyż Wielki Orderu Zasługi Republiki Włoskiej.

Tytuł nadany uchwałą Uchwały Rady m.st. Warszawy Nr X/268/2007 z dnia 24 maja 2007 r.

Janusz Brochwicz-Lewiński „Gryf”

(ur. 17 września 1920 r. w Wołkowysku)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od maja 2007 r.

Generał brygady Wojska Polskiego. W 1938 r., po ukończeniu nauki w liceum w Wołkowysku, rozpoczął służbę wojskową, podczas której ukończył Dywizyjny Kurs Podchorążych Rezerwy i rozpoczął praktykę w 76. Lidzkim Pułku Piechoty w Grodnie. W stopniu kaprała podchorążego walczył w kampanii wrześniowej. Po agresji ZSRR na Polskę 18 września 1939 r. dostał się do niewoli sowieckiej, udało mu się jednak uciec z transportu. Po kilkumiesięcznej wę-

drówce przedostał się do okupowanej przez hitlerowców Polski i wstąpił w szeregi Związku Walki Zbrojnej Armii Krajowej.

Od 1940 do 1942 r. był zatrudniony w Puławach, będąc jednocześnie pracownikiem polskiego wywiadu. Zdekspirowany, przedostał się do Lublina i Janowa Lubelskiego, gdzie do stycznia 1944 r. działał jako dowódca jednego z oddziałów partyzanckich. W tym czasie zyskał od Niemców przydomek „Rycerski Dowódca”, ponieważ atakowane przez niego konwoje były ogoławane z broni i wyposażenia, po czym puszczane wolno. Na rozkaz dowódcy okręgu warszawskiego przeniósł się do batalionu AK „Parasol”, gdzie był instruktorem wyszkolenia w konspiracyjnej

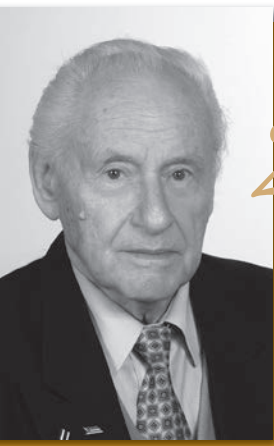
podchorążówce. W Powstaniu Warszawskim nadal walczył w batalionie „Parasol”, dowodząc do 5 sierpnia obroną upamiętnionego w powstańczej piosence Pałacyku Michła na Woli. Dzięki jego niesłychanej odwadze oraz wybitnemu talentowi dowódczemu załoga pałacu czterokrotnie odpierała niemieckie ataki; podczas piątego natarcia otrzymał rozkaz odwrotu. Znany jest również z akcji na aptekę Wendego (Krakowskie Przedmieście 55), z której udało mu się wydobyć lekarstwa i środki znieczulające. Został ciężko ranny w szczękę.

Po kapitulacji Powstania znalazł się w obozie jenieckim, a po zakończeniu wojny przebywał na emigracji w Wielkiej Brytanii. Wstąpił do armii brytyjskiej (III Pułk Królewski Huzarów), służył m.in. w gwardii przybocznej Jerzego VI, działał w Palestynie i Sudanie jako agent wywiadu.

Po powrocie w 2002 r. do kraju na stałe aktywnie działa w środowisku kombatanckim. 24 kwietnia 2008 r. został mianowany do stopnia generała brygady w stanie spoczynku.

Kawaler Orderu Wojennego Virtuti Militari, otrzymał Krzyż Komandorski i Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski, Krzyż Walecznych (dwukrotnie), Krzyż Kampanii Wrześniowej i Warszawski Krzyż Powstańczy.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr X/269/2007 z dnia 25 maja 2007 r.

Czesław Cywiński

(ur. 10 marca 1926 r. w Wilnie, zm. 10 kwietnia 2010 r. w Smoleńsku)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od maja 2007 r.

Zołnierz Armii Krajowej (pseudonim „Skowronek”), podpułkownik Wojska Polskiego, prezes Zarządu Głównego Światowego Związku Żołnierzy AK.

Działalność konspiracyjną rozpoczął jeszcze jako uczeń gimnazjum, wstępując do wileńskiego Związku Wolnych Polaków, gdzie pełnił funkcje wywiadowcze. Od jesieni 1942 r. był żołnierzem 1. Wileńskiej Brygady AK „Juranda”. Podczas okupacji postugiwał się także pseudonimem „Ryszard”. Uczestniczył w operacji

„Ostra Brama”, której celem w ramach Akcji „Burza” było samodzielne oswobodzenie Wilna z rąk Niemców i wystąpienie wobec Armii Czerwonej „w roli gospodarza terenu”. Po fiasku akcji na 2 lata wywieziony do łagru. Po powrocie ukończył Politechnikę i został inżynierem budownictwa.

Przewodniczył, początkowo konspiracyjnie, Środowisku Byłych Żołnierzy 1. Wileńskiej Brygady „Juranda”. Po roku 1989 organizacja weszła w skład Światowego Związku Żołnierzy AK. Od 1996 r. był członkiem Prezydium Zarządu Głównego Związku, a od lipca 2005 – prezesem. Zginął w katastrofie lotniczej pod Smoleńskiem, w drodze na obchody 70. rocznicy zbrodni katyńskiej. Na budynku PAST-y wmurowano tablicę upamiętniającą jego postać.

Odniesiony Krzyżami Wielkim, Komandorskim z Gwiazdą, Komandorskim i Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Walecznych, Srebrnym Krzyżem Zasługi i Krzyżem Partyzanckim, a także (czterokrotnie) Nagrodą I stopnia Ministra Budownictwa za wybitne osiągnięcia w projektowaniu.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr X/270/2007 z dnia 24 maja 2007 r.

Hilary Koprowski

(ur. 5 grudnia 1916 r. w Warszawie, zm. 11 kwietnia 2013 r. w Filadelfii)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od maja 2007 r.

Wirusolog i immunolog, doktor medycyny, twórca pierwszej na świecie szczepionki przeciwko wirusowi polio wywołującemu chorobę Heinego-Medina.

Ukończył w Warszawie Liceum Ogólnokształcące im. M. Reja, a później studia medyczne, uzyskując dyplom na Uniwersytecie Warszawskim; studiował też w konserwatorium muzycznym w Warszawie oraz w Akademii św. Cecylii w Rzymie. Od 1939 r. przebywał poza Polską, od 1944 w USA.

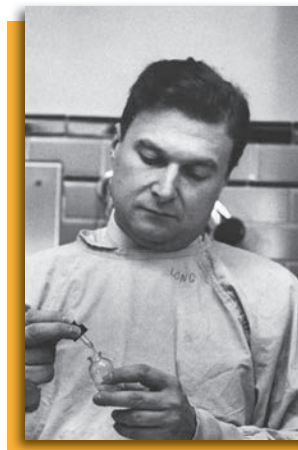
Po raz pierwszy szczepionkę podano 27 lutego 1950 r., a w roku 1959 profesor zorganizował akcję przekazania Polsce 9 000 000 dawek, które wykorzystano w czasie ośmiu miesięcy szczepień podczas trwającej wówczas epidemii polio.

Członek Polskiej Akademii Nauk, profesor na Uniwersytecie Thomasa Jeffersona w Filadelfii. Opublikował ponad 850 prac naukowych. Mimo sędziwego wieku jest dyrektorem Instytutu Biotechnologii i Zaawansowanej Medycyny Molekularnej oraz Centrum Neurowirusologii na uniwersytecie filadelfijskim. Założył Fundację im. Koprowskich, której zadaniem jest wspieranie rozwoju

nauki w Polsce oraz polsko-amerykańskiej współpracy naukowej.

Honorowy Obywatel Celestynowa. Otrzymał tytuł doktora *honoris causa* Akademii Medycznych w Poznaniu i w Warszawie, a także Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego. Odznaczony Krzyżem Wielkim, a wcześniej Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski. Jest kawalerem Orderu Uśmiechu.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr X/271/2007 z dnia 24 maja 2007 r.

Irena Sendlerowa

(ur. 15 lutego 1910 r. w Warszawie, zm. 12 maja 2008 r. w Warszawie)

Honorowa Obywatelka m.st. Warszawy od maja 2007 r.

Działaczka społeczna, uhonorowana tytułem Sprawiedliwy wśród Narodów Świata.

W Piotrkowie Trybunalskim ukończyła gimnazjum oraz wstąpiła do harcerstwa. Po maturze wraz z przyszłym mężem, Mieczysławem Sendlerem, przeniosła się do Warszawy, gdzie rozpoczęła studia na Wydziale Prawa. Po dwóch latach przeniosła się na polonistykę, ale za sprzeciwienie się zasadzie numerus clausus została zawieszona na kilka lat w prawach studenta i studia ukończyła dopiero w czerwcu 1939 r. W 1931 r. rozpoczęła pracę w Sekcji Pomocy Matce i Dziecku przy Obywatelskim Komitecie Pomocy Społecznej.

W czasie wojny pomagała Żydom na długo przed powstaniem getta. W grudniu 1942 r. Rada Pomocy Żydom „Żegota” mianowała ją szefową wydziału dziecięcego. Jako pracownik ośrodka pomocy społecznej miała przepustkę do getta, gdzie na znak solidarności nosiła Gwiazdę Dawida. Współpracowała z polską organizacją pomocową działającą pod niemieckim nadzorem i zorganizowała przemycanie dzieci żydowskich z getta, umieszczając je w przybranych rodzinach, domach dziecka i u sióstr katolickich w Warszawie, Aninie, Białołęce, Turkowicach, Chotomowie i Płudach. Uratowała ok. 2500 dzieci. Informacje o pochodzeniu uratowanych dzieci: nazwiska rodziców i nowe, przybrane personalia zakopywała w słoiku w ogrodzie i tylko dzięki tym notatkom dzieci, które przeżyły wojnę, dowiedziały się o swoim pochodzeniu. Aresztowana w 1943 r. przez gestapo, była torturowana

i skazana na śmierć. „Żegota” zdołała ją uratować, przekupując niemieckich strażników.

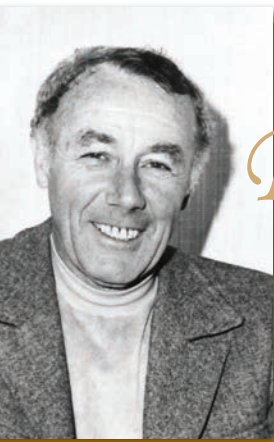
Po wojnie pracowała w wydziale opieki m.st. Warszawy. Współtworzyła domy dziecka i domy starców oraz dzienne pogotowia dla dzieci. Powołała Ośrodek Opieki nad Matką i Dzieckiem, instytucję pomocy rodzinom bezrobotnym. Współpracowała m.in. z Polskim Czerwonym Krzyżem.

W 2006 r. stowarzyszenie „Dzieci Holocaustu” przy udziale Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP powołało nagrodę im. Ireny Sendlerowej „Za naprawianie świata”, przyznawaną nauczycielom i wychowawcom.

Honorowa Obywatelka Tarczyna i patronka wielu polskich szkół. Odznaczona Orderem Orła Białego, Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą i Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, Nagrodą im. Jana Karłowicza „Za Odwagę i Serce”. Jest także najstarszą laureatką Orderu Uśmiechu.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr X/272/2007 z dnia 24 maja 2007 r.

Symcha Ratajzer-Rotem

(ur. 10 lutego 1925 r. w Warszawie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od kwietnia 2008 r.

Bojownik Żydowskiej Organizacji Bojowej, jeden z ostatnich żyjących uczestników Powstania w Getcie Warszawskim, główny łącznik ŻOB po aryjskiej stronie miasta.

Był członkiem młodzieżowej organizacji syjonistycznej Akiba. W czasie Powstania w Getcie walczył w grupie bojowej Henocha Gutmana. 29 kwietnia 1943 r., z rozkazu komendanta powstania, wyszedł kanałami z getta, by skontaktować się z przedstawicielem ŻOB-u po stronie

aryjskiej. 8 maja powrócił kanałami, by szukać żyjących. Wraz z polskimi kanalarzami wyprowadził grupę około 30 bojowników

znalezionych w kanałach. Dwa dni później udało mu się zgromadzić ich przy włączu na ul. Prostej i wywieźć do lasu w Łomiankach. Sam ukrywał się w Warszawie i działał jako łącznik ŻOB. Brał udział w Powstaniu Warszawskim, walcząc na Starówce w oddziale Armii Krajowej. Po upadku Starego Miasta wyprowadził warszawskich powstańców kanałami na Żoliborz.

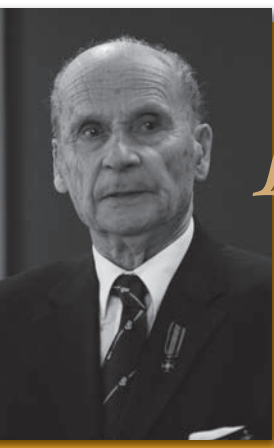
W styczniu 1945 r. został wysłany do Lublina na prośbę Armii Ludowej w celu nawiązania kontaktu z Tymczasowym Rządem Polskim. Po wojnie, w listopadzie 1946 r., wyjechał do Palestyny. Obecnie mieszka w Jerozolimie.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XXVII/869/2008 z dnia 3 kwietnia 2008 r.

Zbigniew Ścibor-Rylski

(ur. 10 marca 1917 r. w Browkach)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od czerwca 2008 r.

Lotnik, żołnierz Armii Krajowej (pseudonim „Motyl”), generał brygady w stanie spoczynku, prezes Zarządu Głównego Związku Powstańców Warszawskich.

Uczęszczał do gimnazjów w Zamościu i Rydzynie, maturę zdał w 1937 r. w Kaliszu. Zaraz potem wstąpił do warszawskiej Szkoły Podchorążych Lotnictwa, którą ukończył jako prymus. Na miejsce dalszej służby wybrał 1. Pułk Lotniczy Warszawa Okęcie, który we wrześniu 1939 r. został

ewakuowany i wcielony do Samodzielnej Grupy Operacyjnej „Polesie”, dowodzonej przez gen. Franciszka Kleeberga. Brał udział w walkach pod Mrozami, Łęczną, Adamowem i Kockiem. Po kapitulacji Grupy wywieziony do Kielc, następnie do obozu w Starogardzie, a stamtąd na roboty w Horoście, Strossdorfie i Piritz, skąd udało mu się uciec 1 lipca 1940 r. Po przybyciu do Warszawy 1 września tegoż roku wstąpił do Związku Walki Zbrojnej, gdzie otrzymał przydział do oddziału przyjmowania zrzutów. 20 czerwca 1943 r. został wysłany do Kowla. Po powołaniu 1 stycznia 1944 r. 27 Wołyńskiej Dywizji AK dowodził kompanią w batalionie „Sokół”; przeszedł cały szlak bojowy dywizji. Wezwany do Warszawy, 1 sierpnia otrzymał przydział do batalionu

„Czata 49” Zgrupowania „Radosław”. Podczas walk na Woli, Muranowie, Stawkach i Starym Mieście był trzykrotnie ranny.

Po zakończeniu wojny wyjechał do Poznania, gdzie pracował do emerytury. W sierpniu 1984 r. wszedł w skład Obywatelskiego Komitetu Obchodów 40. Rocznicy Powstania. Aktywnie działał w Komitecie Budowy Pomnika Powstania Warszawskiego i organizował środowisko „Czaty 49”. W 1989 r. założył Związek Powstańców Warszawskich, jest jego prezesem od czwartej kadencji. Członek Komitetu Budowy Pomnika Państwa Podziemnego AK, Rady Kombatantkiej przy Urzędzie ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych oraz Rady Kombatantkiej przy Prezydencji RP. Bierze udział w pracy Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa. Należał do grupy inicjatywnej utworzenia Muzeum Powstania Warszawskiego, wszedł do Rady Honorowej Budowy Muzeum. 7 maja 2005 r. został mianowany do stopnia generała brygady w stanie spoczynku.

Odnaczony m.in. Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari (dwukrotnie), Krzyżem Walecznych (dwukrotnie), Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą, Krzyżem Komandorskim i Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Warszawskim Krzyżem Powstańczym i Medalem za Warszawę.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XXXV/1041/2008 z dnia 12 czerwca 2008 r.

Stefan Bałuk „Starba”

(ur. 15 stycznia 1914 r. w Warszawie, zm. 30 stycznia 2014 r. w Warszawie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od czerwca 2008 r.

Fotoreporter wojenny, cichociemny, uczestnik Powstania Warszawskiego.

Ukończył Gimnazjum im. J. Zamoyskiego. Był absolwentem Wydziału Finansowo-Ekonomicznego Szkoły Nauk Politycznych w Warszawie. We wrześniu 1939 r. znalazł się w 10. Brygadzie Kawalerii Panczernej gen. Stanisława Maczka.

W 1944 r., po ukończeniu szkolenia wywiadowczo-dywersyjnego cichociemnych Polskiej Szkoły Wywiadu w Glasgow i kursu spadochronowego w Ringway, 9 kwietnia został zrzucony nad Polską. Podjął w konspiracji służbę w Wydziale Legalizacji Oddziału II Komendy Głównej Armii Krajowej, gdzie zajmował się m.in. podrabianiem dokumentów i wywiadem. Sporządził dokumentację fotograficzną niemieckich umocnień w Warszawie. W Powstaniu walczył w plutonie „Agaton” batalionu „Pięć” Zgrupowania „Radosław”, następnie w oddziale osłonowym Komendy Głównej AK. Dokumentował życie powstańcze na zdjęciach. 27 sierpnia dotarł kanałami z meldunkiem do gen. Tadeusza Komorowskiego „Bora”, za co został odznaczony Orderem Virtuti Militari.

Internowany w oflagu, uciekł w końcu stycznia 1945 r. Po powrocie do Warszawy wznowił działalność konspiracyjną jako kierownik Wydziału Legalizacji „Agaton 2”. Wystawiane tam dokumenty uratowały setki osób przed represjami NKWD.

1 listopada 1945 r. został aresztowany i skazany na karę wieloletniego więzienia. Po amnestii w marcu 1947 r., pozbawiony

praw obywatelskich, zarabiał na życie jako taksówkarz.

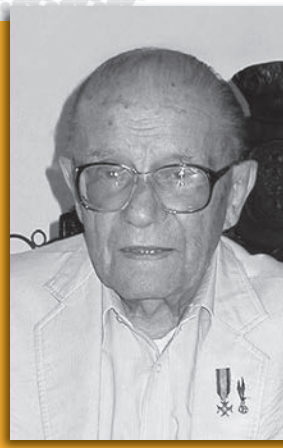
W 1950 r. rozpoczął pracę artysty fotografa. Był autorem wielu wystaw i albumów historycznych (m.in. *Miasto nieujarzmione*).

Wystąpił z inicjatywą budowy Pomnika Armii Krajowej przed siedzibą Sejmu RP i przez wiele lat przewodniczył Komitetowi Budowy Pomnika. W roku 2001 był pomysłodawcą restytuowania Klubu Kawalerów Orderu Wojennego Virtuti Militari, któremu prezesował. W 2006 r. awansował do stopnia generała brygady w stanie spoczynku.

Honorowy Obywatel Tuszowa Narodowego.

Odnaczony m.in. Orderem Odrodzenia Polski (trzykrotnie), Orderem Wojennym Virtuti Militari V klasy, Krzyżem Walecznych (dwukrotnie), Warszawskim Krzyżem Powstańcym i Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczami.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XXXV/1042/2008 z dnia 12 czerwca 2008 r.

Erwin Axer

(ur. 1 stycznia 1917 r. w Wiedniu, zm. 5 sierpnia 2012 r. w Warszawie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od czerwca 2008 r.

Reżyser teatralny, autor felietonów, esejów oraz zapisków wspomnieniowych.

Dzieciństwo i młodość spędził we Lwowie. W 1939 r. ukończył Wydział Sztuki Reżyserskiej Państwowego Instytutu Sztuki Teatralnej. Debiutował na scenie Teatru Narodowego sztuką *Księżyc nad Karybami* Eugene’a O’Neilla. Przed wojną zrealizował jeszcze trzy spektakle.

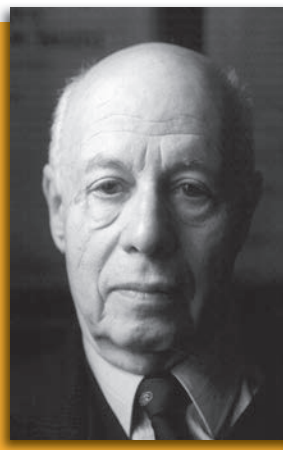
W czasie okupacji wrócił do Lwowa, gdzie w czynnym pod rządami Sowietów Polskim Teatrze Dramatycznym reżyserował i grał epizodyczne role. Po aresztowaniu ojca, znanego adwokata, w końcu 1942 r. wyjechał do Warszawy. Brał udział w Powstaniu, po jego upadku trafił do stalagu, pracował też w kamieniołomach w górach Harzu.

W 1946 r., po powrocie do kraju, został kierownikiem Teatru Kameralnego Domu Żołnierza w Łodzi (po przeniesieniu do Warszawy w 1949 r. przemianowano go na Teatr Współczesny); pełnił tę funkcję do 1981 r. W latach 1954-1957 był dyrektorem połączonych scen Teatrów Współczesnego i Narodowego. Od roku 1962 reżyserował za granicą w Niemczech, Szwajcarii,

ZSRR, USA i Holandii, zaś od 1972 gościnnie w wiedeńskim „Burgtheater”. Od 1949 do 1979 r., z małymi przerwami, wykładał na Wydziale Reżyserii w warszawskiej Państwowej Wyższej Szkole Teatralnej. Pisał eseje o teatrze oraz krótkie formy literackie, porównywane do prozy Antoniego Czechowa, publikowane w miesięcznikach „Dialog” i „Teatr” oraz w książkach: *Listy ze sceny*, *Sprawy teatralne*, *Ćwiczenia pamięci*, *Kłopoty młodości, kłopoty starości*, *Z pamięci*.

Otrzymał m.in. Krzyż Oficerski i Krzyż Wielki Orderu Odrodzenia Polski oraz Order Sztandaru Pracy II klasy.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XXXV/1043/2008 z dnia 12 czerwca 2008 r.

Józef Zarwikowski

(ur. 23 listopada 1938 r. w Wale)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od czerwca 2008 r.

Biskup pomocniczy warszawski i łowicki, poeta, kompozytor.

W 1956 r. wstąpił do Warszawskiego Seminarium Duchownego, a 20 maja 1962 r. otrzymał święcenia kapłańskie.

Był wikariuszem w Krośniewicach, Legionowie, w parafii Nawrócenia św. Pawła w Warszawie, w parafii św. Zygmunta na Bielanach i w Archikatedrze Warszawskiej, także rezydentem w parafii Dzieciątka Jezus na Żoliborzu. Pracował również

w Wydziale Duszpasterstwa Kurii Metropolitalnej Warszawskiej. W roku 1978 został proboszczem parafii Gołąbki, a w 1984 proboszczem w Kolegiacie Łowickiej. Ukończył studia muzyczne w Instytucie „Musica Sacra” w Aninie, a następnie muzykologię na Akademii Teologii Katolickiej. W latach 1990-1992 był sufraganiem łowickim w archidiecezji warszawskiej, 26 maja 1990 r. został mianowany biskupem pomocniczym w tejże archidiecezji, następnie 25 marca 1992 r. – biskupem pomocniczym w nowo utworzonej diecezji łowickiej, wreszcie wikariuszem generalnym kurii łowickiej.

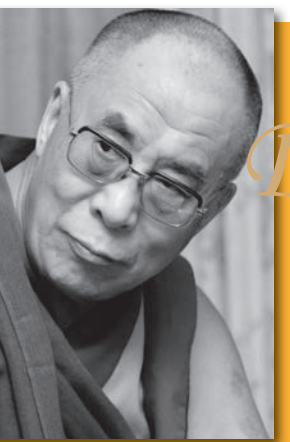
Od 1980 r., tzn. od początku relacji ze mszy św. w radiu, do roku 2006, wygłosił wiele kazań podczas niedzielnych nabożeństw transmitowanych w I Programie Polskiego Radia z kościoła św. Krzyża w Warszawie.

Jest kompozytorem małych form muzycznych dla chórów i zespołów wokalnych. Wśród pieśni jego autorstwa najbardziej znane są *Panie dobry jak chleb* (słowa), do której muzykę napisał ksiądz prałat Wiesław Kądziela, i *Abyśmy byli jedno*. Drukuje również swoje utwory pod pseudonimem ks. Tymoteusz. Wydał w ten sposób m.in. popularny modlitewnik *Panie mój, książki ...będę z Panem gadał* i *To jest ktoś*. Słuchacze Radia „Maryja” znają go także z wielu katechez wygłoszonych na antenie.

Jest honorowym obywatelem Łowicza, Skierniewic, Nowego Miasta nad Pilicą, powiatu rawskiego, Krośniewic, Lipiec Reymontowskich i Rawy Mazowieckiej.

Został odznaczony Srebrnym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XXXV/1044/2008 z dnia 12 czerwca 2008 r.

XIV Dalajlama, Tenzin Gyatso

(ur. 6 lipca 1935 r. w Takcer)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od maja 2009 r.

Duchowy i polityczny (do 29 maja 2011 r.) przywódca Tybetańczyków, laureat Pokojowej Nagrody Nobla.

Urodził się w wiosce Takcer w północno-wschodnim Tybecie, niedaleko miasta Xining, jako Lhamo Dhondup. W wieku 2 lat, po długich i utrzymywanych w zgodzie z wielowiekową tybetańską tradycją poszukiwaniach kolejnych wcieleń dalajlamów, został rozpoznany jako inkarnacja XIII Dalajlamy, Thubtena Gjaco. Otrzymał wówczas nowe imię: Dzietsyn Dział

bel Ngałang Losang Jesze Tenzin Gyatso – Święty Pan, Szlachetna Chwała, Pełen Współczucia Obrońca Wiary, Ocean Mądrości. Tybetańscy buddyści zazwyczaj mówią o nim Yeshe Norbu – Klejnot Spełniający Życzenia lub po prostu Kundun – Obecność. Ceremonia intronizacji odbyła się 22 lutego 1940 r. w stolicy Tybetu, Lhasie. Od tego momentu był duchowym i politycznym przywódcą Tybetu.

Od upadku powstania narodowego przeciw chińskiej władzy w 1959 r. przebywa na emigracji w Indiach, gdzie w Dharamsali kieruje emigracyjnym rządem swego kraju. Filozof, uczonec,

nauczyciel duchowy, wielki autorytet moralny, niezłomny rzecznik dialogu, pojednania i niestosowania przemocy, niezmordowanie walczy o przywrócenie podstawowych praw swym rodakom i rozwiązanie problemu Tybetu. Za tę działalność otrzymał w 1989 r. Pokojową Nagrodę Nobla. Od maja 2011 r. na jego prośbę parlament znowelizował Kartę Tybetańczyków na Wychodźstwie i przekazał prerogatywy demokratycznie wybranym organom władzy. Jego Świątobliwość pozostaje zatem formalnie tylko przywódcą duchowym oraz Opiekunem i Symbolem Tybetu i Narodu Tybetańskiego, jakkolwiek nadal reprezentuje Tybetańczyków na arenie międzynarodowej, doradza parlamentowi i poszukuje najwłaściwszego rozwiązania problemu Tybetu.

Dalajlama jest autorem kilkudziesięciu książek. Odwiedził Polskę pięciokrotnie. Doktoratami *honoris causa* uhonorowały go m.in. następujące uniwersytety: Paryski, Boloński, w Melbourne, w Sao Paulo, Columbia University w Nowym Jorku, Iberoamerykański w Meksyku oraz Uniwersytet Jagielloński.

Otrzymał międzynarodowy Order Uśmiechu, polski Order „Eccle Homo” oraz amerykański Złoty Medal Kongresu.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr LVI/1663/2009 z dnia 28 maja 2009 r.

Witold Pilecki

(ur. 13 maja 1901 r. w Ołońcu, stracony 25 maja 1948 r. w Warszawie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od maja 2009 r.

Protmistrz kawalerii Wojska Polskiego, współzałożyciel Tajnej Armii Polskiej, oficer Komendy Głównej AK, więzień polityczny okresu stalinowskiego, ofiara mordu sądowego.

W 1916 r. założył w Wilnie własną szkolną drużynę harcerek. Maturę zdał w 1921 r. Podczas wojny polsko-bolszewickiej brał udział w obronie Grodna, w Bitwie Warszawskiej oraz wyzwoleniu Wilna. W roku 1922 rozpoczął studia na Wydziale Rolnym Uniwersytetu Poznańskiego oraz na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu im. S. Batorego, jednak po krótkim czasie naukę przerwał. Osiadł wraz z żoną w majątku Skurucze koło Lidy.

Walczył w kampanii wrześniowej. Po przedostaniu się do Warszawy organizował Tajną Armię Polską. W 1940 r. dobrowolnie wszedł w kocioł łapanek w bloku przy Al. Wojska Polskiego 40 (znajduje się tam dzisiaj pamiątkowa tablica), by dostać się do KL Auschwitz i zdobyć informacje o obozie (tzw. raporty Pileckiego) oraz zorganizować konspirację. Na skutek zagrożenia dekonspiracją podjął decyzję o ucieczce. Walczył w Powstaniu Warszawskim, początkowo jako zwykły strzelec, potem dowodził oddziałem Zgrupowania „Chrobry II”. Po upadku Powstania przebywał w stalagu, a po wyzwoleniu obozu walczył w II Korpusie Polskim we Włoszech, skąd decyzją gen. Władysława Andersa powrócił do komunistycznej Polski, by odtworzyć rozbite struktury wywiadowcze.

Jesienią 1945 r. zorganizował siatkę i rozpoczął zbieranie informacji o sytuacji w Polsce, w tym o żołnierzach AK i II Korpusu

więzionych w obozach NKWD i deportowanych na Syberię. Aresztowany w maju 1947 r., został osadzony w areszcie śledczym przy ulicy Rakowieckiej i poddany torturom. 15 maja 1948 r. skazano go na karę śmierci i wkrótce stracono. Miejsce pochówku do dziś pozostaje nieznanne. Unieważnienie wyroku nastąpiło w 1990 r.

Został zaliczony do sześciu najważniejszych ludzi ruchu oporu podczas II wojny światowej. Jedną z ulic na Ursynowie nosi jego imię, popiersie widnieje na budynku Gimnazjum nr 31, którego jest patronem, a przy pl. Starynkiewicza 7/9 odsłonięto tablicę upamiętniającą jego udział w Powstaniu.

Dwukrotnie odznaczony został Krzyżem Walecznych, pośmiertnie otrzymał Order Orła Białego oraz Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr LVI/1663/2009 z dnia 28 maja 2009 r. (tytuł nadano pośmiertnie).

Tadeusz Mazowiecki

(ur. 18 kwietnia 1927 r. w Płocku, zm. 28 października 2013 r. w Warszawie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od maja 2009 r.

Pierwszy premier III RP, współtwórca i przewodniczący Unii Wolności i Unii Demokratycznej oraz Partii Demokratycznej, poseł na Sejm.

Ukończył w 1946 r. Liceum Ogólnokształcące im. Marszałka S. Małachowskiego w Płocku, następnie rozpoczął studia prawnicze na Uniwersytecie Warszawskim. W latach 1949-1955 działał w stowarzyszeniu PAX. Był współzałożycielem, a w latach 1953-1955 redaktorem naczelnym „Wrocławskiego Tygodnika Katolików” (WTK). W roku 1957 współzакładał warszawski Klub Inteligencji Katolickiej. W 1958 założył miesięcznik „Więź” i został jego redaktorem naczelnym. W latach 1961-1972 był posłem na Sejm PRL III, IV i V kadencji z ramienia Katolickiej Grupy „Znak”. Interpelował w sprawie zająć marcowych 1968 r. Po wydarzeniach grudnia 1970 r. występował o powołanie komisji w celu ustalenia winnych rozlewu krwi. W 1976 r. związał się z ruchem opozycyjnym.

W sierpniu roku 1980 stanął na czele Komisji Ekspertów Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego, która miała wspierać strajkujących w Gdańsku robotników w rokowaniach z władzą. Od 1981 r. był redaktorem naczelnym „Tygodnika Solidarność”. Po wprowadzeniu stanu wojennego został internowany, zwolniono go jako jednego z ostatnich. Należał do głównych negocjatorów podczas obrad Okrągłego Stołu. Na prośbę Lecha Wałęsy przyjął funkcję premiera pierwszego niekomunistycznego rządu. Współtworzył konstytucję wolnej Polski, a dzięki zmianom w ustawie

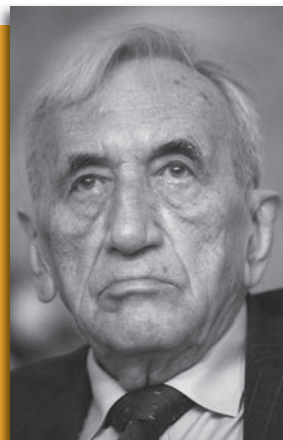
zasadniczej możliwe stało się przeprowadzenie transformacji. Był doradcą Prezydenta RP ds. polityki krajowej i międzynarodowej.

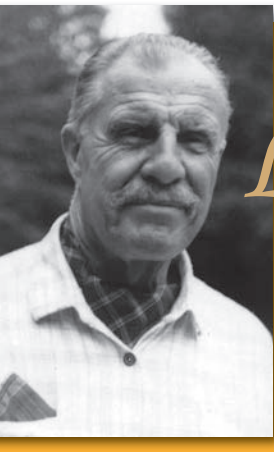
W latach 1992-1995 był Specjalnym Sprawozdawcą Komisji Praw Człowieka ONZ ds. byłej Jugosławii. Złożył mandat w proteście przeciwko bezczynności wspólnoty międzynarodowej wobec naruszania praw człowieka, zwłaszcza ludobójstwa w Srebrenicy.

Honorowy Obywatel Poznania, Stubic oraz Gdańska. Otrzymał tytuł doktora *honoris causa* Uniwersytetów w Lowanium, Genui, Giessen, Poitiers i Exeter, Uniwersytetu Warszawskiego, Akademii Ekonomicznej w Katowicach i Uniwersytetu w Tuzli. Otrzymał Niemiecką Nagrodę Narodową, Nagrodę Srebrenica, Nagrodę Jana Nowaka-Jeziorańskiego i Nagrodę Kisielea.

Został uhonorowany m.in. Orderem Orła Białego, Złotym Orderem Herbu Bośni i Orderem Wielkiego Oficera Legii Honorowej.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr LVI/1663/2009 z dnia 28 maja 2009 r.

Michał Sumiński

(ur. 13 grudnia 1915 r. w Warszawie, zm. 24 grudnia 2011 r. w Warszawie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od maja 2009 r.

Leśnik, zoolog, jachtowy kapitan żeglugi wielkiej i dziennikarz, autor wielu książek i artykułów, twórca telewizyjnego programu „Zwierzyniec”.

Ukończył Wydział Leśnictwa w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego oraz Wydział Zoologii na Uniwersytecie Warszawskim.

W czasie II wojny światowej działał w ruchu oporu. W 1943 r. trafił do więzienia na Pawiaku, skąd został przewieziony do KL Auschwitz, a następnie do obozu w Mauthausen-

Gusen; 5 V 1945 r. obóz wyzwoliła armia amerykańska.

Po wojnie rozpoczął pracę w Pomorskiej Spółce Rybackiej w Bydgoszczy, gdzie zajmował się sprawami mieszkalno-socjalnymi rybaków przybywających na Ziemię Zachodnie. W kolejnych latach pracował jako Główny Inspektor Wychowania Morskiego w Zarządzie Głównym Ligi Morskiej w Warszawie. Był też kapitanem żaglowca „Generał Żaruski”.

Po raz pierwszy zasiadł przed mikrofonem radiowym w 1935 r. Po wojnie, w roku 1955, rozpoczął pracę w rozgłośni „Kraj”, a w 1958 w Polskim Radio. Przez wiele lat kierował Naczelną Redakcją Audycji dla Polaków Za Granicą na Australię i Amerykę Południową, później zaś Redakcją programu „Dla tych, co na morzu”, za co otrzymał nagrodę Złotego Mikrofonu.

Wspaniały gawędziarz, w pamięci milionów Polaków zapisał się jako niezapomniany „Pan Michał”, gospodarz popularnego w latach 70. i 80. programu telewizyjnego „Zwierzyniec”, który gościł na ekranach naszych telewizorów równo 20 lat. Przybliżył w nim zagadnienia przyrodnicze, uczył ochrony przyrody, zachęcał do obserwowania i podpatrywania zwierząt, opowiadał niezliczone anegdoty ze świata fauny. Prowadził także spotkania w szkołach. Na swoim koncie ma również dwie role filmowe: zagrał w filmie *Dziewczyna i chłopak* (1980) oraz *Ga, Ga. Chwała bohaterom* (1985). Jest bohaterem filmu autobiograficznego *Pan Zwierzyniec*.

Otrzymał m.in. Order Uśmiechu oraz odznaczenia Zasłużony Działacz Kultury Fizycznej i Zasłużony Pracownik Morza.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr LVI/1663/2009 z dnia 28 maja 2009 r.

Lech Kaczyński

(ur. 18 czerwca 1949 r. w Warszawie, zm. 10 kwietnia 2010 r. w Smoleńsku)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od kwietnia 2010 r.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej (2005-2010).

Ukończył Liceum Ogólnokształcące im. Ludowego Lotnictwa Polskiego na Bielanach. W latach 1967-1971 studiował na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, następnie został pracownikiem naukowym w Katedrze Prawa Pracy Uniwersytetu Gdańskiego (1971-1997), gdzie uzyskał stopień doktora (1980) i doktora habilitowanego (1990). W latach 1996-1999 był

profesorem nadzwyczajnym na Uniwersytecie Gdańskim, a od 1999 r. na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego.

Internowany w stanie wojennym za aktywność w ruchu solidarnościowym. Brał udział w rozmowach w Magdalence oraz przy Okrągłym Stole w Zespole do Spraw Pluralizmu Związkowego. W 1991 r. zajmował stanowisko ministra stanu do spraw bezpieczeństwa nadzorującego pracę Biura Bezpieczeństwa Narodowego oraz zdobył mandat posła na Sejm I kadencji. W latach 1992-1995 sprawował funkcję prezesa Najwyższej Izby Kontroli. W 2000 r. został powołany na stanowisko ministra sprawiedliwości i prokuratora generalnego. Był współzałożycielem i pierwszym prezesem partii „Prawo i Sprawiedliwość” oraz posłem IV kadencji Sejmu.

Od 18 listopada 2002 do 22 grudnia 2005 r. sprawował funkcję Prezydenta m.st. Warszawy; został wybrany w pierwszych wyborach bezpośrednich. Podczas jego kadencji obchodzono 60. rocznicę wybuchu Powstania Warszawskiego. Z tej okazji otworzył w lipcu 2004 r. Muzeum Powstania Warszawskiego, którego był pomysłodawcą i twórcą. Za jego prezydentury powstały także wydziały obsługi mieszkańców w Urzędach Dzielnic.

23 października 2005 r. został wybrany Prezydentem RP. Zginął 10 kwietnia 2010 r. w katastrofie rządowego samolotu pod Smoleńskiem, w drodze na uroczystości z okazji 70. rocznicy zbrodni katyńskiej. W katastrofie zginęła również jego małżonka, a także przedstawiciele Rodzin Katyńskich, parlamentarzyści, duchowni i kombataneci. Para prezydencka spoczęła w podziemiach Katedry na Wawelu.

Otrzymał doktoraty *honoris causa* m.in. Gruzińskiego Państwowego Uniwersytetu im. J. Dżawachiszwilego, Narodowej Akademii Administracji Państwowej na Ukrainie oraz Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.

Kawaler Orderu Orła Białego i Orderu Odrodzenia Polski I klasy. Został uhonorowany pośmiertnie tytułem Narodowego Bohatera Gruzji.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr LXXVIII/2330/2010 z dnia 15 kwietnia 2010 r. (tytuł nadany pośmiertnie)

Ziuta Hartman

(ur. 5 października 1922 r. w Kielcach, zm. 19 maja 2015 r. w Izraelu)

Honorowa Obywatelka m.st. Warszawy od lipca 2010 r.

Działaczka ruchu oporu, członkini Żydowskiego Związku Wojskowego.

Przed wybuchem II wojny światowej uczęszczała do Liceum Żydowskiego dla Dziewcząt w Kielcach, ale wojna uniemożliwiła jej przystąpienie do matury. Po utworzeniu kieleckiego getta znalazła się wśród tamtejszych Żydów. Wydana w ręce okupanta za brak opaski na ramieniu cudem uniknęła kary więzienia. Następnie uciekła z Kielc do Radomia, a później do Warszawy, gdzie na początku 1942 r., wykorzystując podziemne przejście pod ulicą Leszno, przedostała się na teren getta. Początkowo pracowała w jednym z szopów, a następnie już jako łączniczka Żydowskiego Związku Wojskowego wielokrotnie przechodziła na stronę aryjską, skąd przynosiła broń, korespondencję i żywność. Po pierwszej wielkiej akcji likwidacyjnej getta pozostała na jego terenie.

Podczas Powstania w Getcie brała udział w walkach z okupantem oraz opiekowała się rannymi w bunkrze przy ul. Świętojerskiej. Po zdobyciu przez nazistów bronionego przez nią i towarzyszy budynku została wraz z resztą ocalałych skierowana na Umschlagplatz. Przez wiele dni w ciężkich warunkach oczekiwała na wywóz z getta. Przewieziona najpierw do Poniatowej, trafiła stąd do niemieckiego obozu koncentracyjnego na Majdanku.

Następnie przeniesiono ją do obozu pracy przymusowej w Skarżysku Kamiennej. W 1944 r. znalazła się w podobozie KL Buchenwald w Lipsku, gdzie pracowała w fabryce broni. Tam oczekiwała wyzwolenia na kilka dni przed oficjalnym zakończeniem wojny.

Wróciła do Polski z transportem rannych żołnierzy i ponownie zamieszkała w Kielcach, gdzie podjęła pracę w Komitecie Żydowskim przy ulicy Planty 7. Zajmowała się zbieraniem informacji od tych, którzy przeżyli Zagładę. Po czterech miesiącach pobytu w Kielcach razem z mężem na zawsze opuściła Polskę. W 1952 r. zamieszkała w Izraelu w pobliżu Tel Awiwu. Była współorganizatorem spotkań byłych więźniów obozów zagłady.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr LXXXVI/2518/2010 z dnia 15 lipca 2010 r.

Maria Stypułkowska-Chojecka „Kama”

(ur. 26 września 1926 r. w Warszawie, zm. 5 lutego 2016 r. w Warszawie)

Honorowa Obywatelka m.st. Warszawy od lipca 2010 r.

W czasie okupacji uczestniczka siedmiu akcji zbrojnych, łączniczka w Powstaniu Warszawskim.

W 1937 r. wstąpiła do 58. Warszawskiej Drużyny Harcerskiej. We wrześniu 1939 r. wraz ze swoją drużyną opiekowała się na Dworcu Głównym kobietami z dziećmi i ludźmi starszymi, którzy uciekli do Warszawy z terenów zajmowanych przez Niemców. Brała udział w tajnych kompletach, najpierw jako ich uczestniczka, a później już jako prowadząca. W czasie okupacji jako harcerka Szarych Szeregów odbyła kurs sanitarny i kurs łączności, przeszła przeszkolenie bojowe, ukończyła Szkołę Podchorążych Piechoty „Agricola”. W wieku 17 lat została zaprzysiężona na żołnierza Armii Krajowej, z przydziałem do oddziału noszącego kolejne kryptonimy: „Agat”, „Pegaz”, a potem „Parasol”. Była łączniczką i wywiadowczynią. Prowadziła rozpoznania i uczestniczyła w wielu akcjach dywersyjnych, sabotażowych i bojowych: „Fruhirth”, „Weffels”, „Braun”, „Kutschera”, „Koppe”, „Stamm”, „Hahn”. W Powstaniu Warszawskim przeszła szlak bojowy oddziału „Parasol”, przeprowadzała kanałami rannych towarzyszy broni, pełniła także funkcję sanitariuszki, założyła punkt sanitarny na Starym Mieście; dwukrotnie ranna.

Już w marcu 1945 r. wróciła z rodzicami do Warszawy. Po wojnie pracowała w szkolnictwie, a następnie jako redaktor w Wydawnictwach Szkolnych i Pedagogicznych. Od 1969 r. była aktywnym członkiem Towarzystwa Przyjaciół Warszawy, brała udział w licznych spotkaniach z uczestnikami Kursów Wiedzy o Warszawie oraz z harcerzami, ukazując im przykłady bohaterskich postaw młodych ludzi podczas okupacji hitlerowskiej. Dzięki jej działalności popularyzatorskiej pamięć o tamtych okrutnych, ale i wzniosłych czasach pozostanie ciągle żywa.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr LXXXVI/2521/2010 z dnia 15 lipca 2010 r.

Aleksander Kwaśniewski

(ur. 15 listopada 1954 r. w Białogardzie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od lipca 2010 r.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej (1995-2005).

W latach 1973-1977 studiował handel zagraniczny na Uniwersytecie Gdańskim, pełniąc jednocześnie funkcję przewodniczącego Rady Uczelnianej Socjalistycznego Związku Studentów Polskich. Od 1977 r. należał do Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej aż do jej rozwiązania w roku 1990.

Zajmował się dziennikarstwem. Był redaktorem naczelnym studenckiego tygodnika „itd”, następnie dziennika „Sztandar Młodych”. W latach 1985-1987 pełnił funkcję ministra ds. młodzieży oraz do czerwca 1990 r. – przewodniczącego Komitetu Młodzieży i Kultury Fizycznej. Uczestniczył w obradach plenarnych Okrągłego Stołu. W latach 1988-1991 był prezesem Polskiego Komitetu Olimpijskiego. Współtworzył Socjaldemokrację Rzeczypospolitej Polskiej, a następnie został jej przewodniczącym (do 1995 r.). Był posłem na Sejm I i II kadencji, m.in. przewodnicząc Klubowi Parlamentarnemu SLD.

W 1995 r. zwyciężył w wyborach prezydenckich i piastował urząd przez dwie kolejne kadencje, do 22 grudnia 2005 r. Współtworzył projekt i uczestniczył w kampanii referendalnej na rzecz przyjęcia

Konstytucji III RP, którą podpisał 16 lipca 1997 r. Brał aktywny udział w działaniach na rzecz członkostwa Polski w NATO i Unii Europejskiej. 26 lutego 1999 r. złożył podpis pod dokumentami ratyfikującymi polskie członkostwo w NATO. Pod koniec 2004 r., podczas Pomarańczowej Rewolucji na Ukrainie, na prośbę Leonida Kuczmy pełnił rolę mediatora w rozmowach pomiędzy Wiktorem Juszczenką a Wiktorem Janukowyczem. W 2007 r. został członkiem stowarzyszenia Jałtańska Strategia Europejska (YES), a w 2010 stanął na czele zarządu tej organizacji, działającej na rzecz integracji Ukrainy z Unią Europejską. Od 2008 r. pełni funkcję przewodniczącego Europejskiej Rady ds. Tolerancji i Pojedynania, powołanej przez Europejski Kongres Żydów do zwalczania przejawów rasizmu i antysemityzmu w Polsce.

Został uhonorowany tytułami doktora *honoris causa* Uniwersytetu Hebrajskiego w Jerozolimie, Akademii Kijowsko-Mohylańskiej i Uniwersytetu Wileńskiego.

Jest kawalerem Orderu Orła Białego i Orderu Odrodzenia Polski I klasy. Otrzymał też m.in. Krzyż Wielki Orderu Legii Honorowej oraz Złoty Medal Olimpijski Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego, a ponadto odznaczenia przyznane przez niemal wszystkie kraje Europy.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr LXXXVI/2519/2010 z dnia 15 lipca 2010 r.

Henryk Skarżyński

(ur. 3 stycznia 1954 r. w Rosochatemu Kościelnem)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od lipca 2010 r.

Swiatowej sławy otolaryng i specjalista otolaryngologii, audiologii i foniatrii. Twórca i dyrektor warszawskiego Instytutu Fiziologii i Patologii Słuchu oraz Międzynarodowego Centrum Słuchu i Mowy w Kajetanach.

W roku 1979 ukończył Wydział Lekarski Akademii Medycznej w Warszawie, a następnie uzyskał stopień doktora nauk medycznych i stopień doktora habilitowanego (1983 i 1989 r.). W 1993 r. został mianowany profesorem nadzwyczajnym, a dwa lata później uzyskał tytuł profesora nauk medycznych.

Założył wówczas Ośrodek Diagnostyczno-Leczniczno-Rehabilitacyjny dla Osób Niestyszących i Niedosłyszących, drugą tego typu placówkę w Europie. Opracował koncepcję i program resortowego Instytutu Fiziologii i Patologii Słuchu (1996), którego jest dyrektorem. Od 2002 r. kieruje Katedrą Audiologii i Foniatrii Akademii Muzycznej im. F. Chopina w Warszawie, gdzie utworzył nowoczesne zaplecze diagnostyczne oraz rozpoczął realizację wielu oryginalnych programów naukowych. Równolegle współtworzył Fundację Rozwoju Medycyny, której przewodniczy, oraz Stowarzyszenie Przyjaciół Osób Niestyszących i Niedosłyszących „Człowiek-Człowiekowi”.

Jako pierwszy w Polsce wszczepił implanty: ślimakowe (1992), do pnia mózgu (1998), do ucha środkowego (2003); pierwszy na świecie wszczepił implant ślimakowy pacjentowi dorosłemu z częściową głuchotą (2002) i dziecku (2004); był szefem zespołu, który dokonał bilateralnego wszczepienia implantów do pnia mózgu (2008). Jest autorem wielu pionierskich rozwiązań chirurgicznych, naukowych i organizacyjnych. W roku 2012 w Kajetanach pod Warszawą wybudował i zorganizował Światowe Centrum Słuchu.

Jako autor i współautor opublikował ponad 2500 prac. Zgłosił kilkanaście patentów, a za swoje wynalazki otrzymał około stu złotych medali i specjalnych wyróżnień.

Doktor *honoris causa* Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie oraz Uniwersytetu Warszawskiego. W 1998 r. został Profesorem Honorowym Brigham Young University Provo, USA. Jest członkiem m.in. Amerykańskiego Towarzystwa Otologów.

Został odznaczony Krzyżami Komandorskim, Oficerskim i Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski oraz Nagrodą Miasta Stołecznego Warszawy. Jest laureatem ponad 100 prestiżowych nagród i wyróżnień zarówno krajowych, jak i zagranicznych, w tym najważniejszego (po Nagrodzie Nobla) wyróżnienia w dziedzinie medycyny – Nagrody Specjalnej Prix Galien.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr LXXXVI/2520/2010 z dnia 15 lipca 2010 r.

Lidia Korsak-Brusikiewicz

(ur. 17 stycznia 1934 r. w Baranowiczach, zm. 6 sierpnia 2013 r. w Skolimowie)

Honorowa Obywatelka m.st. Warszawy od czerwca 2011 r.

Aktorka teatralna i filmowa, od pierwszych występów związana ze scenami Warszawy.

Karierę artystyczną rozpoczęła w latach 50. XX w. jako tancerka i śpiewaczka pod okiem Miry Zimińskiej-Sygietyńskiej w Państwowym Zespole Pieśni i Tańca „Mazowsze”. Wówczas jako dziewiętnastolatka została zaangażowana do filmu *Przygoda na Mariensztacie* – pierwszego polskiego barwnego filmu fabularnego, który wyreżyserował Leonard Buczkowski. Rolą Hanki Ruczajówny zdobyła serca widzów, stając się na długie lata najpopularniejszą aktorką swego pokolenia, obsadzaną w wielu liczących się produkcjach filmowych. W latach 1953-1954 występowała w Teatrze Satyryków w Katowicach, a od 1955 r. związała się ze stołecznym zespołem Teatru Syrena, w którym występowała do połowy lat 90. W „Syrenie” grał również jej mąż Kazimierz

Brusikiewicz, znany aktor i działacz ZASP-u.

Za swą działalność artystyczną i społeczną została odznaczona m.in. Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski oraz Srebrnym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XVII/321/2011 z dnia 16 czerwca 2011 r.

Henryk Hoser

(ur. 27 listopada 1942 r. w Warszawie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od czerwca 2011 r.

Misjonarz, lekarz, arcybiskup ad personam, biskup diecezjalny warszawsko-praski.

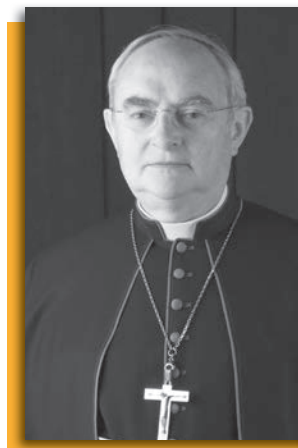
Ukończył Liceum Ogólnokształcące im. T. Zana w Pruszkowie, gdzie rodzina przeniosła się w 1944 r. W 1966 r. został absolwentem Akademii Medycznej w Warszawie i podjął pracę jako asystent w tamtejszym Zakładzie Anatomii Prawidłowej. W 1969 r. został lekarzem oddziału internistycznego w szpitalu rejonowym w Ziębicach. W sierpniu 1968 r. wstąpił do postulatu Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego (Księża Pallotyni). W latach 1969-1974 odbył studia filozoficzne i teologiczne w Wyższym Seminarium Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego w Ołtarzewie. W roku 1974 otrzymał święcenia kapłańskie.

Po ukończeniu kursów języka francuskiego w Alliance Française i kursów medycyny tropikalnej w centrum Pitié-Salpêtrière oraz w szpitalu Claude Barnard w Paryżu w latach 1975-1996 pracował jako misjonarz w Rwandzie. Przez kilka lat był sekretarzem Komisji Episkopatu Rwandy ds. Zdrowia, a także Komisji ds. Rodziny. Stał na czele Stowarzyszenia Ośrodków Lekarskich w Kigali, kierował ośrodkiem monitoringu epidemiologicznego AIDS. W związku z toczącą się w kraju wojną domową, wyjazdem dyplomatów Stolicy Apostolskiej i tragiczną śmiercią kilku biskupów otrzymał pełnomocnictwa do pełnienia obowiązków nuncjusza apostolskiego. Przez dwa lata wizytował diecezje, mianował administratorów apostolskich i niósł pomoc duszpasterską w kraju

ogarniętym wewnętrzną anarchią. Po wojnie, w 1994 r., Stolica Apostolska mianowała go Wizytatorem Apostolskim na Rwandę.

W latach 1996-2003 pełnił funkcję Przełożonego Regii Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego we Francji. W 2004 r. został Rektorem Pallotyńskiej Prokury Misyjnej w Brukseli, gdzie podjął także pracę duszpasterską przy Wspólnocie Europejskiej. 22 stycznia 2005 r. Jan Paweł II mianował go arcybiskupem (jest pierwszym pallotyńcem, który otrzymał ten tytuł) i Sekretarzem Pomocniczym Kongregacji ds. Ewangelizacji Narodów oraz Przewodniczącym Papieskich Dziel Misyjnych. Trzy lata później, 24 maja 2008 r., papież Benedykt XVI mianował go biskupem diecezji warszawsko-praskiej. W Episkopacie Polski sprawuje funkcję przewodniczącego Zespołu Ekspertów ds. Bioetycznych, jest także członkiem Komisji Duszpasterstwa i Rady ds. Rodziny.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XVII/321/2011 z dnia 16 czerwca 2011 r.

Jerzy Buzek

(ur. 3 lipca 1940 r. w Śmitowicach na Zaolziu)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od czerwca 2011 r.

Profesor nauk technicznych, premier Rządu Rzeczypospolitej Polskiej (1997-2001), poseł do Parlamentu Europejskiego.

W latach 1957-1963 studiował na Wydziale Mechaniczno-Energetycznym Politechniki Śląskiej, gdzie uzyskał dyplom magistra inżyniera mechanika-energetyka. Następnie rozpoczął pracę w Instytucie Inżynierii Chemicznej Polskiej Akademii Nauk. W 1969 r. obronił pracę doktorską na Wydziale Chemicznym Politechniki Śląskiej.

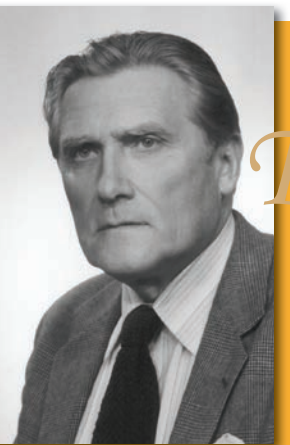
We wrześniu 1980 r. rozpoczął działalność w NSZZ „Solidarność”. Został wybrany przewodniczącym Komisji Zakładowej. Latem następnego roku na I Krajowym Zjeździe Delegatów NSZZ „Solidarność” przewodniczył obradom jego drugiej tury. Następnie

przewodził jeszcze IV, V i VI Krajowemu Zjazdowi Delegatów. Wraz z kolegami wydawał biuletyn „S”. W 1997 r. objął na pełną czteroletnią kadencję urząd premiera, a kierowany przez niego Rząd m.in. przeprowadził tzw. cztery reformy. W 2009 r. po raz drugi został eurodeputowanym, uzyskując najwyższe poparcie w kraju. 14 lipca 2009 r. wybrano go Przewodniczącym Parlamentu Europejskiego.

W 1998 r. uznany Europejczykiem Roku. Otrzymał także tytuły Honorowego Obywatela Lublińca, Piekar Śląskich, Rudy Śląskiej, Rybnika, Gliwic, Gdyni, Puław i Ostrowa Wielkopolskiego. Jest doktorem *honoris causa* Uniwersytetów w Dortmundzie, Seulu i Isparcie oraz Uniwersytetu Śląskiego i Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Politechnik Śląskiej, Opolskiej, Łódzkiej i Wrocławskiej, Akademii Górniczo-Hutniczej oraz Wojskowej Akademii Technicznej.

Został uhonorowany Orderem Orła Białego.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XVII/321/2011 z dnia 16 czerwca 2011 r.

Witold Kieżun

(ur. 6 lutego 1922 r. w Wilnie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od maja 2012 r.

Teoretyk zarządzania, przedstawiciel polskiej szkoły prakseologicznej, żołnierz Armii Krajowej, powstaniec warszawski, więzień sowieckich łagrów.

W 1931 r. przeniósł się do Warszawy, gdzie w 1939 r. zdał maturę w Gimnazjum i Liceum Humanistycznym im. ks. J. Poniatowskiego. W roku 1942 ukończył studia w Szkole Budowy Maszyn i Elektrotechniki, uzyskując dyplom technika-inżyniera budowy maszyn, i rozpoczęła tajną naukę na

Wydziale Prawa Uniwersytetu Warszawskiego.

Od października 1939 r. brał udział w działalności podziemnej. W czasie Powstania Warszawskiego walczył w oddziale do zadań specjalnych „Harnaś” pod pseudonimem „Wypad”. W sierpniu 1944 r. został odznaczony Krzyżem Walecznych, a 23 września udekorowany osobiście przez dowódcę AK gen. Tadeusza Komorowskiego „Bora” Orderem Wojennym Virtuti Militari.

Po kapitulacji uciekł z niewoli niemieckiej pod Ożarowem. W marcu 1945 r. został aresztowany w Krakowie przez NKWD. Po ciężkim śledztwie zesłano go do gułagu Krasnowodsk na pustyni Kara-kum. Na mocy amnestii po roku wrócił do kraju i ponownie był więziony przez Urząd Bezpieczeństwa.

W 1949 r., uzyskawszy stopień magistra prawa na Uniwersytecie Jagiellońskim, przeniósł się do Warszawy i przyjął posadę w Narodowym Banku Polskim, a następnie asystenta w Szkole Głównej Planowania i Statystyki. W 1964 r. uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych ze specjalizacją „organizacja i zarządzanie”, pięć lat później habilitował się, a w roku 1975 otrzymał tytuł naukowy profesora.

W 1980 r. wyjechał za granicę. Wykładał zarządzanie m.in. na Temple University w Filadelfii i na Uniwersytecie w Montrealu. Pracował w Burundi, najpierw z ramienia ONZ, później jako przedstawiciel Kanady. W latach 1980-1981 wygłosił serię publicznych odczytów na temat „Spirit of Solidarity” na czternastu uniwersytetach amerykańskich i kanadyjskich. W latach 90. wykładał gościnnie na polskich uczelniach. Jest przewodniczącym Rady Fundacji „Ius et Lex”, a także członkiem honorowym PAN. Autor ponad 70 publikacji (książek i skryptów naukowych) i około 300 artykułów, referatów i rozdziałów w zbiorowych monografiach w językach polskim, angielskim, francuskim, hiszpańskim, rosyjskim i czeskim oraz dwóch książek literackich i wielu utworów muzyki fortepianowej.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XXXVII/944/2012 z dnia 31 maja 2012 r.

Sławomir Pietras

(ur. 28 listopada 1943 r. w Czeladzi)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od maja 2012 r.

Dyrektor polskich teatrów operowych, publicysta, pedagog, popularyzator sztuki operowej i baletowej.

Absolwent Wydziału Prawa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, już w czasie studiów założył Towarzystwo Przyjaciół Opery i został jego pierwszym prezesem. Był także współzałożycielem i wiceprezesem Stowarzyszenia Polskiej Młodzieży Muzycznej – polskiej sekcji Jeunesses Musicales. Przez ponad 30 lat kierował kolejno teatrami operowymi Wrocławia, Łodzi, Warszawy i Poznania. Spopularyzował i wystawił wiele wybitnych i rzadko prezentowanych dzieł repertuaru klasycznego (*Fidelio*, *Norma*, *Mefistofeles*, *Makbet*, *Ernani*, *Stiffelio*, *Żydówka*, *Walkiria*, *Parsifal*, *Tannhäuser*) oraz utwory kompozytorów współczesnych (Krzysztofa Pendereckiego, Wandy Landowskiej, Beniamina Brittena, Dymitra Szostakowicza, Carla Orffa, Mikisa Theodorakisa, Tomasza Praszczalka-Prasquala). Pod jego dyrekcją zrealizowano blisko 300 premier operowych i baletowych. Spektakle te prezentowano na międzynarodowych festiwalach m.in. w Xanten, Carcassone, Messynie, Moskwie, Hanowerze, Maladze, Salonikach.

Jest współtwórcą Polskiego Teatru Tańca – Baletu Poznańskiego, dyrektorem artystycznym Festiwalu Moniuszkowskiego w Kudowie Zdroju (do 2011 r.), Festiwalu Ave Maria w Czeladzi (od 2000 r.), Festiwalu Hoffmannowskiego w Poznaniu – Polsko-Niemieckiego Festiwalu Operowego (w latach 2001-2008),

Leszczyńskiego Festiwalu Muzycznego im. R. Maciejewskiego (od 2011 r.). Zainicjował Poznańskie Dni Verdiego, Poznańską Wiosnę Baletową, Międzynarodowy Festiwal Tańca – Łądeckie Lato Baletowe. Jest twórcą Warsztatów Operowych, które prowadził w do tychczas kierowanych przez siebie teatrach, a brali w nich udział melomani chcący lepiej zrozumieć problemy sztuki operowej i baletowej. Uczestniczy w jury wielu krajowych i międzynarodowych konkursów wokalnych, uprawia działalność publicystyczną, angażuje się w sprawy istotne dla środowiska operowego.

Jest Honorowym Obywatel Będzina i Czeladzi.

Odnznaczony Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski i Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XXXVII/944/2012 z dnia 31 maja 2012 r.

Jerzy Reguński

(ur. 9 lipca 1924 r. w Zarybiu, zm. 12 lutego 2015 r. w Warszawie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od maja 2012 r.

Ekonomista, doradca społeczny Prezydenta RP ds. samorządu, ekspert z dziedziny samorządu terytorialnego, współzałożyciel i wieloletni prezes Rady Fundatorów Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej (od 1989 r.), profesor Wyższych Szkół Administracji Publicznej w Białymstoku i Szczecinie.

W okresie okupacji był podporucznikiem w Narodowych Siłach Zbrojnych, członkiem Zarządu Towarzystwa Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Warszawskiej (1945 r.). W latach 1945-1946 więziony za działalność w niepodległościowych organizacjach studenckich.

Był absolwentem Wydziału Inżynierii Politechniki Warszawskiej (1947 r.) i paryskiego Centre de Recherche d'Urbanisme. Stopień doktora i doktora habilitowanego uzyskał na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej (1963 i 1969); profesorem nadzwyczajnym nauk technicznych został w 1974 r., a profesorem zwyczajnym nauk ekonomicznych w roku 1983. W latach 1948-1958 był m.in. naczelnym inżynierem budowy Osiedla Młynów w Warszawie, od 1958 do 1974 r. pracował w Komitecie, a następnie Instytucie Urbanistyki i Architektury, w latach 1975-1989 wykładał na Uniwersytecie Łódzkim, a w latach 1981-1992 pracował w Polskiej Akademii Nauk.

Członek Konwersatorium „Doświadczenie i Przyszłość” (w latach 1978-1982 oraz ponownie od roku 2007). Inicjował i organizował badania nad odbudową samorządu terytorialnego (1981-1988). Wszedł do Komitetu Obywatelskiego przy Lechu Wałęsie (1988-1990), współprzewodniczył zespołowi ds.

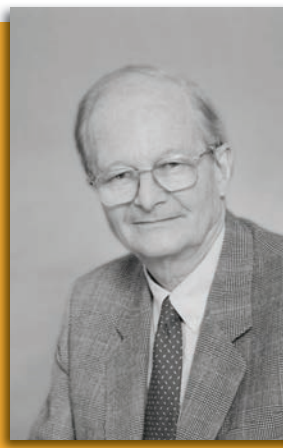
samorządu terytorialnego podczas obrad Okrągłego Stołu (1989), został senatorem I kadencji i przede wszystkim pełnomocnikiem rządu ds. reformy samorządu terytorialnego (1989-1991). Pełnił także funkcję ambasadora i stałego przedstawiciela RP przy Radzie Europy (1992-1997) oraz przewodniczącego Rady ds. Reform Ustrojowych Państwa (1998-1999). Był członkiem Narodowej Rady Integracji Europejskiej (2000-2004).

Wykładał gościnnie na ponad osiemdziesięciu uniwersytetach. Jako ekspert Banku Światowego i innych organizacji międzynarodowych uczestniczył w pracach nad reformami samorządowymi w wielu krajach Europy Południowej i Wschodniej oraz Azji Centralnej.

Honorowy Obywatel Jeleniej Góry i Podkowy Leśnej oraz gminy Marklowice. Otrzymał doktoraty *honoris causa* Uniwersytetu Łódzkiego i duńskiego Uniwersytetu w Roskilde.

Odnznaczony Orderem Orła Białego oraz Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XXXVII/944/2012 z dnia 31 maja 2012 r.

Stanisław Wyganowski

(ur. 7 grudnia 1919 r. w Ligocie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od maja 2012 r.

Doktor nauk ekonomicznych, urbanista, warszawski działacz samorządowy, Prezydent m.st. Warszawy (1990-1994).

Uczestniczył w kampanii wrześniowej, w czasie okupacji służył w Armii Krajowej (m.in. w II Dywizji Piechoty, okręg „Jodła”), brał udział w akcji „Burza”.

Karierę zawodową złączył z Warszawą, od 1950 r. pracując w instytucjach związanych z gospodarką miejską: Instytucie Budownictwa

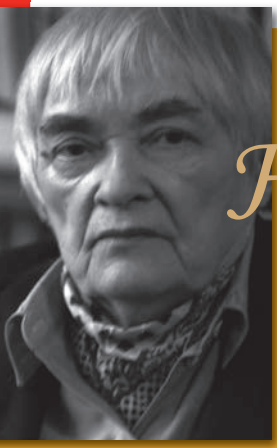
Mieszkańciowego, Biurze Projektów Warszawa Północny-Wschód, Pracowni Urbanistycznej Województwa Warszawskiego, Instytucie Urbanistyki i Architektury (początkowo jako pracownik naukowy, a następnie dyrektor tegoż Instytutu). Wykładał na Politechnikach Warszawskiej i Gdańskiej. Był członkiem Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju oraz Komitetu Urbanistyki i Architektury PAN. W 1974 r. wyjechał na kontrakt do Algierii, gdzie pracował nad planem miasta Algier. W roku 1980 podjął pracę w Instytucie Kształtowania Środowiska. Jest członkiem honorowym Towarzystwa Urbanistów Polskich.

Liczne zasługi i dorobek sprawiły, że premier Tadeusz Mazowiecki mianował go w styczniu 1990 r. Prezydentem m.st. Warszawy, a wybór ten potwierdziło później Zgromadzenie Wyborcze Warszawy. Obejmując stanowisko w początkowym okresie transformacji ustrojowej, w momencie kształtowania się samorządu terytorialnego, określił najpilniejsze, ale i długofalowe zadania, jakie czekały stolicę w okresie przelomu. Zorganizował Urząd m.st. Warszawy, nakreślił wizję rozwoju miasta. Dzięki niemu udało się stworzyć odpowiedni klimat dla realizacji warszawskich projektów. Swoje credo zawarł w wydanej w 1993 r. publikacji *Jutro wielka Warszawa*.

Jest wciąż aktywny, zakochany w swoim mieście, uczestniczy w debatach i spotkaniach poświęconych różnym aspektom rozwoju współczesnej Warszawy.

Został odznaczony m.in. Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Armii Krajowej, Krzyżem AK Akcji „Burza”, Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Zasługi dla Algierii.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XXXVII/944/2012 z dnia 31 maja 2012 r.

Maria Janion

(ur. 24 grudnia 1926 r. w Mońkach)

Honorowa Obywatelka m.st. Warszawy od czerwca 2013 r.

Historyczka literatury i idei, badaczka polskiej kultury wieków XIX i XX, wychowawczyni wielu pokoleń humanistów, krytyczka literacka, znawczyni polskiego i europejskiego romantyzmu, członkini rzeczywista Polskiej Akademii Nauk, profesorka w Instytucie Badań Literackich PAN.

Studiowała filologię polską najpierw na Uniwersytecie Łódzkim, następnie na Uniwersytecie Warszawskim. W tym czasie zaczęła też publikować artykuły w periodykach literackich.

Po uzyskaniu magisterium w 1951 r., szybko pokonywała szczeble kariery naukowej, zostając kolejno: zastępcą profesora na UW (1954), kandydatem nauk filologicznych (1955), docentem (1957), profesorem nadzwyczajnym (1963) i profesorem zwyczajnym (1973). Od roku 1989 należy do Stowarzyszenia Pisarzy Polskich, od 1990 jest członkiem czynnym PAU, a od 1991 członkiem polskiego PEN Clubu. W Warszawie mieszka od 1949 r.

Od 1948 r. aż do przejścia na emeryturę w roku 1996 pracowała w IBL PAN, prowadząc seminaria doktoranckie, kierując pracownikami, pełniąc funkcje sekretarza naukowego oraz uczestnicząc w pracach Rady Naukowej. Od samego początku prowadziła też

zajęcia dydaktyczne w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Gdańsku, skąd została zwolniona w 1968 r., ponieważ wykłady, podczas których zachęcała studentów do własnych reinterpretacji polskiego dziedzictwa literackiego, często znacznie odbiegających od oficjalnych kanonów, niepokoiły komunistyczne władze. Potem prowadziła zajęcia na UW i na Uniwersytecie Gdańskim, skąd w ramach represji politycznych wyrzucono ją w 1982 r.

W latach 70-tych uczestniczyła w konspiracyjnej działalności Towarzystwa Kursów Naukowych. W sierpniu 1980 r. podpisała się pod apelem 64. intelektualistów popierających strajk robotników w stoczni. Rok później wzięła udział w Niezależnym Kongresie Kultury Polskiej.

Po upadku komunizmu nadal angażowała się w działalność społeczną. Odegrała ważną rolę w intelektualnym rozwoju ruchu feministycznego w Polsce oraz patronowała wielu inicjatywom na rzecz kreowania prawdziwie demokratycznego społeczeństwa, które jest otwarte na wielość poglądów i postaw, które stara się eliminować wszelkie formy uprzedzeń. Jest autorką kilkuset prac naukowych i książek.

W latach 2000-2004 przewodniczyła jury Nagrody Literackiej Nike. W 1994 r. otrzymała doktorat *honoris causa* Uniwersytetu Gdańskiego.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr LVII/1624/2013 z dnia 13 czerwca 2013 r.

Irena Santor

(ur. 9 grudnia 1934 r. w Papowie Biskupim)

Honorowa Obywatelka m.st. Warszawy od czerwca 2013 r.

Solistka zespołu „Mazowsze”, piosenkarka (mezzosopran), laureatka krajowych, a także międzynarodowych konkursów, wykonawczyni piosenek, z których bardzo wiele stało się przebojami.

Karierę zawodową rozpoczęła w roku 1951 w Państwowym Zespole Ludowym Pieśni i Tańca „Mazowsze”. Z tych czasów pochodzi jej pierwszy wielki przebój „Ej, przeleciał ptaszek”. W roku 1959 dokonała pierwszych nagrań i zadebiutowała jako solistka na estradzie. Udział w festiwalu sopockim w 1961 r. i zdobyte tam nagrody za wykonanie piosenek „Embarras” oraz „Walczyk na cztery ręce” rozpoczęły pasmo sukcesów indywidualnych; m.in. piosenką „Powrócisz tu” wygrała festiwal w Opolu, a w Sopocie zdobyła III-cią nagrodę. Kolejne lata to nieprzerwane występy, nagrania radiowe, płytowe i telewizyjne. Próbowwała sił w kabarecie („U Kierdziołka”, „Wagabunda”), w teatrze (Ateneum, Syrena), w teatrze TV („Loteryja” do muzyki Stanisława Moniuszki) i w filmie (*Przygoda z piosenką*). Zrealizowała wiele recitali telewizyjnych i programów radiowych.

W 1991 r. postanowiła zakończyć występy na estradzie i zająć się działalnością charytatywną oraz społeczną, sporadycznie tylko nagrywając dla radia i współpracując z telewizją. Oddała się pracy społecznej na rzecz Stowarzyszenia Polskich Artystów i Wykonawców Muzyki Rozrywkowej, którego przez prawie 10 lat, począwszy od 1994 r., była przewodniczącą. Choroba, która ją dotknęła, i szczęśliwe uporanie się z dolegliwościami w 2000 r. stały się bodźcem do wzięcia udziału w akcjach promujących

profilaktyczne badania mammo-
graficzne i cytologiczne. Zaanga-
żowała się także w prace Polskiej
Unii Onkologii. Ważną częścią jej
aktywności była współpraca z fun-
dacjami Jolanty Kwaśniewskiej „Po-
rozumienie bez barier” i Anny Dym-
nej „Mimo wszystko”. W roku 2009
wznowiła koncerty, występując od
czasu do czasu w różnych miastach
Polski.

W swoim bogatym repertuarze ma
wiele piosenek będących „wizytów-
kami stolicy”, np.: „Jak przygoda, to tylko w Warszawie”,
„Kamienne schodki”, „Malańki znak”, „Na Francuskiej”, „Na
prawo most, na lewo most”, „Pójdę na Stare Miasto” oraz
„Warszawa, ja i ty”.

Została odznaczona m.in. Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem
Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, złotym medalem
„Zasłużony Kulturze Gloria Artis”, otrzymała także bursztyno-
wego Słowika za całokształt twórczości i Złotego Fryderyka;
w roku 2013 Zarząd Polskiego Radia przyznał jej Diamentowy
Mikrofon.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy
Nr LVIII/1624/2013 z dnia 13 czerwca 2013 r.

Zbigniew Romaszewski

(ur. 2 stycznia 1940 r. w Warszawie, zm. 13 lutego 2014 r. w Warszawie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od czerwca 2013 r.

Polityk, działacz opozycji w okresie PRL, doktor fizyki, senator (siedmiu kolejnych kadencji w latach 1989-2011), wicemarszałek Senatu VII kadencji, członek Trybunału Stanu.

Po Powstaniu Warszawskim został wywieziony wraz z matką do obozu pracy w Gross-Rosen. Ukończył fizykę na Uniwersytecie Warszawskim w 1964 r., doktoryzował się w Instytucie Fizyki PAN w roku 1980.

W 1967 r. wraz z żoną Zofią zbierał podpisy pod petycją pracowników naukowych w obronie Adama Michnika. Po marcu '68 w jego mieszkaniu odbywały się dyskusje polityczne, na które zapraszano czołowych przedstawicieli opozycyjnej inteligencji. W czerwcu 1976 r., po protestach robotniczych w Radomiu i Ursusie, uczestniczył w organizowanej przez Komitet Obrony Robotników akcji pomocy represjonowanym. Od roku 1977 był członkiem Komitetu Samoobrony Społecznej KOR. Wraz z żoną kierował Biurem Interwencyjnym KSS KOR, rejestrującym przypadki łamania praw człowieka i niosącym ofiarom pomoc prawną oraz materialną. Na przełomie lat 1979/80 zakładał Komitet Helsiński.

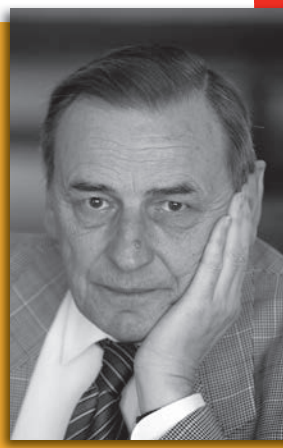
W latach 1980-1981 był wielokrotnie zatrzymywany przez funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa. W stanie wojennym musiał się ukrywać. W tym czasie zorganizował podziemne Radio „Solidarność”. 29 sierpnia 1982 r. został aresztowany i sądzony w dwóch kolejnych procesach twórców Radia i KSS KOR, następnie był więziony (w latach: 1982-1984). W 1985 r. zorganizował Tydzień Więźnia Politycznego (w dniach

3-10 listopada). Wówczas powołał, również wspólnie z żoną, Polski Fundusz Praworządności i został jego prezesem. Od grudnia 1986 r. kierował reaktywowaną w podziemiu Komisją Interwencji i Praworządności NSZZ „Solidarność”, która zajmowała się dokumentowaniem przypadków represji i pomocą ofiarom.

Podczas obrad Okrągłego Stołu zasiadał w podzespole ds. reformy państwa i sądów. Od 4 lipca 1989 r. do 7 listopada 2011 r. nieprzerwanie zasiadał w Senacie RP, gdzie w I, II, IV i VI kadencji przewodniczył Komisji Praw Człowieka i Praworządności. W roku 1998 założył Fundację Obrony Praw Człowieka, która w 50. rocznicę uchwalenia Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka zorganizowała w Warszawie III Międzynarodową Konferencję Praw Człowieka.

Kawaler Orderu Orła Białego. Został także odznaczony Krzyżem Komandorskim Orderu Za Zasługi dla Litwy oraz portugalskim Krzyżem Wielkim Orderu Zasługi.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy
Nr LVIII/1624/2013 z dnia 13 czerwca 2013 r.

Jan Olszewski

(ur. 20 sierpnia 1920 r. w Warszawie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od czerwca 2014 r.

Adwokat, polityk, premier Rzeczypospolitej Polskiej (5 XII 1991 – 5 VI 1992).

W okresie okupacji walczył w Szarych Szeregach. Po wojnie pracował w Ministerstwie Sprawiedliwości, Polskiej Akademii Nauk oraz redakcji tygodnika „Po Prostu”. Od 1956 do 1962 r. był członkiem Klubu Krzywego Koła. W roku 1957 otrzymał zakaz wykonywania zawodu dziennikarza, ponieważ w swoich artykułach wykazywał nadużycia władzy w sądownictwie i wymiarze sprawiedliwości.

W latach 1962-1968 prowadził kancelarię adwokacką, występując jako obrońca w procesach politycznych, m.in. Melchiora Wańkowicza, Jacka Kuronia, Karola Modzelewskiego i Janusza Szpotańskiego oraz studentów aresztowanych w związku z wydarzeniami marcowymi.

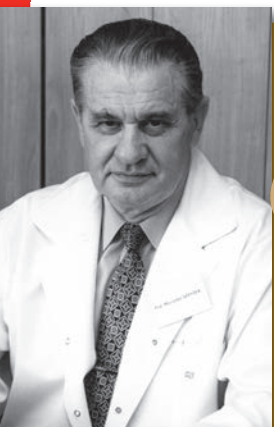
Był współzałożycielem Polskiego Porozumienia Niepodległościowego. W roku 1976 występował jako obrońca robotników z Radomia i Ursusa oraz współinicjował założenie Komitetu Obrony Robotników, a od 1977 r. udzielał się w Ruchu Obrony Praw

Człowieka i Obywatela. W roku 1980 działał w Międzyzakładowym Komitecie Strajkowym w Stoczni Gdańskiej oraz współtworzył statut Związku Zawodowego NSZZ „Solidarność”. Występował również jako pełnomocnik Związku w postępowaniu rejestracyjnym. Był także pełnomocnikiem rodziny księdza Jerzego Popiełuszki w procesie jego zabójców w 1984 r.

Uczestniczył w obradach Okrągłego Stołu (1989 r.). Współtworzył Porozumienie Centrum, partię polityczną o profilu chrześcijańsko-demokratycznym. W latach 1991-1993 i 1997-2005 był posłem na Sejm RP, a w okresie od grudnia 1991 do czerwca 1992 r. pełnił funkcję Prezesa Rady Ministrów. Założył partię Ruch dla Rzeczypospolitej (1992 r.), której następnie przewodniczył. Kandydował w wyborach prezydenckich w latach 1995 i 2000. W roku 1995 powołał ugrupowanie polityczne Ruch Odbudowy Polski i został jego przewodniczącym (funkcję tę pełnił do 20 stycznia 2011 r.). W latach 2005-2006 był wiceprzewodniczącym Trybunału Stanu.

W 2008 r. Rada Polskiej Fundacji Katyńskiej przyznała mu Medal Dnia Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej. W 2009 r. prezydent Lech Kaczyński odznaczył go Orderem Orła Białego.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr LXXXIII/2105/2014 z 5 czerwca 2014 r.

Mieczysław Szostek

(ur. 20 września 1933 r. w Legionowie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od czerwca 2014 r.

Chirurg, profesor nauk medycznych, poseł na Sejm, przewodniczący Rady Narodowej m.st. Warszawy w latach 1981-1990.

Do 3 września 1939 r. mieszkał w Legionowie, po wybuchu wojny rodzinę ewakuowano w okolice Siedlec, gdzie ukończył szkołę podstawową i średnią. W latach 1952-1958 studiował na Akademii Medycznej w Warszawie. Następnie podjął pracę zawodową w I Klinice Chirurgicznej macierzystej uczelni.

W 1963 r. zdobył specjalizację I stopnia, a w 1967 – II stopnia z chirurgii ogólnej. W tymże roku uzyskał stopień doktora medycyny na podstawie pracy *Rekanalizacja zakrzepów żylnych*, w roku 1975 habilitował się na podstawie pracy *Chirurgiczne leczenie zespołu pozakrzepowego*. W 1980 r. został kierownikiem Kliniki Chirurgii Ogólnej i Chorób Klatki Piersiowej. W roku 1985 otrzymał tytuł profesora. W latach 1964-1965 był stypendystą British Medical Council, a w latach 1985-1986 – konsultantem Światowej Organizacji Zdrowia ds. chirurgii naczyniowej, prowadząc m.in. kursy szkoleniowe w Indiach, Chinach i Korei.

Przez wiele kadencji zasiadał w Radzie Narodowej m.st. Warszawy, dziewięć lat jako jej przewodniczący (1981-1990), będąc pierwszym bezpartyjnym członkiem Rady w historii tego gremium. W roku 1985 uzyskał mandat posła na Sejm Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej IX kadencji w okręgu Warszawa-Ochota.

W latach 1991-1993 był prezydentem Europejskiego Towarzystwa Chirurgów Naczyniowych, a potem członkiem zarządu tej organizacji. W 1999 r. mianowano go prorektorem Akademii Medycznej w Warszawie ds. Klinicznych, Inwestycji i Współpracy z Regionem, a 16 grudnia 2003 r. powołano na stanowisko prezesa zarządu Fundacji Rozwoju Chirurgii Naczyniowej.

Kontynuuje działalność dydaktyczną, obecnie jako Dziekan Wydziału Nauki o Zdrowiu w Collegium Mazovia – Innowacyjnej Szkole Wyższej w Siedlcach.

Jest członkiem Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, wiceprezesem Zarządu Głównego.

Za wybitne zasługi w działalności naukowej i dydaktycznej odznaczony Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą oraz Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, a w 2005 r. Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr LXXXIII/2105/2014 z 5 czerwca 2014 r.

Jerzy Owskiak

(ur. 6 października 1953 r. w Gdańsku)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od czerwca 2014 r.

Dziennikarz radiowy i telewizyjny, autor audycji muzycznych, twórca Przystanku Woodstock, pomysłodawca, założyciel i prezes zarządu Fundacji „Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy”.

W wieku ośmiu lat wraz z rodzicami przeprowadził się do Warszawy, w której przed wojną mieszkała jego mama.

W 1986 r. zadebiutował w Rozgłośni Harcerskiej i szybko dał się poznać jako pełen nietuzinkowych pomysłów pasjonat. Następnie w popularnej „Trójce” prowadził kilka audycji i tam właśnie po raz pierwszy zaangażował o pomoc w ratowaniu dzieci z wrodzonymi wadami serca.

W 1988 r., podczas Festiwalu Muzyki Rockowej w Jarocinie, przeprowadził pierwszy happening, rok później zorganizował pierwszy koncert. W grudniu 1991 r. rozpoczął realizację autorskich audycji telewizyjnych, nadawanych do 1994 r. Jego kolejne programy radiowe emitowane były w Programie I Polskiego Radia, w Radiu RMF FM, ponownie w „Trójce” (autorski program „Sie Kręci”) oraz w Esce Rock. W 1995 r. zorganizował po raz pierwszy Przystanek Woodstock, obecnie największy w Polsce i jeden z największych w Europie festiwali muzycznych, który corocznie gości ponad półmilionową publiczność. Jest właścicielem i pomysłodawcą młodzieżowego kanału telewizyjnego Owskiak.TV, który prowadził do października 2010 r., od stycznia 2011 r. kieruje telewizyjnym portalem internetowym Kręciola.TV.

Jego największym przedsięwzięciem jest założenie i kierowanie Fundacją „Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy”, działającej

w zakresie ochrony i ratowania zdrowia oraz życia osób chorych, szczególnie dzieci. Najbardziej znaną formą działalności fundacji jest coroczna, ogólnopolska, a ostatnio także europejska i polonijna impreza rozrywkowo-medialna o charakterze charytatywnym, zwana Finałem Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. Przez 22 lata działalności WOŚP zebrała prawie 170 milionów dolarów, za które kupiono nowoczesny sprzęt medyczny dla bardzo wielu polskich szpitali. Orkiestra i jej twórca stali się symbolem najpowszechniejszej i najbardziej rozpoznawalnej akcji charytatywnej w kraju.

Współautor „Listów do Owskiaka”, „Orkiestry Klubu Pomocnych Serc, czyli monologu-wodospadu Jurka Owskiaka”, „Przystanku Woodstock – historii Najpiękniejszego Festiwalu Świata” oraz autor książki *Róbta co chceta, czyli z sercem jak na dłoni – 20 lat grania*.

Odnznaczony Krzyżem Kawalerskim oraz Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr LXXXIII/2105/2014 z 5 czerwca 2014 r.

Henryk Samsonowicz

(ur. 23 stycznia 1930 r. w Warszawie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od czerwca 2015 r.

Historyk mediewista, profesor i rektor Uniwersytetu Warszawskiego, w latach 1989-1991 minister edukacji narodowej.

W roku 1950 ukończył studia na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Warszawskiego, po których podjął pracę na stanowisku asystenta tej uczelni. W 1969 r. otrzymał tytuł naukowy profesora nauk humanistycznych i w tymże roku zaczął kierować mediewistycznym oraz nowożytnym seminarium doktorskim w Instytucie Historycznym. Wypromował jedenastu doktorów.

Od 1967 r. był prodziekanem Wydziału Historycznego, w okresie 1970-1973 pełnił funkcję dziekana tej jednostki. W latach 1975-1980 był dyrektorem Instytutu Historycznego, z którym zawodowo związany pozostaje nieprzerwanie od roku 1950. Od 1 października 1980 r. do 8 kwietnia 1982 r. pełnił funkcję rektora Uniwersytetu Warszawskiego.

W latach 1991-1996 był wiceprzewodniczącym Komitetu Badań Naukowych, w roku 1994 został członkiem-korespondentem Polskiej Akademii Nauk, w latach 1999-2006 przewodniczył Wydziałowi I Nauk Społecznych PAN. W 2002 r. został członkiem rzeczywistym PAN, zasiadł też w jej prezydium. Wykładał na Akademii Humanistycznej w Pułtusku, został także członkiem Polskiej Akademii Umiejętności, Academia Europaea i innych instytucji naukowych. Opublikował około 800 prac naukowych, głównie z zakresu historii Polski okresu średniowiecza, w tym 16 książek i podręczników uniwersyteckich.

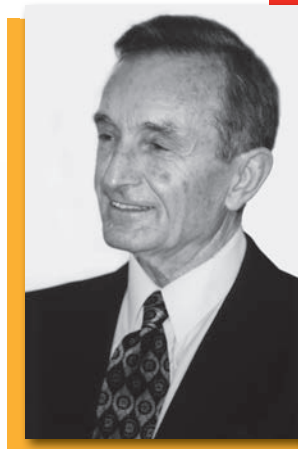
Od roku 1980 działał w „Solidarności”. W 1989 r. brał udział w obradach plenarnych Okrągłego Stołu. Po wyborach do Sejmu kontraktowego został ministrem edukacji narodowej w rządzie Tadeusza Mazowieckiego. Urząd ministra sprawował do stycznia 1991 r.

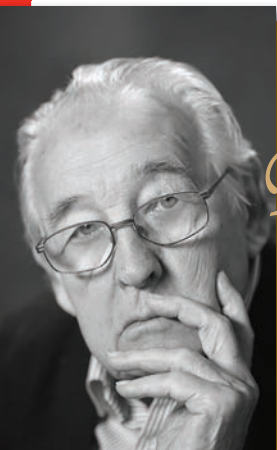
Odnznaczony Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski i Orderem Orła Białego.

Otrzymał tytuły doktora *honoris causa* m.in. takich uczelni jak: Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet Gdański, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i Uniwersytet Jagielloński.

Honorowy Obywatel Sandomierza, Ostrowca Świętokrzyskiego i Pułtuska.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XIII/246/2015 z dnia 25 czerwca 2015 r.

Andrzej Wajda

(ur. 6 marca 1926 r. w Surwałkach, zm. 9 października 2016 r. w Warszawie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od czerwca 2015 r.

Reżyser filmu, teatralny i telewizyjny, scenograf, scenarzysta, pedagog. W latach 1989-1991 senator Rzeczypospolitej Polskiej.

W 1934 r. wraz z rodziną przeprowadził się do Radomia. W roku 1939 rozpoczął naukę w gimnazjum na tajnych kompletach. W połowie 1942 r. wstąpił do Armii Krajowej i został łącznikiem. Od jesieni 1943 aż do późnej wiosny 1944 ukrywał się w Krakowie, po czym powrócił do Radomia, gdzie zapisał się do Koedukacyjnego Gimnazjum i Liceum dla Dorosłych „Przyszłość”.

W latach 1946-1949 studiował w krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych. W 1953 r. ukończył wydział reżyserii w Państwowej Wyższej Szkole Filmowej w Łodzi. Zadebiutował dwa lata później filmem *Pokolenie* – opowieścią o losach młodzieży z warszawskich przedmieść podczas okupacji hitlerowskiej.

Popularność zdobył filmami inicjującymi tzw. polską szkołę filmową: *Kanał* oraz *Popiół i diament*. Jest autorem ekranizacji dzieł literackich: *Popioły*, *Brzezina*, *Wesele*, *Ziemia obiecana*, *Panny z Wilka* oraz *Pan Tadeusz*. Filmami *Człowiek z marmuru* i *Człowiek z żelaza*, nagrodzonym Złotą Palmą w Cannes w 1981 r., współtworzył kino moralnego niepokoju. Do dzieł z ostatnich lat należą filmy *Katyni*, *Tatarak* oraz *Wałęsa. Człowiek z nadziei*. Za zasługi w rozwoju kinematografii był wielokrotnie nagradzany,

m.in. w 2000 r. otrzymał Nagrodę Amerykańskiej Akademii Sztuki i Wiedzy Filmowej – Oscara za całokształt twórczości.

Reżyser zainicjował powstanie działającego w latach 1972-1983 Zespołu Filmowego X, Mistrzowskiej Szkoły Reżyserii Filmowej utworzonej w 2001 r. oraz autorskiego studia filmowego.

Zajmował się także reżyserią teatralną: zadebiutował w 1959 r. w gdyńskim Teatrze Dramatycznym „Kapeluszem pełnym deszczu” Michaela Gazzo, a od roku 1960 rozpoczął współpracę ze scenami warszawskimi: Teatrem Ateneum, Teatrem na Woli i Teatrem Współczesnym, którego był dyrektorem w latach 1989-1990. Wystawił również wiele spektakli w krakowskim Starym Teatrze oraz na scenach zagranicznych.

Był zaangażowany w działalność polityczną, wspierając ruch opozycyjny w komunistycznej Polsce, w tym wydarzenia Sierpnia 1980. Wszedł w skład komitetu organizacyjnego IV Kongresu Kultury Polskiej, zainicjowanego przez środowisko solidarnościowe. W 1988 r. był jednym z inicjatorów powołania Warszawskiej Rodziny Katyńskiej.

Doktor *honoris causa* Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Gdańskiego, Uniwersytetu Łódzkiego, Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie i Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej. W 1994 r. został honorowym członkiem francuskiej Akademii Sztuk Pięknych.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XIII/246/2015 z dnia 25 czerwca 2015 r.

Adam Justyn Strzembosz

(ur. 11 września 1930 r. w Warszawie)

Honorowy Obywatel m.st. Warszawy od czerwca 2016 r.

Prawnik, sędzia, profesor nauk prawnych, wiceminister sprawiedliwości (1989-1990), pierwszy prezes Sądu Najwyższego i przewodniczący Trybunału Stanu (1990-1998).

Maturę uzyskał w 1949 r., następnie rozpoczął dwustopniowe studia prawnicze na Uniwersytecie Jagiellońskim, tytuł magistra uzyskał w roku 1953 na Wydziale Prawa Uniwersytetu Warszawskiego. W 1969 r. zdobył stopień doktora, a w 1979 doktora habilitowanego;

w 1986 otrzymał tytuł profesora nauk prawnych.

W latach 1953-1956 pracował w centrali Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie. Odbił aplikację sądową. Od 1961 do 1968 był sędzią Sądu Powiatowego Warszawa-Praga, a od 1966 sędzią Sądu Wojewódzkiego dla m.st. Warszawy. W roku 1974 podjął pracę w Instytucie Badania Prawa Sądowego, gdzie w 1980 objął stanowisko docenta.

Po 1980 zaangażował się w organizację niezależnych struktur związkowych w Ministerstwie Sprawiedliwości, wszedł w skład zarządu Regionu Mazowsze. Był też delegatem na I Krajowy Zjazd Delegatów NSZZ „Solidarność” w Gdańsku, gdzie został wybrany do Krajowej Komisji Rewizyjnej. Po wprowadzeniu stanu wojennego został odwołany ze stanowiska sędziego Sądu Wojewódzkiego, a kilka dni później ze stanowiska docenta w IBPS.

W latach 80. uczestniczył w pracach Centrum Obywatelskich Inicjatyw Ustawodawczych Solidarności. W latach 1982-1989 był wykładowcą Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Jednocześnie współpracował z podziemnymi strukturami „Solidarności”. Podczas obrad Okrągłego Stołu został przewodniczącym podzespołu ds. prawa i sądów, a następnie pełnił funkcję przewodniczącego komisji prawa i sprawiedliwości Komitetu Obywatelskiego przy Przewodniczącym NSZZ „Solidarność” Lechu Wałęsie.

We wrześniu 1989 został powołany przez premiera Tadeusza Mazowieckiego na stanowisko podsekretarza stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości. W lipcu 1990 objął stanowisko sędziego Sądu Najwyższego, po czym decyzją Sejmu został wybrany na pierwszego prezesa SN. Funkcję tę pełnił do roku 1998, będąc z urzędu również przewodniczącym Trybunału Stanu.

W marcu 1995 zgłosił swoją kandydaturę w wyborach prezydenckich, ostatecznie jednak wycofał się, popierając Hannę Gronkiewicz-Waltz.

W 1998 r. powrócił do pracy na KUL. W roku 2000 został powołany na stanowisko profesora zwyczajnego tej uczelni. Był również wykładowcą Akademii Polonijnej w Częstochowie.

W latach 2002-2004 zasiadał w Radzie Konsultacyjnej Centrum Monitoringu Wolności Prasy Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich. Odznaczony Orderem Orła Białego, Krzyżem Wielkim Polonia Restituta oraz Krzyżem Wielkim Orderu Świętego Grzegorza Wielkiego.

Tytuł nadany uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XXX/734/2016 z dnia 16 czerwca 2016 r.

Rada Honorowych Obywateli

9 września 2010 r. Rada m.st. Warszawy podjęła Uchwałę Nr LXXXIX/2641/2010 powołującą Radę Honorowych Obywateli m.st. Warszawy, która działa pod wspólnym patronatem i przewodnictwem Prezydenta m.st. Warszawy i Przewodniczącego Rady m.st. Warszawy. Spotkania Honorowych Obywateli odbywają się nie rzadziej niż dwa razy do roku w celu wyrażania opinii w sprawach istotnych dla Miasta.

Pierwsze spotkanie Rady odbyło się 29 października 2010 r.

Pierwszy raz w historii Warszawy udało się zgromadzić tak znaczne grono. Potrzebujemy autorytetów. Honorowi Obywatele m.st. Warszawy są wybierani bardzo starannie i nie mam wątpliwości, że wszyscy są naszymi autorytetami. Należy ich przybliżyć warszawiakom. Warto, żeby wiedzieli, kto został wybrany Honorowym Obywatelem tego miasta – powiedziała Przewodnicząca Rady m.st. Warszawy Ewa Malinowska-Grupińska, witając Honorowych Obywateli na pierwszym spotkaniu.

Chcemy utrzymać więź z tymi osobami. Czerpać z doświadczenia i mądrości osób, które w swoich dziedzinach są autorytetami – dodała Prezydent m.st. Warszawy Hanna Gronkiewicz-Waltz.

Rada Honorowych Obywateli m.st. Warszawy,
29 października 2010 r.

Rada Honorowych Obywateli m.st. Warszawy,
6 kwietnia 2011 r.

Rada Honorowych Obywateli m.st. Warszawy,
8 grudnia 2011 r.

Rada Honorowych Obywateli m.st. Warszawy,
14 marca 2012 r.

Księga Honorowych Obywateli m.st. Warszawy

Powstała w 2008 r. z inicjatywy Ewy Malinowskiej-Grupińskiej, Przewodniczącej Rady m.st. Warszawy. Stworzenie Księgi umożliwiła uchwała Rady m.st. Warszawy nr XXX/992/2008 z 8 maja 2008 r., w której czytamy:

Osoby otrzymujące najwyższe warszawskie odznaczenie wpisują się do Księgi Honorowych Obywateli Miasta Stołecznego Warszawy, którą prowadzi Przewodniczący Rady.

Wykonanie Księgi powierzono Wydawnictwu Artystycznemu Kurtiak i Ley, które przygotowało wyjątkowe dzieło sztuki introligatorskiej. Ogromny tom został oprawiony w skórę w barwach Warszawy. Na pierwszej stronie okładki znajduje się Herb Wielki m.st. Warszawy: w polu czerwonej tarczy postać kobiety z rybim ogonem zwrócona w prawo, z wzniesionym mieczem w prawej i tarczą okrągłą w lewej ręce. Barwy ciała i ogona rybiego są naturalne, a włosy, miecz i tarcza – złote. Nad tarczą herbową widnieje korona królewska, poniżej – dwie gałązki laurowe z zawieszonym na nich, na wstędze, Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Wirtuti Militari V klasy. Na wstędze spływającej spod wieńczącej tarczę herbową korony umieszczono dewizę herbową: SEMPER INVICTA (Zawsze Niezwyciężona). Herbu Wielkiego m.st. Warszawy używa się, by podkreślić szczególnie wzniosłe uroczystości, święta lub inne wydarzenia nawiązujące do bohaterstwa i męstwa ludności stołecznego miasta.

Wszystkich wpisów w Księdze dokonuje się odręcznie (kaligrafka Małgorzata Wołczyk dba o wizualną stronę Księgi). Zwyczajowo Honorowi Obywatele wpisują się do owego woluminu w dniu uroczystej sesji Rady Miasta, zwoływanej z okazji Dnia Pamięci Warszawy. Na kartach Księgi, oprócz wpisów, można także znaleźć zdjęcie, biogram oraz numer uchwały, na której podstawie Rada m.st. Warszawy przyznała swoje najwyższe wyróżnienie.

Warto odnotować, że pióro, którym do Księgi wpisał się Jego Świątobliwość XIV Dalajlama, zostało przekazane na aukcję Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy.

1

4

2

3

1. Spotkanie Rady Honorowych Obywateli m.st. Warszawy (8 grudnia 2011 r.).

2. Uroczystość, podczas której akt nadania godności Honorowego Obywatela m.st. Warszawy Lidii Korsak-Brusikiewicz wręczyli Wiceprzewodniczący Rady m.st. Warszawy Sebastian Wierzbicki i Wiceprzewodniczący Klubu Radnych SLD Andrzej Golimont; Dom Artystów Weteranów Scen Polskich w Skolimowie (29 lipca 2011 r.).

3. Spotkanie Rady Honorowych Obywateli m.st. Warszawy (14 marca 2012 r.).

4. Galeria zdjęć Honorowych Obywateli znajdująca się w Biurze Rady m.st. Warszawy, Pałac Kultury i Nauki, XX p.

Wydawca: Miasto Stołeczne Warszawa

Warszawa, 2016

Koncepcja publikacji: Biuro Rady m.st. Warszawy Urzędu m.st. Warszawy

Redakcja tekstu o Honorowych Obywatelach: dr Andrzej Sołtan

Kwerendy ikonograficzne: Magdalena Dardzińska, Sławomir Paszkiet, Małgorzata Sobieszczak-Marciniak (Muzeum Marii Skłodowskiej-Curie Polskiego Towarzystwa Chemicznego), Alicja Rupińska (Towarzystwo Marii Skłodowskiej-Curie w Hołdzie), Biuro Administracyjno-Gospodarcze Urzędu m.st. Warszawy Wydział Archiwum.

Opracowanie graficzne i skład: Agencja Reklamowa ZSRR

Zdjęcia: Grzegorz Krzyżewski – s. 2, 3, 39, 41 (1-3), Mikołaj Ostaszewski – s. 40, 41 (4).

Portrety Honorowych Obywateli:

Herbert Hoover – fot. Underwood&Underwood Washington; Aleksander Gieysztor – fot. Tadeusz Późniak, „Polityka”; Jerzy Waldorff – fot. Tadeusz Późniak, „Polityka”; Sue Ryder – źródło: Fundacja Sue Ryder; Jan Podoski – źródło: Archiwum Politechniki Warszawskiej; Władysław Bartoszewski – fot. Grzegorz Rogiński KPRM; Ryszard Kaczorowski – fot. Szymon Kobusiński; Józef Glemp – fot. Grzegorz Krzyżewski; Marek Edelman – fot. Grzegorz Gałasiński, „Polska. Dziennik Łódzki”; Zdzisław Peszkowski – źródło: Fundacja „Golgota Wschodu”; Marek Kwiatkowski – fot. Grzegorz Krzyżewski; Szymon Szurmiej – fot. Marek Górecki; Sławoj Leszek Głódź – źródło: BP KEP; Norman Davies – fot. Wojciech Goworowski; Zofia Korbońska – źródło: Fundacja im. Stefana Korbońskiego; Barbara Wachowicz – fot. Agnieszka Perepeczko; Wiesław Chrzanowski – fot. Krzysztof Białoskórski; Lech Wałęsa – źródło: Fundacja Instytutu Lecha Wałęsy; Janusz Brochwicz-Lewiński – źródło: „Wspólnota Polska”. Oddział Warszawa; Hilary Koprowski – fot. Yale Jol; Irena Sendlerowa – fot. Filip Teodorowicz; Symcha Ratajzer-Rotem – źródło: Żydowski Instytut Historyczny; Zbigniew Ścibor-Rylski – fot. Grzegorz Krzyżewski; Stefan Bałuk – fot. Sławomir Paszkiet; Erwin Axer – fot. Michał Englert; Józef Zawitkowski – fot. Adam Dziura; XIV Dalajlama, Tenzin Gyatso – źródło: www.dalailama.com; Maria Stypułkowska-Chojcecka – fot. Grzegorz Krzyżewski; Lidia Korsak-Brusikiewicz – źródło: Muzeum Kinematografii w Łodzi; Maria Janion – Elżbieta Lempp, Irena Santor – Chris Niedenthal, Zbigniew Romaszewski – Piotr Kowalczyk (ze zbiorów Archiwum Senatu RP), Adam Justyn Strzembosz – Erazm Ciołek. Pozostałe fotografie Honorowych Obywateli pochodzą z ich prywatnych zbiorów.

Publikacja jest dostępna także na stronie internetowej Rady m.st. Warszawy:

www.radawarszawy.um.warszawa.pl

